

Име на дружеството:

СПИДИ АД

Съвет на директорите:

Валери Харутюн Мектупчиян
Георги Иванов Глогов
Данаил Василев Данаилов
Авак Степан Терзиян
Робертус Теодорус Ван Ден Хелдер

Изпълнителен директор:

Валери Харутюн Мектупчиян

Финансов директор:

Аспарух Неделчев Бонев

Главен счетоводител:

Стефка Стефанова Левиджова

Адрес на управление:

гр. София, ул. Самоковско шосе 2Л
Търговски център Боила

Адвокати:

адв. Теодора Кантутис

Обслужващи банки:

Уникредит Булбанк АД
ТБ ЦКБ АД
Експресбанк АД
ТБ ДСК АД
ТБ ОББ АД
ПроКредит Банк (България) ЕАД
Райфайзенбанк (България) ЕАД
Уникредит Булбанк Румъния

Одитори:

АФА ООД

СПИДИ АД

гр. София

ИНДИВИДУАЛЕН ГОДИШЕН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ

31 ДЕКЕМВРИ 2018 ГОДИНА

СПИДИ АД

ИНДИВИДУАЛЕН ГОДИШЕН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ за 2018 година

СЪДЪРЖАНИЕ

ИНДИВИДУАЛЕН ОТЧЕТ ЗА ФИНАНСОВОТО СЪСТОЯНИЕ.....	1
ИНДИВИДУАЛЕН ОТЧЕТ ЗА ВСЕОБХВАТНИЯ ДОХОД.....	2
ИНДИВИДУАЛЕН ОТЧЕТ ЗА ПАРИЧНИТЕ ПОТОЦИ.....	3
ИНДИВИДУАЛЕН ОТЧЕТ ЗА ПРОМЕНЕТЕ В СОБСТВЕНИЯ КАПИТАЛ.....	4
1. КОРПОРАТИВНА ИНФОРМАЦИЯ	5
2. ОСНОВНИ ПОЛОЖЕНИЯ ОТ СЧЕТОВОДНАТА ПОЛИТИКА НА ДРУЖЕСТВОТО	6
3. ИМОТИ, МАШИНИ И ОБОРУДВАНЕ	49
4. НЕМАТЕРИАЛНИ АКТИВИ	50
5. ИНВЕСТИЦИИ В ДЪЩЕРНИ ПРЕДПРИЯТИЯ.....	51
6. ДЪЛГОСРОЧНИ ЗАЕМИ НА СВЪРЗАНИ ЛИЦА	53
7. АКТИВИ ПО ОТСРОЧЕНИ ДАНЪЦИ.....	53
8. ДРУГИ НЕТЕКУЩИ АКТИВИ.....	54
9. МАТЕРИАЛНИ ЗАПАСИ.....	55
10. ТЪРГОВСКИ ВЗЕМАНИЯ	55
11. АКТИВИ ПО ДОГОВОРИ С КЛИЕНТИ.....	57
12. ДРУГИ ВЗЕМАНИЯ И ПРЕДПЛАТЕНИ РАЗХОДИ	59
13. ПАРИЧНИ СРЕДСТВА И ПАРИЧНИ ЕКВИВАЛЕНТИ	60
14. СОБСТВЕН КАПИТАЛ	60
15. ДОГОВОРИ ЗА ЛИЗИНГ	62
16. ДЪЛГОСРОЧНИ ЗАДЪЛЖЕНИЯ ПО ПРИДОБИТИ ИНВЕСТИЦИИ В ДЪЩЕРНИ ДРУЖЕСТВА.....	63
17. ДЪЛГОСРОЧНИ БАНКОВИ ЗАЕМИ	64
18. ПРАВИТЕЛСТВЕНИ ФИНАНСИРАНИЯ	68
19. ДЪЛГОСРОЧНИ ЗАДЪЛЖЕНИЯ КЪМ ПЕРСОНАЛА	68
20. ТЪРГОВСКИ ЗАДЪЛЖЕНИЯ.....	71
21. ПОЛУЧЕНИ ЗАЕМИ ОТ СВЪРЗАНИ ЛИЦА	71
22. ЗАДЪЛЖЕНИЯ КЪМ ПЕРСОНАЛА И СОЦИАЛНОТО ОСИГУРЯВАНЕ.....	71
23. ЗАДЪЛЖЕНИЯ ЗА ДАНЪЦИ	72
24. ДРУГИ ТЕКУЩИ ЗАДЪЛЖЕНИЯ	72
25. ПРИХОДИ	73
26. ДРУГИ ПРИХОДИ	74
27. ДРУГИ ДОХОДИ/(ЗАГУБИ) ОТ ДЕЙНОСТТА, НЕТНО	74
28. РАЗХОДИ ЗА МАТЕРИАЛИ И КОНСУМАТИВИ.....	74
29. РАЗХОДИ ЗА ВЪНШНИ УСЛУГИ	75
30. РАЗХОДИ ЗА ПЕРСОНАЛА	75
31. ДРУГИ РАЗХОДИ	76
32. ФИНАНСОВИ ПРИХОДИ.....	76
33. ФИНАНСОВИ РАЗХОДИ	76
34. РАЗХОД ЗА ДАНЪК ВЪРХУ ПЕЧАЛБАТА.....	76
35. ОСНОВНА НЕТНА ПЕЧАЛБА НА АКЦИЯ И ДИВИДЕНТИ.....	77
36. СДЕЛКИ И РАЗЧЕТИ СЪС СВЪРЗАНИ ЛИЦА.....	78
37. ЦЕЛИ И ПОЛИТИКА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ФИНАНСОВИЯ РИСК.....	82
38. УПРАВЛЕНИЕ НА КАПИТАЛА	94
39. ЕФЕКТИ ОТ ПЪРВОНАЧАЛНО ПРИЛАГНЕ НА НОВИ МСФО	94
40. СЪБИТИЯ СЛЕД КРАЯ НА ОТЧЕТНИЯ ПЕРИОД	101

СПИДИ АД

ИНДИВИДУАЛЕН ОТЧЕТ ЗА ФИНАНСОВОТО СЪСТОЯНИЕ

към 31 декември 2018 година

Приложения	31 декември	31 декември *	
	2018	2017	
	BGN'000	BGN'000	
АКТИВИ			
Нетекущи активи			
Имоти, машини и оборудване	3	49,335	26,122
Нематериални активи	4	2,213	2,603
Инвестиции в дъщерни дружества	5	46,255	26,447
Дългосрочни заеми на свързани лица	6	8,259	5,867
Активи по отсрочени данъци	7	414	263
Други нетекущи активи	8	327	-
		106,803	61,302
Текущи активи			
Материални запаси	9	331	261
Търговски вземания	10	15,917	12,126
Активи по договори с клиенти	11	1,017	-
Текуща част на дългосрочни заеми на свързани лица	6	2,149	3,134
Други вземания и предплатени разходи	12	2,673	3,845
Парични средства и парични еквиваленти	13	7,412	7,293
		29,499	26,659
ОБЩО АКТИВИ		136,302	87,961
СОБСТВЕН КАПИТАЛ И ПАСИВИ			
СОБСТВЕН КАПИТАЛ			
Основен акционерен капитал		5,378	5,378
Резерви		20,103	20,103
Неразпределена печалба		29,403	23,802
ОБЩО СОБСТВЕН КАПИТАЛ	14	54,884	49,283
ПАСИВИ			
Нетекущи задължения			
Задължения по лизинг	15	26,940	7,611
Дългосрочни задължения по придобити инвестиции в дъщерни дружества	16	10,237	-
Дългосрочни банкови заеми	17	2,956	5,920
Правителствени финансираня	18	119	439
Дългосрочни задължения към персонала	19	178	157
		40,430	14,127
Текущи задължения			
Текуща част от задължения по лизинг	15	8,759	5,489
Текуща част от дългосрочни задължения по придобити инвестиции в дъщерни дружества	16	7,551	-
Текуща част от дългосрочни банкови заеми	17	2,970	3,012
Търговски задължения	20	7,968	4,744
Получени заеми от свързани лица	21	507	-
Задължения към персонала и за социално осигуряване	22	4,659	3,660
Задължения за данъци	23	1,407	1,562
Правителствени финансираня	18	320	320
Други текущи задължения	24	6,847	5,764
		40,988	24,551
ОБЩО ПАСИВИ		81,418	38,678
ОБЩО СОБСТВЕН КАПИТАЛ И ПАСИВИ		136,302	87,961

Приложенията на страници от 5 до 10 са неразделна част от индивидуалния финансов отчет.

Индивидуалният финансов отчет на страници от 1 до 101 е одобрен за издаване от Съвета на директорите и е подписан от негово име на 29 март 2019 г. от:

Изпълнителен директор:

(Валери Мектупчиян)

Гл. счетоводител (съставител):

(Стефка Левиджова)

* Модифицирано ретроспективно приложение на МСФО 9, МСФО 15 и МСФО 16 (Приложение № 39)

29/03/2019

СПИДИ АД

ИНДИВИДУАЛЕН ОТЧЕТ ЗА ВСЕОБХВАТНИЯ ДОХОД

за годината, завършваща на 31 декември 2018 година

	Приложения	2018 BGN'000	2017 * BGN'000
Приходи			
Приходи от договори с клиенти	25	121,128	102,811
Други приходи	26	3,896	-
		<u>125,024</u>	<u>102,811</u>
Други доходи/(загуби) от дейността, нетно	27	1,193	4,553
Разходи за суровини и материали	28	(7,192)	(5,948)
Разходи за външни услуги	29	(61,938)	(56,301)
Разходи за персонала	30	(28,923)	(25,333)
Разходи за амортизация	3, 4	(11,820)	(8,050)
Други разходи за дейността	31	(2,347)	(2,252)
Печалба от оперативна дейност		<u>13,997</u>	<u>9,480</u>
Финансови приходи	32	732	407
Финансови разходи	33	(1,244)	(571)
Финансови приходи / (разходи), нетно		<u>(512)</u>	<u>(164)</u>
Печалба преди данък върху печалбата		<u>13,485</u>	<u>9,316</u>
Разход за данък върху печалбата	34	(1,330)	(966)
Нетна печалба за годината		<u>12,155</u>	<u>8,350</u>
Други компоненти на всеобхватния доход:			
<i>Компоненти, които няма да бъдат рекласифицирани в печалбата или загубата</i>			
Последващи оценки на пасиви по планове с дефинирани пенсионни доходи	19	(13)	4
		<u>(13)</u>	<u>4</u>
<i>Компоненти, които могат да бъдат рекласифицирани в печалбата или загубата</i>			
Друг всеобхватен доход за годината, нетно от данъци		(13)	4
		<u>(13)</u>	<u>4</u>
ОБЩО ВСЕОБХВАТЕН ДОХОД ЗА ГОДИНАТА		<u>12,142</u>	<u>8,354</u>

Основна нетна печалба на акция

BGN

35

2.26

1.56

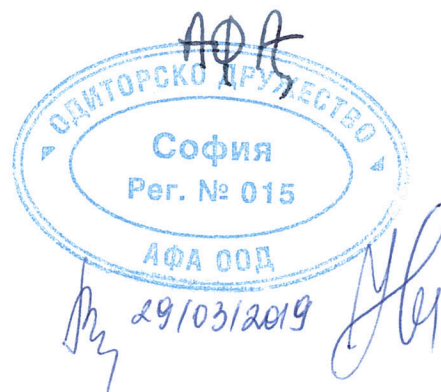
Приложенията на страници от 5 до 101 са неразделна част от индивидуалния финансов отчет.

Изпълнителен директор:

(Валери Мектурчиан)

Гл. счетоводител (съставител):

(Стефка Левицкова)

СПИДИ АД

ИНДИВИДУАЛЕН ОТЧЕТ ЗА ПАРИЧНИТЕ ПОТОЦИ

за годината, завършваща на 31 декември 2018 година

Приложения	2018 BGN'000	2017 * BGN'000
Парични потоци от оперативна дейност		
Постъпления от клиенти	143,848	124,990
Плащания на доставчици	(83,181)	(75,957)
Плащания на персонала и за социално осигуряване	(26,863)	(24,336)
Платени данъци (без данъци върху печалбата)	(9,915)	(8,473)
Платени данъци върху печалбата	(1,302)	(784)
Платени лихви и банкови такси по заеми за оборотни средства	(11)	-
Други постъпления/(плащания), нетно	1,733	3,218
Нетни парични потоци от оперативна дейност	24,309	18,658
Парични потоци от инвестиционна дейност		
Покупки на имоти, машини и оборудване	(2,181)	(4,044)
Постъпления от продажби на имоти, машини и оборудване	386	304
Покупки на нематериални активи	(314)	(309)
Покупки на дялове в дъщерни дружества	5, 16 (2,200)	-
Получени дивиденди от дъщерни дружества	325	34
Предоставени заеми на свързани лица	(1,731)	(2,382)
Възстановени заеми предоставени на свързани лица	98	615
Получени лихви по предоставени заеми на свързани лица	636	480
Други постъпления	89	-
Нетни парични потоци използвани в инвестиционна дейност	(4,892)	(5,302)
Парични потоци от финансова дейност		
Изплащане на дългосрочни банкови заеми	(3,004)	(2,456)
Плащания по лизинг	(10,102)	(5,838)
Платени лихви и такси по заеми с инвестиционно предназначение	(167)	(214)
Постъпления от краткосрочни заеми от свързани лица	740	400
Изплащане на краткосрочни заеми от свързани лица	(240)	(400)
Постъпления от дългосрочни банкови заеми	-	2,503
Изплатени дивиденди	35 (6,453)	(6,030)
Постъпления от емисия на акции	-	42
Нетни парични потоци използвани във финансова дейност	(19,226)	(11,993)
Нетно увеличение на паричните средства и паричните еквиваленти	191	1,363
Парични средства и парични еквиваленти на 1 януари	7,181	5,899
Валутни курсови разлики по държаните парични средства и еквиваленти, нетно	(72)	(81)
Парични средства и парични еквиваленти на 31 декември	7,300	7,181

Приложенията на страници от 5 до 10 са неразделна част от индивидуалния финансов отчет.

Изпълнителен директор:

(Валери Мекрунчиян)

Гл. счетоводител (съставител):

(Стефка Левиджова)

СПИДИ АД

ИНДИВИДУАЛЕН ОТЧЕТ ЗА ПРОМЕНИТЕ В СОБСТВЕНИЯ КАПИТАЛ

за годината, завършваща на 31 декември 2018 година

Приложения	Основен акционерен капитал	Премия резерв	Законови резерви	Неразпределена печалба	Общо собствен капитал
	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000
Салдо към 1 януари 2017 година	5,336	19,565	534	21,482	46,917
<i>Промени в собствения капитал за 2017 година</i>					
Емисия на акции	42	-	-	-	42
Разпределение на печалбата за:	-	-	4	(6,034)	(6,030)
- дивиденди	-	-	-	(6,030)	(6,030)
- резерви	-	-	4	(4)	-
Общ всеобхватен доход за годината, в т.ч.:	-	-	-	8,354	8,354
- нетна печалба за годината	-	-	-	8,350	8,350
- други компоненти на всеобхватния доход, нетно от данъци	-	-	-	4	4
Салдо към 31 декември 2017 година (оригинално отчетено)	14 5,378	19,565	538	23,802	49,283
Салдо на 1 януари 2018 година (оригинално отчетено)	5,378	19,565	538	23,802	49,283
Ефекти от първоначално прилагане на МСФО 9, МСФО 15 и МСФО 16, нетно от данъци	39 -	-	-	(88)	(88)
Салдо 1 януари 2018 година (преизчислено) *	5,378	19,565	538	23,714	49,195
<i>Промени в собствения капитал за 2018 година</i>					
Разпределение на печалбата за:	-	-	-	(6,453)	(6,453)
- дивиденди	-	-	-	(6,453)	(6,453)
Общ всеобхватен доход за годината, в т.ч.:	-	-	-	12,142	12,142
- нетна печалба за годината	-	-	-	12,155	12,155
- други компоненти на всеобхватния доход, нетно от данъци	-	-	-	(13)	(13)
Салдо към 31 декември 2018 година	14 5,378	19,565	538	29,403	54,884

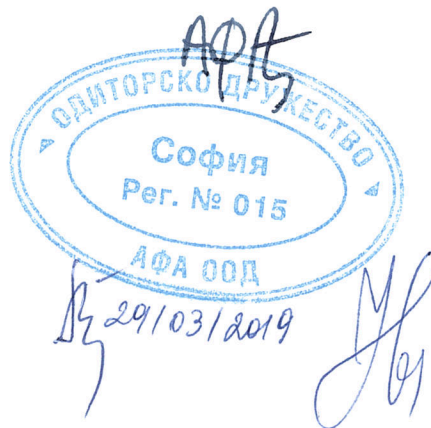
Приложенията на страници от 5 до 101 са неразделна част от индивидуалния финансов отчет.

Изпълнителен директор:

(Валери Мелничкини)

Гл. счетоводител (съставител):

(Стефка Левицкова)

1. КОРПОРАТИВНА ИНФОРМАЦИЯ

Спиди АД (Дружеството) е акционерно дружество, регистрирано с дело № 1455/2005 година от Софийски градски съд в съответствие с Търговския закон на Република България с ЕИК 131371780.

Седалището и адресът на управление на дружеството е град София, ул. Самоковско шосе 2Л, Търговски център Боила.

1.1. Предмет на дейност

Основната дейност на дружеството включва главно предоставяне на куриерски услуги, за което е получило Удостоверение № 0062/03.11.2009 г. от Комисия за регулиране на съобщенията, както и спедиторска дейност, обработка, складиране и дистрибуция на документи, стоки и товари, вътрешен и международен транспорт и всякакви други дейности, незабранени със закон.

1.2. Собственост и управление

Спиди АД е публично дружество съгласно Закона за публично предлагане на ценни книжа и е регистрирано на Българската фондова борса на 12.11.2012 г.

Разпределението на акционерния капитал на дружеството е оповестен в *Приложение № 14.1*.

Крайният собственик на дружеството е Валери Харутюн Мектупчиян, който притежава непряко (чрез СПИДИ ГРУП АД) 43,70% от капитала на СПИДИ АД.

Дружеството има едностепенна система на управление със Съвет на директорите от петима членове.

Ръководството на дружеството в лицето на Съвета на директорите има следния състав към 31.12.2018 г.:

1. Валери Харутюн Мектупчиян	Председател
2. Георги Иванов Глогов	Член
3. Данаил Василев Данаилов	Член
4. Авак Степан Терзиян	Член
5. Робертус Теодорус Ван Ден Хелдер	Член

Дружеството се представлява и управлява от изпълнителния директор Валери Харутюн Мектупчиян.

Одитният комитет подпомага работата на Съвета на директорите, има роля на лица натоварени с общо управление, които извършват мониторинг и надзор над вътрешната контролна система, управлението на риска и системата на финансово отчитане на дружеството.

Одитният комитет има следния състав:

1. Емил Василев	Председател
2. Христо Грозданов	Член
3. Теодора Кантугис	Член

Към 31.12.2018 г. средно – списъчният брой на персонала в дружеството е 1,145 работници и служители (31.12.2017 г.: 1,128).

1.3. Основни показатели на стопанската среда

Основните показатели на стопанската среда, които оказват влияние върху дейността на дружеството, за периода 2015-2018 г. са представени в таблицата по-долу:

Показател	2015	2016	2017	2018
БВП в млн. лева	88,575	94,130	101,043	107,987
Реален растеж на БВП	3.5%	3.9%	3.8%	3.2%
Инфлация в края на годината (ХИПЦ)	-0.9%	-0.5%	1.8%	2.3%
Среден валутен курс на щатския долар за годината	1.76	1.77	1.73	1.66
Валутен курс на щатския долар в края на годината	1.80	1.86	1.65	1.72
Основен лихвен процент в края на годината	0.01	0.00	0.00	0.00
Безработица (в края на годината)	10.0%	8.0%	7.1%	6.1%
Кредитен рейтинг на Р България по Standard&Poors (дългосрочен)	BB+	BB+	BB+	BBB-
Кредитен рейтинг на Р България по Moody's (дългосрочен)	Baa2	Baa2	Baa2	Baa2
Кредитен рейтинг на Р България по Fitch (дългосрочен)	BBB	BBB	BBB	BBB

* Прогноза на БНБ за 2018 г., изготвена към 21 декември 2018 г. източник: БНБ

2. ОСНОВНИ ПОЛОЖЕНИЯ ОТ СЧЕТОВОДНАТА ПОЛИТИКА НА ДРУЖЕСТВОТО**2.1. База за изготвяне на индивидуалния финансов отчет**

Индивидуалният финансов отчет на СПИДИ АД е изготвен в съответствие с всички Международни стандарти за финансови отчети (МСФО), които се състоят от: стандарти за финансови отчети и от тълкувания на Комитета за разяснения на МСФО (КРМСФО), одобрени от Съвета по Международни счетоводни стандарти (СМСС), и Международните счетоводни стандарти и тълкуванията на Постоянния комитет за разясняване (ПКР), одобрени от Комитета по Международни счетоводни стандарти (КМСС), които ефективно са в сила на 1 януари 2018 г., и които са приети от Комисията на Европейския съюз. МСФО, приети от ЕС, е общоприетото наименование на рамката с общо предназначение-счетоводна база, еквивалентна на рамката, въведена с дефиницията съгласно § 1, т. 8 от Допълнителните разпоредби на Закона за счетоводството под наименованието „Международни счетоводни стандарти“ (МСС).

За текущата финансова година дружеството е приело всички нови и/или ревизирани стандарти и тълкувания, издадени от Съвета по Международни счетоводни стандарти (СМСС) и респ. от Комитета за разяснения на МСФО, които са били уместни за неговата дейност.

От възприемането на тези стандарти и/или тълкувания, *практически приложими за годишни периоди, започващи най-рано на 1 януари 2018 г.*, са настъпили промени в счетоводната политика на дружеството относно принципите, правилата и критериите за отчитане на следните отчетни обекти, както и на представянето и оповестяванията на финансова информация за тях: търговски вземания (*Приложение № 10, Приложение № 11*) и приходи от договори с клиенти (*Приложение № 25*) и други разходи (*Приложение № 31*).

Промените произтичат от прилагането на следните стандарти и тълкувания:

- **МСФО 9 Финансови инструменти** (в сила за годишни периоди от 01.01.2018 г., приет от ЕК). Този стандарт е нов стандарт за финансовите инструменти. Крайното му предназначение е да замени изцяло МСС 39. Проектът на разработване на новия стандарт е преминал през три фази и е покрил следния обхват от основни методологически въпроси: 1. Класификация и оценяване на финансовите активи и пасиви; 2. Счетоводно отчитане на хеджирането; и 3. Методология на определяне на обезценката. Понастоящем МСФО 9 е издаван четири пъти, през м.ноември 2009 г., през м.октомври 2010 г., през м.ноември 2013 г. и окончателно, отново в цялост, през м. юли 2014 г.
 - *Класификация и оценяване на финансовите активи и пасиви* – с първите издания той подменя тези части на МСС 39, които се отнасят за класификацията и оценката на финансовите инструменти. Той установява нови принципи, правила и критерии за класификация и подход за оценка, вкл. хибридните договори, като запазва почти изцяло правилата на МСС 39 за признаване и отписване на финансовите активи и пасиви. МСФО 9 въвежда изискване класификацията на финансовите активи да бъде правена на база бизнес модела на предприятието за тяхното управление и на характеристиките на договорените парични потоци на съответните активи. На тази основа се определят двете основни категории последващи оценки – по амортизирана и по справедлива стойност. Новите правила довеждат до промени основно в отчитането на финансови активи от типа на дългови инструменти и на финансови пасиви, приети за отчитане по справедлива стойност през текущите печалби и загуби (за кредитния риск). Особеност при класификацията и на оценъчния модел за финансовите активи по справедлива стойност е категорията „с последваща оценка по справедлива стойност през другия всеобхватен доход”, в която могат да попаднат при наличието на определени условия някои дългови и капиталови инструменти.
 - *Счетоводно отчитане на хеджирането* – в стандарта е включена нова глава, с която се въвежда нов по-облекчен подход и респ. модел за счетоводно отчитане на хеджирането, който позволява последователно и цялостно отразяване на всички финансови и нефинансови рискови експозиции, обект на операции по икономическо хеджиране, и от друга – по-добро представяне на дейностите по управление на риска във финансовите отчети, особено на връзката им с хеджиращите сделки и на обхвата и вида документация, която да се използва. Също така са подобрени изискванията към структурата, съдържанието и подхода на представяне на оповестяванията по хеджирането. Допълнително, въведена е опцията отчитането на промените в справедливата стойност на финансови пасиви, оценявани по справедлива стойност през печалбата или загубата, но в частта, дължаща се на промени в качеството на собствената кредитоспособност (собствен кредитен риск) на дружеството, този ефект да се представя в другия всеобхватен доход вместо в печалбата или загубата.
 - *Методология на определяне на обезценката* – промяната е кардинална и въвежда приложението на концепцията и подхода на „очаквана загуба”. Съгласно този подход всички очаквани загуби на един финансов актив по амортизирана стойност се признават по-рано, като се прилага обичайно модела на трите етапи, в зависимост от промяната на кредитното му качество, а не само при изкристализирането на събитие за неизпълнение, както е в модела по МСС 39. Трите етапа са: а) при първоначалното признаване на финансовия актив – обезценка за 12-месечен период, б) при завишен кредитен риск - за целия живот на актива; и съответно – в) при настъпването на неизпълнение – на фактическата обезценка. Този модел определя и правилата как да се измерват загубите от обезценка и респ. прилагането на ефективния лихвен процент при признаването на лихвения приход. Обезценката на дългови инструменти, оценявани по справедлива

стойност през другия всеобхватен доход, също се определя и измерва като се прилага методологията както при финансовите активи по амортизирана стойност. За търговските вземания, вземанията по лизинг и активите по договори с клиенти стандартът допуска използването на опростен модел за изчисляване на обезценката им, но се запазва и при него концепцията за „очаквани загуби”.

Ръководството е направило проучване и е определило, че промените чрез новия стандарт оказват влияние върху счетоводната политика и върху стойностите и класификацията на активите, пасивите, операциите и резултатите на дружеството по отношение на: търговски и други вземания, предоставени заеми и разходи за обезценка на вземанията. Ръководството е избрало да приложи модифицирано ретроспективно приложение за първи път на МСФО 9 и да не преизчислява сравнителните данни. Ефектите от направените от него преизчисления и рекласификации са оповестени в *Приложение № 39*

- **МСФО 7 (променен) Финансови инструменти: Оповестявания** – относно облекчението за преизчислението на сравнителни периоди и свързаните с тях оповестявания при прилагането на МСФО 9 (в сила за годишни периоди от 01.01.2018 г., приет от ЕК). Тази промяна е свързана с въвеждане на облекчение относно необходимостта от преизчисление на сравнителните финансови отчети и възможността за предоставяне на модифицирани оповестявания при преминаването от МСС 39 към МСФО 9 към датата на прилагане на стандарта от дружеството и дали то избира опцията да преизчисли предходни периоди. Ръководството е избрало да приложи модифицирано ретроспективно приложение за първи път на МСФО 9 и да не преизчислява сравнителните данни (*Приложение № 39*)

- **МСФО 15 Приходи по договори с клиенти** (в сила за годишни периоди от 01.01.2018 г., приет от ЕК). Този стандарт е изцяло нов стандарт за признаване и оценяване на приходите на предприятията от всички видове браншове. Той въвежда нова концепция и на тази основа цялостен комплекс от нови принципи, правила и подходи за признаването, отчитането и оповестяването на информацията относно вида, сумата, периода и несигурностите във връзка с приходите и паричните потоци, произхождащи от договори с клиенти. Стандартът изцяло подменя действащите до този момент стандарти, свързани с признаването на приходи, основно МСС 18 и МСС 11 и свързаните с тях тълкувания. Водещата концепция на новия стандарт е в създаването на модел от 5 стъпки, чрез който определянето на параметрите и времето на прихода са съизмерими спрямо задължението за изпълнение на всяка от страните по сделката помежду им. Ключовите компоненти са:
 - договори с клиенти с търговска същност и оценка на вероятността за събиране на договорените суми от страна на предприятието съгласно условията на дадения договор;
 - идентифициране на отделните задължения за изпълнение по договора за стоки или услуги – отграничаемостта им от останалите поети ангажименти по договора, от които клиентът би черпил изгоди;
 - определяне на цена на сделката – сумата, която предприятието очаква, че има право да получи срещу прехвърлянето на съответната стока или услуга към клиента – особено внимание се отделя на видовете променливи компоненти в цената, вкл. финансовия компонент, както и на компонента, получаван в натура;
 - разпределение на цената на операцията между отделните задължения за изпълнение по договора – обичайно на база индивидуалната продажна цена на всеки компонент (стока/услуга); и
 - моментът или периодът на признаване на прихода – при успешното изпълнение на задължение по договора чрез трансфериране на контрола върху обещаната стока или услуга, било то в даден момент или за определен период във времето.

Въведени са правила и критерии (а) за идентифициране на задължения за изпълнение на базата на конкретни обещания за доставката на стоки или услуги, (б) за идентифициране дали дружество е принципал или агент при предоставянето на стоки или услуги, и (в) при трансфера на лицензии. Въвеждането на този стандарт обичайно довежда до по-съществени промени: а) при комплексни договори, с обвързани продажби на стоки и услуги – ще е необходимо ясно разграничаване между стоките и услугите на всеки компонент и условие по договора; б) вероятност за промяна на момента на признаване на продажбата; в) увеличаване на оповестяванията; и г) въвеждане на допълнителни правила за признаването на приходи от определен тип договори – лицензии; консигнации; еднократно събирани предварителни такси; гаранции и др. подобни.

Стандартът допуска както пълно ретроспективно приложение, така и модифицирано ретроспективно приложение, от началото на текущия отчетен период (2018 г.), с определени оповестявания за предходните периоди.

Ръководството е направило проучване и е определило, че промените чрез новия стандарт оказват влияние върху счетоводната политика и върху стойностите и класификацията на активите, пасивите, операциите и резултатите на дружеството по отношение на: приходите от продажба на услуги и свързаните с тях признавани активи и пасиви. Ръководството е избрало да приложи модифицирано ретроспективно приложение за първи път на МСФО 15 и да не преизчислява сравнителните данни. Няма съществен ефект върху началните салда от направените промени (*Приложение № 39*).

- **КРМСФО 22 – Сделки с чуждестранна валута и авансови плащания** (в сила за годишни периоди от 01.01.2018 г., прието от ЕК). Това разяснение се отнася за отчитането на транзакции или части от транзакции в чуждестранна валута при получаването на авансови плащания, преди признаването на самия актив, разход или приход. В тези случаи предприятията отчитат първо немонетарен актив по предплатени суми (предплащания по доставки на активи или услуги) или немонетарно задължение по отсрочени приходи (получени аванси от клиенти по продажби). При получаването на такива авансови плащания в чужда валута датата на транзакцията се използва за определяне на обменния курс, а ако има множество плащания – дата на транзакцията се определя за всяко отделно плащане. След това разяснението уточнява, че при първоначалното признаване на съответния актив, разход или приход, в резултат на транзакция по авансово плащане/получаване или на серията от транзакции от плащания/получаване в чуждестранна валута, датата на транзакцията е датата на първоначалното признаване на немонетарния актив или пасив (при еднократно плащане/получаване) или е датата на всяко плащане/получаване. Това тълкуване може да се прилага с пълна ретроспекция или перспективно, в два варианта:
 - от началото на отчетния период, за който то се прилага за първи път; или
 - от началото на предходния период преди периода, през който за първи път то се прилага.

Ръководството е направило проучване и е определило, че това тълкуване води до промени в счетоводната политика, но не е породило съществени ефекти върху стойностите на началните салда на активите и пасивите, респ. операциите.

За останалите стандарти и тълкувания, посочени по-долу, ръководството е проучило възможния им ефект и е определило, че те не биха имали ефект върху счетоводната политика, респ. активите, пасивите, операциите и резултатите на дружеството поради това, че то не разполага/оперира с такива обекти и/или не реализира подобни сделки и транзакции:

- **МСФО 2 (променен) Плащане на базата на акции – Класификация и оценяване на транзакциите базирани на плащания с акции** (в сила за годишни периоди от 01.01.2018 г., приет от ЕК). Тези промени уточняват три основни въпроса:
 - третирането на условията и ефектите, свързани с придобиване на безусловни права при оценката и отчитането на сделки с плащане на базата на акции, уреждани с парични средства;
 - подход за класификация на споразуменията за плащане на базата на акции с елементи на нетен сетълмент за целите на удържане на личен данък на лицата от самото предприятие (под формата на инструменти на собствения капитал) – въвеждане на изключение от общото правило за постигане на практическо улеснение тези транзакции да се класифицират така, както биха се отчели без опцията за нетен сетълмент; и
 - ново правило за отчитане при модификации на условията на транзакции за плащане на базата на акции, уреждани с парични средства към акции, уреждани чрез издаване на инструменти на собствения капитал. Ръководството е направило проучване и е определило, че промените не оказват влияние върху счетоводната политика и върху стойностите и класификацията на активите, пасивите, операциите и резултатите на дружеството.
- **МСФО 4 (променен) Застрахователни договори** (в сила за годишни периоди от 01.01.2018 г., приет от ЕК). Тази промяна е свързана с необходимостта от синхронизиране на отчитането при дружества, които издават застрахователни договори и които попадат и в обхвата на МСФО 9, но преди въвеждането на предстоящия МСФО 17. Тя установява две опции на подход – подход на покриване и подход на временно отсрочване (при определени условия) на МСФО 9. И двете опции са валидни до влизането в сила на новия МСФО 17. Той не е приложим за дейността на дружеството.
- **Подобрения в МСФО Цикъл 2014-2016** (м. декември 2016 г.) – подобрения в МСФО 1 и МСС 28 (в сила за годишни периоди от 01.01.2018 г., приети от ЕК). Тези подобрения внасят частични промени и редакции в съответните стандарти, основно с цел да премахнат съществуваща непоследователност или неясноти в приложението на правилата и изискванията на отделните стандарти, както и да се внесе по-прецизна терминология на понятия. Основно промените са насочени към следните обекти или операции:
 - отменяне на някои изключения за прилагане на МСФО 1 по отношение на МСФО 7, МСС 19 и МСФО 10; и
 - изборът на фондове за рисков капитал или други подобни предприятия относно оценката на техните участия в асоциирани или съвместни дружества по справедлива стойност в печалбата или загубата следва да бъде правен на ниво индивидуална инвестиция в асоциирано или съвместно дружество, при първоначалното ѝ признаване (МСС 28). Ръководството е направило проучване и е определило, че промените не оказват влияние върху счетоводната политика и върху стойностите и класификацията на активите, пасивите, операциите и резултатите на дружеството.
- **МСС 40 (променен) – Инвестиционни имоти – относно трансфери на инвестиционни имоти** (в сила за годишни периоди от 01.01.2018 г., приет от ЕК). Тази промяна е свързана с предоставяне на допълнително пояснение относно условията и критериите, които допускат трансфер на имоти, вкл. такива в процес на изграждане и/или реконструкция и преустройство, към и от категория „инвестиционни имоти”. Такива трансфери са допустими, само когато са изпълнени или респ. когато вече не са изпълнени критериите и дефиницията за инвестиционни имоти и когато са налице доказателства за смяната в употребата им. Промяна в намеренията или планове на ръководството не се считат за доказателство за промяна.

Промяната може да се прилага перспективно или ретроспективно, при спазването на определените с промяната правила.

Ръководството е направило проучване и е определило, че промените не оказват влияние върху счетоводната политика и върху стойностите и класификацията на активите, пасивите, операциите и резултатите на дружеството.

Към датата на одобряване за издаване на този финансов отчет са издадени, но не са в сила (и/или не са приети от ЕК) и следните променени стандарти и тълкувания, които са били приети за по-ранно приложение от дружеството:

- **МСФО 16 Лизинги (в сила за годишни периоди от 01.01.2019 г., приет от ЕК).** Този стандарт е с изцяло променена концепция. Той въвежда нови принципи за признаване, измерване и представяне на лизинга чрез налагане на нов модел с цел да осигури по-достоверно и адекватно представяне на тези сделки най-вече при лизингополучателя. Стандартът ще замени действащия до този момент стандарт за лизинга – МСС 17.
 - При лизингополучателите водещият принцип на новия стандарт е въвеждането на еднотипен модел на счетоводно балансово третиране на лизинга – за всички лизингови договори с реална продължителност от повече от 12 месеца ще се признава актив под формата на „право на ползване”, който ще се амортизира за периода на договора, и респективно, ще се отчита финансов пасив за задължението по тези договори. Това е и съществената промяна спрямо текущата отчетна практика. За краткосрочни или на много ниска цена лизинги се допуска изключение и запазване на досегашната практика;
 - При лизингодателите няма да има съществени промени в отчетната практика и те ще продължат да отчитат лизингите аналогично на правилата на стария стандарт МСС 17 – като оперативни и финансови. Доколкото новият стандарт дава по-цялостна концепция, следва да се направи и от тяхна страна един по-подробен анализ на условията на договорите и е възможно и при тях (лизингодателите) да настъпят основания за рекласификация на определени лизингови сделки. Новият стандарт изисква разширяване на оповестяванията.

Ръководството е направило проучване и е определило, че промените чрез новия стандарт оказват съществено влияние върху счетоводната политика и върху стойностите и класификацията на активите, пасивите, операциите и резултатите на дружеството по отношение на: разходите за външни услуги (*Приложение № 29*), разходи за амортизация (*Приложение № 3*), финансови разходи (*Приложение № 33*), имоти, машини и оборудване (*Приложение № 3*), задължения по лизинг (*Приложение № 15*) и активи по отсрочени данъци (*Приложение № 7*), както и върху представянето на паричните потоци, произтичащи от тях.

Ефектите от направените от него анализи, преизчисления и рекласификации са оповестени в *Приложение № 39* Ръководството е избрало да приложи модифицирано ретроспективно приложение за първи път на МСФО 16 и да не преизчислява сравнителните данни.

Към датата на издаване за одобряване на този финансов отчет са издадени, но не са все още в сила за годишни периоди, започващи на 1 януари 2018 г., няколко нови стандарти и разяснения, както и променени стандарти и разяснения, които не са били приети за по-ранно приложение от дружеството. От тях ръководството е преценило, че следните биха имали потенциален ефект в бъдеще за промени в счетоводната политика и класификацията и стойностите на отчетни обекти във финансовите отчети на дружеството за следващи периоди, а именно:

- **КРМСФО 23 (променен) Несигурности при третирането на данъци върху дохода** (в сила за годишни периоди от 01.01.2019 г., прието от ЕК). Това разяснение дава насоки за счетоводното третиране и отчитане на данъците върху дохода по МСС12, когато са налице определени несигурности по данъчното третиране. То не засяга данъци и други държавни

вземания и такси, извън МСС12, нито включва специални изисквания относно лихви и други санкции, асоциирани с несигурности по данъци. Разяснението покрива следните въпроси:

- а) дали предприятието да преценява отделно несигурности по данъчното третиране;
 - б) допусканията, които предприятието прави за проверка и оценка на данъчното третиране от данъчните власти;
 - в) как предприятието определя данъчната печалба или загуба, данъчните бази, неизползваните данъчни загуби, данъчните ставки и неизползваните данъчни кредити;
 - г) как предприятието преценява и третира промените във фактите и обстоятелствата; и
 - д) подходът на предприятието дали ще преценява отделните несигурности на данъчното третиране поотделно или в комбинация с други .
- **МСФО 9 (променен) – Финансови инструменти – относно случаи на негативни компенсация при предсрочно погасяване и модификации на финансови пасиви** (в сила за годишни периоди от 01.01.2019 г., приет от ЕК). Тази промяна покрива два въпроса:
 - а) изменя настоящите изискванията на МСФО 9, като позволява класифицирането на определени финансови активи по амортизирана стойност и преминаването им на теста СППЛ, независимо от наличието на условия за предсрочно погасяване с негативна компенсация. Негативна компенсация е налице, когато условията по договора позволяват на длъжника да плати предсрочно инструмента преди неговия падеж, и предсрочно платената сума може да е различна от останалите неплатени главница и лихви, но тази негативна компенсация трябва да е разумна и релевантна за ранното прекратяване на договора. Предварителното плащане само по себе си не е достатъчен индикатор за преценка, т.е. е важно е да се прецени спрямо текущо преобладаващия лихвен процент, и спрямо него - сумата на предплащането може да е и в полза на страна, иницирала го. Важно е изчисляването на компенсацията да е последователно като подход и при санкция за по-ранно плащане, и при полза от по-ранно плащане. Също така съответният актив следва да е в категорията „държан за събиране на паричните потоци” съгласно бизнес модела на предприятието;
 - б) потвърждава, че когато даден финансов пасив, отчитан по амортизирана стойност, е модифициран без да се отписва, то ефектът от тази модификация трябва да се признае в печалбата или загубата. Ефектът се измерва като разлика между оригиналните договорени парични потоци и тези, след модификацията, дисконтирани по оригиналния ефективен лихвен процент.
 - **Промени в Концептуалната рамка за финансово отчитане** (в сила за годишни периоди от 01.01.2020 г., не са приети от ЕК). Тези промени включват преработени дефиниции за „актив” и „пасив”, както и нови насоки за тяхното измерване, отписване, представяне и оповестяване. Промените в Концептуалната рамка са съпроводени с изменения в някои препратки към нея в Международните стандарти за финансово отчитане, в т.ч. МСФО 2, МСФО 3, МСФО 6, МСФО 14, МСС 1, МСС 8, МСС 34, МСС 37, МСС 38, КРМСФО 12, КРМСФО 19, КРМСФО 20, КРМСФО 22 и ПКР 32. Част от препратките насочват към коя версия на Концептуалната рамка следва се отнасят изявленията в посочените стандарти (рамката на КМСС, приета от СМСС през 2001 г., рамката на СМСС от 2010 г. или новата ревизирана рамка от 2018 г.), други изрично посочват, че дефинициите в стандарта не са актуализирани в съответствие с новите изменения в рамката
 - **МСФО 3 (променен) – Бизнес комбинации** (в сила за годишни периоди от 01.01.2020 г., не е приет от ЕК). Тази промяна касае даденото в приложенията към стандарта определение за „бизнес” и е свързана с трудностите, които придобиващото предприятие среща в преценката дали се придобива бизнес или съвкупност от активи. Изменението цели:

- а) да изясни, че за да бъде определен като бизнес, придобитият набор от дейности и активи трябва да включва като минимум вложените ресурси и оперативни процеси, които заедно водят до създаването на продукт;
 - б) да се стеснят дефинициите за „бизнес” и за „продукт”, като се съсредоточат до стоките и услугите, предоставяни на клиента и като се отнеме фокусът върху способността за намаляване на разходите;
 - в) да добави насоки и илюстративни примери, които да помогнат на предприятията в преценката дали е придобит оперативен процес;
 - г) да премахне изискването за оценка за това дали пазарните участници са в състояние да заменят липсващите ресурси и оперативни процеси в придобиваното предприятие, за да продължат да създават продукт, и
 - д) да се добави опцията за т.нар. тест за концентрация, който позволява опростена оценка за това, дали дадена съвкупност от дейности и активи е бизнес, или не.
- **Промени в МСС 1 Представяне на финансови отчети и МСС 8 Счетоводна политика, промени в приблизителните оценки и грешки** (в сила за годишни периоди от 01.01.2020 г – не са приети от ЕК). Тези промени касаят прецизиране определението за „същественост”, посочено в двата стандарта. Според тях новото определение за същественост е: „информацията е съществена, ако пропусната, представена неточно или прикрита, би могло в разумна степен да се очаква да повлияе на решенията на основните потребители на финансовите отчети с обща цел, които предоставят финансова информация за дадено отчетно предприятие”. Налице са три нови аспекта от определението, които следва да бъдат отбелязани:
 - а) ”прикриване” – настоящото определение се фокусира само върху пропускане и неточно представяне. Заключение на СМСС е, че прикриването на съществена информация може да има същия ефект като пропускане на съществена информация;
 - б) „очакване в разумна степен да се повлияе на решенията на основните потребители” – настоящото определение се отнася до „би могло да повлияе”, което според СМСС може да се приеме, че се изисква твърде много информация, тъй като почти всичко „би могло да повлияе” върху решенията на някои потребители, дори вероятността да е минимална; и
 - в) ”основни потребители” – настоящото определение се отнася само до „потребители”, което според СМСС може да бъде прието твърде широко, т.е. да се вземат предвид всички възможни ползватели на финансовите отчети, когато се решава каква информация да се оповести.
- Също така, посочват се изрично пет начина за прикриване на съществена информация:
- а) използване на език за съществен елемент, който е уклончив или неясен;
 - б) информация за съществен елемент, сделка или събитие, която е разпръсната на различни места във финансовите отчети;
 - в) несходни елементи, сделки и събития, по същество, които неподходящо са представени съвкупно;
 - г) сходни елементи, сделки и събития, които неподходящо са представени самостоятелно; и
 - д) съществена информация е скрита чрез несъществена информация до такава степен, че става неясно коя информация е съществена.
- **Подобрения в МСФО Цикъл 2015-2017 (м. декември 2017 г.) – подобрения в МСС 23, МСС 12 и МСФО 3 във връзка с МСФО 11** (в сила за годишни периоди от 01.01.2019 г., не са приети от ЕК). Тези подобрения внасят частични промени и редакции в съответните стандарти, основно с цел да премахнат съществуваща непоследователност или неясноти в приложението на правилата и изискванията на отделните стандарти, както и да се внесе по-прецизна терминология на понятия. Основно промените са насочени към следните обекти или операции:

- а) поясняват, че когато едно предприятие придобива контрол над бизнес, който е съвместна дейност, то следва да преизчисли (преоцени) предишно държаните си дялове в този бизнес при прилагане на МСФО 3. Също така се уточнява, че когато едно предприятие придобие съвместен контрол в бизнес, който е съвместна дейност, то не следва да преизчислява предишно държаните дялове в него при прилагане на МСФО 11;
 - б) поясняват, че всички данъчни последици от данъци върху доходи от дивиденди (т.е. при разпределение на печалбата) следва да се посочат в печалбата или загубата независимо как са възникнали – при прилагането на МСС 12; и
 - в) поясняват, че ако при заеми със специални цели за финансиране на определен квалифициран актив, останат непогасени след като активът стане готов за предвидената употреба или продажба, тези заеми стават част от финансиращите средства с общо предназначение, когато се изчислява нормата за капитализация по реда на МСС 23.
- **МСС 19 (променен) – Доходи на наети лица** (в сила за годишни периоди от 01.01.2019 г., не е приет от ЕК). Тази промяна уточнява, че в случаи на промени в плановете за дефинирани доходи, съкращаване или уреждане, в определянето на разходите за текущ трудов стаж и разходите за лихви за периода след преоценката, дружеството е длъжно да използва заложените в нея предположения. Допълнително са включени изменения в оповестяването на ефекта при промени в плановете за дефинирани доходи, съкращаване или уреждане във връзка с горната граница(тавана) на актив по плана.

Ръководството е в процес на проучване, анализ и оценка на ефектите от направените промени в Концептуалната рамка и горепосочените стандарти, които ще окажат влияние върху счетоводната политика и върху стойностите и класификациите на активите, пасивите, операциите и резултатите на дружеството в следващите отчетни периоди.

Допълнително, за посочените по-долу нови стандарти, променени стандарти и приети тълкувания, които са издадени, но все още не са в сила за годишни периоди започващи на 1 януари 2018 г., ръководството е преценило, че следните не биха имали потенциален ефект за промени в счетоводната политика и класификацията и стойностите на отчетни обекти във финансовите отчети на дружеството, а именно:

- **МСФО 10 (променен) – Консолидирани финансови отчети и МСС 28 (променен) – Инвестиции в асоциирани и съвместни предприятия** – относно продажби или апорт на активи между инвеститор и негови асоциирани или съвместни предприятия (с отложена ефективна дата на влизане в сила, подлежаща на определяне от СМСС). Тези промени са насочени към решаването на счетоводното третиране на продажбите или апортите на активи между инвеститор и негови асоциирани или съвместни предприятия. Те потвърждават, че счетоводното третиране зависи дали продаваните активи или апортираните немонетарни активи, конституират или не по същество „бизнес“ по смисъла на МСФО 3. Ако тези активи като съвкупност не отговарят на определението за „бизнес“ инвеститорът признава печалба или загуба до процента, съответстващ на дела на другите несвързани инвеститори в асоциираното или съвместното предприятие. В случаите когато се продават активи или се апортират немонетарни активи, които като съвкупност са „бизнес“, инвеститорът признава изцяло печалбата или загубата от транзакцията. Тези промени ще се прилагат перспективно. СММС отложи началната дата на приложение на тези промени за неопределено време.
- **МСФО 17 Застрахователни договори** (в сила за годишни периоди от 01.01.2021 г., не е приет от ЕК). Този стандарт е изцяло нов счетоводен стандарт за всички видове застрахователни договори, вкл. за някои гаранции и финансови инструменти, като обхваща правила за признаване и оценяване, за представяне и оповестяване. Стандартът ще замени действащия до този момент стандарт за застрахователните договори – МСФО 4. Той

установява нов цялостен модел за отчитането на застрахователните договори, покриващ всички релевантни счетоводни аспекти. Той не е приложим за дейността на дружеството.

- **МСС 28 (променен) – Инвестиции в асоциирани и съвместни предприятия – относно дългосрочни участия в асоциирани и съвместни предприятия** (в сила за годишни периоди от 01.01.2019 г. не е приет от ЕК). Тази промяна уточнява, че предприятието следва да прилага МСФО 9, включително изискванията за обезценка, относно участията в асоциирани или съвместни предприятия, които формират нетната инвестиция с тези дружества, и за които не се прилага отчитането по метода на собствения капитал. Промяна в намеренията или плановете на ръководството не се считат за доказателство за промяна.

Индивидуалният финансов отчет на дружеството е изготвен на база историческата цена.

Дружеството води своите счетоводни регистри в български лев (BGN), който приема като негова отчетна валута за представяне. Данните в индивидуалния финансов отчет и приложенията към него са представени в хиляди лева, освен ако нещо друго изрично не е указано.

Представянето на финансов отчет съгласно Международните стандарти за финансови отчети изисква ръководството да направи най-добри приблизителни оценки, начисления и разумно обосновани предположения, които оказват ефект върху отчетените стойности на активите и пасивите, на приходите и разходите, и на оповестяването на условни вземания и задължения към датата на отчета. Тези приблизителни оценки, начисления и предположения са основани на информацията, която е налична към датата на финансовия отчет, поради което бъдещите фактически резултати биха могли да бъдат различни от тях (като в условия на финансова криза несигурностите са по-значителни). Обектите, които предполагат по-висока степен на субективна преценка или сложност, или където предположенията и приблизителните счетоводни оценки са съществени за финансовия отчет, са оповестени в *Приложение № 2.27*.

2.2. Консолидиран финансов отчет на дружеството

Дружеството притежава собственост и упражнява контрол върху дъщерни дружества (*Приложение № 5*), поради което, съгласно изискванията на Закона за счетоводството в България и на основание МСФО 10 изготвя и консолидиран финансов отчет. Дружеството е започнало процеса на изготвяне на своя консолидиран годишен финансов отчет за 2018 г. в съответствие с МСФО за 2018 г., в който отчет ще е включен и настоящият индивидуален годишен финансов отчет. Съгласно планираните дати ръководството очаква консолидираният финансов отчет да бъде одобрен за издаване не по-късно до 30.04.2019 г. от Съвета на директорите на дружеството, след която дата отчетът ще бъде публично на разположение на трети лица.

2.3. Сравнителни данни

Дружеството представя сравнителна информация в този финансов отчет за една предходна година (период).

Когато е необходимо, сравнителните данни се рекласифицират (и преизчисляват), за да се постигне съпоставимост спрямо промени в представянето в текущата година.

Исключение от това правило е представянето на ефектите от приложението за първи път на МСФО 9, МСФО 15 и на МСФО 16. Дружеството е избрало модифицирано ретроспективно прилагане за първи път на МСФО 15 и МСФО 16. При приемането на МСФО 9 дружеството е приложило изключенията (облекченията) при първоначалното му прилагане. Всички корекции, произтичащи от първоначалното прилагане на новия стандарт, са отчетени в собствения капитал (към неразпределената печалба) към 1 януари 2018 г. Сравнителната информация за 2017 г. не е преизчислена. Тя е представена и оповестена съгласно изискванията на МСС 39 (*отменен*), МСФО 7, МСС 18 (*отменен*), МСС 11 (*отменен*) и МСС 17 и свързаните с тях разяснения.

Ефектите от първоначалното прилагане на новите МСФО 9, МСФО 15 и МСФО 16 са представени в *Приложение № 39*.

2.4. Функционална валута и валута на представяне

Отделните елементи на финансовите отчети на дружеството се оценяват във валутата на основната икономическа среда, в която предприятието извършва дейността си (“функционална валута”).

Функционална и отчетна валута на представяне на финансовия отчет на дружеството е българският лев. Българският лев е фиксиран към еврото (EUR) в съотношение BGN 1.95583 : EUR 1, посредством механизма на валутния съвет, въведен в Република България от 1 януари 1999 г.

При първоначално признаване, сделка в чуждестранна валута се записва във функционалната валута, като към сумата в чуждестранна валута се прилага обменният курс към момента на сделката или операцията. Паричните средства, вземанията и задълженията, като монетарни отчетни обекти, деноминирани в чуждестранна валута се отчитат във функционалната валута като се прилага обменният курс, публикуван от БНБ за последния работен ден на съответния месец. Към 31 декември те се оценяват в български лева, като се използва заключителният обменен курс на БНБ.

Немонетарните отчетни обекти в отчета за финансовото състояние, първоначално деноминирани в чуждестранна валута, се отчитат във функционалната валута като се прилага историческият обменен курс към датата на операцията и последващо не се преоценяват по заключителен курс.

Ефектите от курсовите разлики, свързани с уреждането на сделки в чуждестранна валута, или отчитането на търговски сделки в чуждестранна валута по курсове, които са различни, от тези, по които първоначално са били признати, се включват в отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината) в момента на възникването им, като се третираат като други доходи/(загуби) от дейността и се представят нетно.

2.5. Имоти, машини и оборудване

Имотите, машините и оборудването (дълготрайни материални активи) се представят по историческа цена на придобиване (себестойност), намалена с натрупаната амортизация и загуби от обезценка.

Първоначално оценяване

Имотите, машините и оборудването (дълготрайни материални активи) се отчитат първоначално по цена на придобиване (себестойност), включваща покупната цена, включително мита и невъзстановими данъци, както и всички преки разходи, необходими за привеждането на актива в работно състояние. Преките разходи са: разходи за подготовка на обекта, разходи за първоначална доставка и обработка, разходите за монтаж, разходи за хонорари на лицата, свързани с проекта и др. Дружеството е определило стойностен праг от 700 лв., под който придобитите активи независимо, че притежават характеристиката на дълготраен актив, се изписват като текущ разход в момента на придобиването им.

Последващо оценяване

Избраният от дружеството подход за последваща оценка на имотите, машините и оборудването е моделът на цена на придобиване (себестойност) по МСС 16 - цена на придобиване, намалена с натрупаните амортизации и загубите от обезценка.

Последващи разходи

Разходите за ремонти и поддръжка се признават за текущи в периода, през който са направени. Извършени последващи разходи, свързани с дълготрайни материални активи, които имат характер на подмяна на определени възлови части и агрегати, или на преустройство и реконструкция, се капитализират към балансовата стойност на съответния актив и се преразглежда остатъчният му полезен живот към датата на капитализация. Същевременно, неамортизираната част на заменените компоненти се изписва от балансовата стойност на активите и се признава в текущите разходи за периода на преустройството.

Методи на амортизация

Активите се амортизират от датата, на която те са на разположение за употреба. Амортизацията се начислява на база на линейния метод върху оценения полезен живот на активите, с цел разпределяне на разликата между балансовата стойност и остатъчната стойност върху полезния живот на активите. Полезният живот по групи активи е съобразен с физическото износване, спецификата на оборудването, бъдещите намерения за употреба и с предполагаемото морално остаряване, както следва:

• Активи „право на ползване”	от 3 до 17 години (<i>Приложение № 2.16</i>)
• Машини и оборудване	от 5 до 10 години
• Компютърни системи и телефони	от 3 до 5 години
• Транспортни средства	от 5 до 7 години
• Стопански инвентар	6.7 години

Определените срокове на полезен живот на дълготрайните материални активи се преглеждат в края на всеки отчетен период и при установяване на значителни отклонения спрямо бъдещите очаквания за срока на използването на активите, същият се коригира перспективно.

Обезценка на активи

Балансовите стойности на дълготрайните материални активи подлежат на преглед за обезценка, когато са налице събития или промени в обстоятелствата, които показват, че балансовата стойност би могла да се отличава трайно от възстановимата им стойност. Ако са налице такива индикатори, че приблизително определената възстановима стойност е по-ниска от тяхната балансова стойност, то последната се изписва до възстановимата стойност на активите. Възстановимата стойност на дълготрайните материални активи е по-високата от двете: справедлива стойност без разходи за продажба или стойност при употреба. За определянето на стойността при употреба на активите бъдещите парични потоци се дисконтират до тяхната настояща стойност като се прилага дисконтова норма преди данъци, която отразява текущите пазарни условия и оценки на времевата стойност на парите и рисковете, специфични за съответния актив. Загубите от обезценка се отчитат в отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината).

Печалби и загуби от продажба

Дълготрайните материални активи се отписват от отчета за финансовото състояние, когато се извадят трайно от употреба и не се очакват от тях бъдещи стопански изгоди или се продадат. Печалбите или загубите от продажби на отделни активи от групата на дълготрайните материални активи се определят чрез сравняването на възнаграждението, на което дружеството очаква да има право (приходите от продажбата) и балансовата стойност на актива към датата, на прехвърлянето на контрола към получателя на актива. Те се посочват нетно, към други доходи/(загуби) от дейността, нетно на лицевата страна на отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината).

2.6. Нематериални активи

Нематериалните активи са представени във финансовия отчет по цена на придобиване (себестойност), намалена с натрупаната амортизация и загубите от обезценка. В техния състав са включени програмни продукти, използвани от дружеството, и закупени лицензи. Те се амортизират по линейния метод за срок от 5 до 10 години.

Балансовата стойност на нематериалните активи подлежи на преглед за обезценка, когато са налице събития, или промени в обстоятелствата, които посочват, че балансовата стойност би могла да надвишава възстановимата им стойност. Тогава обезценката се включва като разход в отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината).

Нематериалните активи се отписват от отчета за финансовото състояние, когато се извадят трайно от употреба и не се очакват от тях бъдещи стопански изгоди или се продадат, към датата на прехвърляне на контрола към получателя на актива. Печалбите или загубите от продажби на отделни активи от групата на нематериалните активи се определят чрез сравняването на възнаграждението, на което дружеството очаква да има право (приходите от продажбата) и балансовата стойност на актива към датата, на която получателят получава контрол върху него. Те се посочват нетно, към други доходи/(загуби) от дейността, нетно на лицевата страна на отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината).

2.7. Инвестиции в дъщерни дружества

Дългосрочните инвестиции, под формата на акции и/или дялове в дъщерни дружества, са представени във финансовия отчет по цена на придобиване (себестойност), която представлява справедливата стойност на възнаграждението, което е било платено и/или е договорено да бъде платено, включително преките разходи по придобиване на инвестицията, намалена с натрупаната обезценка. Ако плащането е отсрочено повече от една година спрямо датата на сделката сумата на

дължимото възнаграждение се дисконтира и се включва в стойността на инвестицията по настояща стойност, а разликата се признава като лихва в течение на периода на отложено плащане.

Притежаваните от дружеството инвестиции в дъщерни дружества подлежат на ежегоден преглед за обезценка. При установяване на условия за обезценка, същата се признава в отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината).

При покупка и продажба на инвестиции в дъщерни дружества се прилага “датата на сключване” на сделката.

Инвестициите се отписват, когато се прехвърлят правата, които произтичат от тях на други лица при настъпването на правните основания за това и по този начин се загубва контрола върху стопанските изгоди от съответния конкретен тип инвестиции. Печалбата/(загубата) от продажбата им се представя съответно към финансови приходи или финансови разходи в отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината).

2.8. Лихвоносни заеми и други предоставени финансови ресурси

Всички заеми и други предоставени финансови ресурси се отчитат първоначално по себестойност (номинална сума), която се приема за справедлива стойност на предоставеното по сделката, нетно от преките разходи, свързани с тези заеми и предоставени ресурси. След първоначалното им признаване, лихвоносните заеми и други предоставени ресурси, последващо са оценени и представят в отчета за финансовото състояние по амортизираната стойност, определена чрез прилагане на метода на ефективната лихва. Те са квалифицирани в тази група, тъй като бизнес моделът на дружеството е единствено с цел събиране на договорени парични потоци на главница и лихви. Амортизираната стойност е изчислена като са взети предвид всички видове такси, комисионни и други суми, асоциирани с тези заеми. Печалбите и загубите се признават в отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината) като финансови приходи (лихви) или разходи през периода на амортизация или когато вземанията се погасят, отпишат или редуцират.

Приходите от лихви се признават в съответствие с етапа, в който е класифициран съответния заем или друго вземане по предоставен финансов ресурс на база метода на ефективния лихвен процент.

Лихвоносните заеми и други предоставени финансови ресурси се класифицират като текущи, освен за частта от тях, за която дружеството-длъжник има безусловно право да уреди задължението си в срок над 12 месеца от края на отчетния период (*Приложение № 2.21*).

2.9. Материални запаси

В себестойността на материалните запаси се включват директните разходи по закупуването или производството им, преработката и други преки разходи, свързани с доставката им. Към края на всеки отчетен период материалните запаси се оценяват по по-ниската от доставната цена на придобиване (себестойност) и нетната реализируема стойност. Сумата на всяка обезценка на материалните запаси до нетната им реализируема стойност се признава като разход за периода на обезценката.

Нетната реализируема стойност представлява приблизително определената продажна цена на даден актив в нормалния ход на стопанската дейност, намалена с приблизително определените разходи за реализация (продажба).

При употребата на материалните запаси те се изписват текущо като се използва методът на средно-претеглената стойност (себестойност).

При продажба на материалните запаси тяхната балансова стойност се отписва от отчета за финансовото състояние към датата на прехвърляне на контрола към получателя на актива се определя чрез сравняването на възнаграждението, на което дружеството очаква да има право (приходите от продажби) и балансовата стойност на материалните запаси към датата на

прехвърляне на контрола. Те се посочват нетно към други доходи/(загуби) от дейността на лицевата страна на отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината).

2.10. Търговски и други вземания

Търговските вземания се представят безусловно право на дружеството да получи възнаграждение по договори с клиенти и други контрагенти (т.е. то е обвързано само с изтичане на време преди изплащането на възнаграждението).

Първоначално оценяване

Търговските вземания се представят и отчитат първоначално по справедлива стойност на база цената на сделката, която стойност е обичайно равна на стойността на оригинално издадената фактура, освен ако те съдържат съществен финансиращ компонент, който не се начислява допълнително. В този случай те се признават по сегашната им стойност, определена при дисконтова норма в размер на лихвен процент, преценен за присъщ на клиента-длъжник.

Последващо оценяване

Дружеството държи търговските вземания единствено с цел събиране на договорни парични потоци и ги оценява последващо по амортизирана стойност, намалена с размера на натрупаната обезценка за кредитни загуби. (*Приложение № 2.21*).

Обезценка

Счетоводна политика, приложима от 1 януари 2018 година

Дружеството прилага модела на очакваните кредитни загуби за целия срок на всички търговски вземания, използвайки опростения подход, определен от МСФО 9, и на база матричен модел за процента на загубата (*Приложение № 10*).

Счетоводна политика, приложима до 31 декември 2017 година

Обезценката на търговски вземания се оценява на базата на модела на понесени загуби. Приблизителната оценка за загуби от съмнителни и несъбираеми вземания се прави, когато за събираемостта на цялата сума или част от нея съществува висока степен на несигурност.

Несъбираемите вземания се отписват, когато правните основания за това настъпят.

Обезценката на вземанията се начислява и отчита чрез съответна кореспондентна корективна сметка за всеки вид вземане към други разходи на лицевата страна на отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината).

2.11. Парични средства и парични еквиваленти

Паричните средства включват касовите наличности и наличностите по разплащателните сметки, а паричните еквиваленти - депозити в банки с оригинален матуритет до три месеца и средствата на депозитите с по-дълъг матуритет, които са свободно разполагаеми за дружеството съгласно условията на договореностите с банките по време на депозита (*Приложение № 2.21*).

Последващо оценяване

Счетоводна политика, приложима от 1 януари 2018 година

Паричните средства и еквиваленти в банки се представят последващо по амортизирана стойност, намалена с натрупаната обезценка за очаквани кредитни загуби.

Паричните средства и еквиваленти в банки се представят последващо по амортизирана стойност, намалена с натрупаната обезценка за реално понесени кредитни загуби.

За целите на изготвянето на отчета за паричните потоци:

- паричните постъпления от клиенти и паричните плащания към доставчици са представени брутно, с включен ДДС (20%);
- лихвите по получени инвестиционни кредити се включват като плащания за финансова дейност, а лихвите, свързани с оборотни кредити, обслужващи текущата дейност, се включват в оперативна дейност;
- платеният ДДС по покупки на дълготрайни активи от чуждестранни доставчици се посочва на позиция платени данъци, а при доставка на дълготрайни активи от страната се посочва на позиция плащания към доставчици към паричните потоци от оперативна дейност, доколкото той участва и се възстановява заедно и в оперативните потоци на дружеството за съответния период (месец);
- постъпленията и плащанията от и по овърдрафти са показани нетно от дружеството.
- трайно блокираните парични средства над 3 месеца не се третираат като парични средства и еквиваленти.

2.12. Акционерен капитал и резерви

Спиди АД е акционерно дружество и е задължено да регистрира в Търговския регистър определен размер на акционерен капитал, който да служи като обезпечение на кредиторите на дружеството. Акционерите отговарят за задълженията на дружеството до размера на своето акционерно участие в капитала и могат да претендират връщане на това участие само в производство по ликвидация или несъстоятелност.

Дружеството отчита основния си акционерен капитал по номинална стойност на регистрираните в Търговския регистър акции.

Съгласно изискванията на Търговския закон и приетия Устав, дружеството е длъжно да формира и резерв фонд Резервен (*законов резерв*), като източниците на фонда могат да бъдат:

- най-малко 1/10 част от печалбата, която се отделя докато средствата във фонда достигнат 1/10 от акционерния капитал или по-голяма част, определена по решение на Общото събрание на акционерите;
- средствата, получени над номиналната стойност на акциите при издаването им (*премиен резерв*);
- други източници, предвидени по решение на Общото събрание на акционерите.

Средствата на фонд Резервен могат да се използват само за покриване на годишната загуба от предходни години. Когато средствата от фонда достигнат определения в устава минимален размер, средствата на тази сума могат да бъдат използвани за увеличаване на акционерния капитал.

Премийните резерви включват премии, получени при емитирането на собствен капитал. Всички разходи по сделки, свързани с емитиране на акции са приспаднати от внесенния капитал, нетно от данъчни облекчения.

Неразпределената печалба включва текущия финансов резултат и натрупаните печалби и непокрити загуби от предходни години.

Разпределението на дивиденди на акционерите на дружеството се признава като задължение във финансовите отчети на дружеството в периода, в който е одобрено от акционерите на дружеството.

2.13. Нетна печалба или загуба на акция

Основната нетна печалба или загуба на акция се изчислява като се раздели нетната печалба или загуба за периода, подлежаща на разпределение между акционерите, притежатели на обикновени акции, на средно-претегления брой на държаните обикновени акции за периода.

Средно-претегленият брой акции представлява броят на държаните обикновени акции в началото на периода, коригиран с броя на обратно изкупените обикновени акции и на новоиздадените такива през периода, умножен по средно-времевия фактор. Този фактор изразява броя на дните, през които конкретните акции са били държани, спрямо общия брой на дните през периода.

При капитализация, бонус емисия или разделяне, броят на обикновените акции, които са в обръщение до датата на това събитие, се коригира, за да се отрази пропорционалната промяна в броя на обикновените акции в обръщение така, сякаш събитието се е случило в началото на представения най-ранен период.

Нетна печалба или загуба на акции с намалена стойност не се изчислява, тъй като няма издадени потенциални акции с намалена стойност.

2.14. Търговски и други задължения

Търговските и другите текущи задължения в отчета за финансово състояние се представят по стойността на оригиналните фактури (цена на придобиване), която се приема за справедливата стойност на сделката и ще бъде изплатена в бъдеще срещу получените стоки и услуги.

В случаите на разсрочени плащания над обичайния кредитен срок, при които не е предвидено допълнително плащане на лихва или лихвата значително се различава от обичайния пазарен лихвен процент, задълженията се оценяват първоначално по тяхната справедлива стойност на база сегашната им стойност при дисконтова норма, присъща за дружеството, а последващо – по амортизирана стойност (*Приложение № 20 и Приложение № 37*).

2.15. Лихвоносни заеми и други привлечени финансови ресурси

В отчета за финансовото състояние всички заеми и други привлечени финансови ресурси се представят първоначално по цена на придобиване (номинална сума), която се приема за справедлива стойност на полученото по сделката, нетно от преките разходи, свързани с тези заеми и привлечени ресурси. След първоначалното им признаване, лихвоносните заеми и други привлечени ресурси последващо се оценяват и представят в отчета за финансовото състояние по амортизирана стойност, определена чрез прилагане на метода на ефективната лихва. Амортизираната стойност е изчислена като са взети предвид всички видове такси, комисионни и други разходи, вкл. дисконт или премия, асоциирани с тези заеми. Печалбите и загубите се признават в отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината) като финансови разходи или финансови приходи през периода на амортизация или когато задълженията се отпишат или редуцират (*Приложение № 16, Приложение № 17, Приложение № 21 и Приложение № 37*).

Разходите за лихви се признават за срока на финансовия инструмент на база метода на ефективния лихвен процент.

Лихвоносните заеми и други привлечени финансови ресурси се класифицират като текущи, освен за частта от тях, за която дружеството има безусловно право да уреди задължението си в срок над 12 месеца от края на отчетния период.

2.16. Лизинг

2.16.1. Лизингополучател

2.16.1.1. Счетоводна политика, приложима от 1 януари 2018 година

Оценка за признаване на лизинг

На началната дата на лизинга (по-ранната от двете дати - датата на лизинговото споразумение или датата на ангажирането на страните с основните условия на лизинговия договор) дружеството прави анализ и оценка дали даден договор представлява или съдържа елементи на лизинг. Даден договор представлява или съдържа лизинг, ако по силата на него се прехвърлят срещу възнаграждение правото на контрол над използването на даден актив за определен период от време.

За да определи дали по силата на договор се прехвърля контрол над използването на определен актив дружеството преценява дали през целия период на ползване има следните права:

- правото да получава по същество всички икономически ползи от използването на определения актив;
- правото да определя и ръководи използването и експлоатацията на идентифицирания базисен актив.

Срок на лизинговия договор

Периодът на лизинговия договор е неотменимий период на лизинга, заедно с:

- периодите, по отношение, на които съществува опция за удължаване на лизинговия договор, ако е достатъчно сигурно, че дружеството ще упражни тази опция;
- периодите, по отношение, на които съществува опция за прекратяване на лизинговия договор, ако е достатъчно сигурно, че дружеството няма да упражни тази опция.

При определянето на срока на лизинговите договори, ръководството на дружеството взема предвид всички факти и обстоятелства, които създават икономически стимули за упражняване на опция за удължаване или за не упражняване на опция за прекратяване. Опциите за удължаване (или периодите, след опцията за прекратяване) се включват в срока на лизинга само, ако е достатъчно сигурно да бъдат удължени (или да не бъдат прекратени). Оценката на опциите се преразглежда, ако настъпи съществено събитие или съществена промяна в обстоятелствата, които да са под дискрецията на дружеството и същевременно да окажат влияние върху оценката.

Първоначално признаване и оценяване

На датата на стартиране на лизинговите договори (датата, на която базовият актив е на разположение за ползване от страна на дружеството-лизингополучател) в отчета за финансовото състояние се признават *актив „право на ползване”* и *„задължение по лизинг”*.

Цената на придобиване на *активите „право на ползване”* включва:

- размера на първоначалната оценка на задълженията по лизинг;
- лизингови плащания, извършени към или преди началната дата, намалени с получените стимули по договорите за лизинг;
- първоначалните преки разходи, извършени от дружеството, в качеството му на лизингополучател;

- разходи за възстановяване, които дружеството ще направи за демонтаж и преместване на базовия актив, възстановяване на обекта, на който активът е разположен, или възстановяване на базовия актив в състоянието, изисквано съгласно договора.

Дружеството амортизира актива „право на ползване” за по-краткият период от полезния живот и срока на лизинговия договор. Ако собствеността върху актива се прехвърля по силата на лизинговия договор до края на срока на договора, то го амортизира за полезния му живот.

Активите „право на ползване” са представят към имоти, машини и оборудване в отчета за финансовото състояние, а тяхната амортизация – към разходи за амортизация в отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината).

Задълженията по лизинг включват нетната настояща стойност на следните лизингови плащания:

- фиксирани плащания (включително фиксирани по същество лизингови плащания), намалени с подлежащите на плащане лизингови стимули;
- променливи лизингови плащания, зависещи от индекси или проценти;
- цената за упражняване на опцията за покупка, ако е достатъчно сигурно, че дружеството - лизингополучател ще ползва тази опция;
- плащания на санкции за прекратяване на лизинговите договори, ако в срока на лизинговия договор е отразено упражняването на опция за прекратяването на договора от страна на дружеството - лизингополучател;
- гаранции за остатъчна стойност.

Лизинговите плащания се дисконтират с лихвения процент, заложен в договора, ако той може да бъде непосредствено определен или с диференциалния лихвен процент на дружеството, който то би плащало, в случай че заеме финансови средства за сходен период от време, при сходно обезпечение, и в сходна икономическа среда.

Лизинговите плащания (вноски) съдържат в определено съотношение финансовия разход (лихва) и припадащата се част от лизинговото задължение (главница). Финансовите разходи се начисляват в отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината) на дружеството през периода на лизинга на периодична база, така че да се постигне постоянен лихвен процент за оставащата неизплатена част от главницата по лизинговото задължение, като се представят като финансови разходи.

Последващо оценяване

Дружеството е избрало да прилага модела на цената на придобиване за всички свои активи „право на ползване”. Активите „право на ползване” се представят в отчета за финансовото състояние по цена на придобиване, намалена с натрупаната амортизация, загуби от обезценка и корекциите, вследствие на преоценки и корекции на задължението по лизинг.

Дружеството оценява последващо *задължението по лизинг* като:

- увеличава балансовата стойност, за да отрази лихвата по задълженията по лизинг;
- намалява балансовата стойност, за да отрази извършените лизингови плащания;
- преоценява балансовата стойност на задълженията по лизинг, за да отрази преоценките или измененията на лизинговия договор;
- гаранциите за остатъчна стойност се преразглеждат и коригират, ако е необходимо към края на всеки отчетен период.

Отчитане на изменения на лизинговия договор

Лизингополучателят отчита изменението на лизинговия договор като отделен лизинг, ако:

- изменението увеличава обхвата на лизинговия договор, като добавя ново „право на ползване” на един или повече допълнителни базови активи; и
- възнаграждението по лизинговия договор се увеличава със сума, съизмерима със самостоятелната цена за увеличението в обхвата и евентуални корекции на тази цена за отразяване на обстоятелства по конкретния договор.

В този случай измененията се отчита като отделен лизинг, за който в отчета за финансовото състояние, към датата на влизане в сила на изменението, се признават актив „право на ползване” и задължение по лизинг.

Ако изменението в лизинговия договор не е отчетено като отделен лизинг към датата на влизане в сила на изменението, дружеството:

- разпределя възнаграждението в променения договор;
- определя срока на изменения лизингов договор; и
- преоценява задължението по лизинг, като дисконтира коригираните лизингови плащания с коригирания дисконтов процент, който е лихвеният процент, заложен в договора за остатъка на срока му или диференцирания лихвен процент към датата на влизане в сила на изменението.

Краткосрочни лизингови договори и лизингови договори, базовият актив, по които е с ниска стойност и променливи лизингови плащания, свързани с изпълнение

Плащанията във връзка с краткосрочни лизингови договори и лизингови договори, по които базовият актив е с ниска стойност, както и променливите лизингови плащания, които не са включени в оценката на задължението по лизинг се признават директно като текущи разходи в отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината) на база линеен метод за периода на лизинга.

2.16.1.2. Счетоводна политика, приложима до 31 декември 2017 година

Финансов лизинг

Финансовият лизинг, при който се трансферира към дружеството съществената част от всички рискове и стопански ползи, произтичащи от собствеността върху актива под финансов лизинг, се капитализира в отчета за финансовото състояние на лизингополучателя като се представя като имоти, машини и оборудване под лизинг по цена на незабавна продажба или ако е по-ниска - по сегашната стойност на минималните лизингови плащания. Лизинговите плащания съдържат в определено съотношение финансовия разход (лихвата) и приспадащата се част от лизинговото задължение (главница), така че да се постигне постоянен лихвен процент за оставащата неизплатена част от главницата по лизинговото задължение. Лихвените разходи се включват в отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината) като финансови разходи (лихва) на база метода на ефективен лихвен процент.

Придобитите под финансов лизинг активи се амортизират на база полезния живот на актива и в рамките на лизинговия срок.

Оперативен лизинг

Лизинг, при който наемодателят продължава да притежава съществената част от всички рискове и стопански изгоди от собствеността върху дадения актив се класифицира като оперативен лизинг. Поради това активът не се включва в отчета за финансовото състояние на лизингополучателя.

Плащанията във връзка с оперативния лизинг се признават като разходи в отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината) към разходите за външни услуги на база линеен метод за периода на лизинга.

2.16.2. Лизингодател*Финансов лизинг*

Финансовият лизинг, при който се трансферира извън дружеството съществената част от всички рискове и стопански изгоди, произтичащи от собствеността върху актива под финансов лизинг, се изписва от състава на активите на лизингодателя при прехвърляне към лизингополучателя и се представя в отчета за финансовото състояние като вземане със стойност, равна на нетната инвестиция от лизинга. Нетната инвестиция в лизинговия договор представлява разликата между сбора от минималните лизингови плащания по договора за финансов лизинг и негарантираната остатъчна стойност, начислена за лизингодателя, и незаработения финансов доход. Разликата между балансовата стойност на отдадения под финансов лизинг актив и незабавната (справедливата му продажна) стойност се признава в отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината) в началото на лизинговия договор (при предаването на актива) като доход от продажба на активи.

Признаването на заработения финансов приход като текущ лихвен приход се основава на прилагането на метода на ефективната лихва.

Оперативен лизинг

Наемодателят продължава да притежава съществена част от всички рискове и стопански изгоди от собствеността върху дадения актив. Поради това този актив продължава да е включен в състава на неговите дълготрайни материални активи като амортизацията му за периода се включва в текущите разходи на лизингодателя.

Приходът от наеми от оперативен лизинг се признава на базата на линейния метод в продължение на срока на съответния лизинг. Първоначално направените преки разходи във връзка с договарянето и уреждането на оперативния лизинг, се добавят към балансовата стойност на отдадените активи и се признават на базата на линейния метод в продължение на срока на лизинга.

2.17. Правителствени финансираня

Правителственото финансиране представлява различни форми на предоставяне на безвъзмездни средства от държавата (местни и централни органи и институции) и/или междуправителствени споразумения и организации.

Правителствените финансираня (общински, държавни и международни, вкл. по реда на използване на Европейските фондове и програми) се признава първоначално като отсрочен доход (финансиране), когато е налице разумна сигурност, че то ще бъде получено от дружеството, и че последното е спазило и спазва условията и изискванията по дарението.

Правителствено финансиране, свързано с компенсиране на направени разходи, се признава в текущите печалби и загуби на систематична база за същия период, през който са признати и разходите.

Правителствено финансиране, свързано с компенсиране на инвестиционни разходи за придобиване на дълготраен актив, се признава в текущите печалби и загуби на систематична база за целия период на полезен живот на актива, пропорционално на размера на признатата в разходите амортизация.

2.18. Доходи на наети лица

Пенсионни и други задължения към персонала по социалното и трудово законодателство

Трудовите и осигурителни отношения с работниците и служителите в дружеството се основават на разпоредбите на Кодекса на труда и на разпоредбите на действащото осигурително законодателство в България.

Краткосрочни доходи

Краткосрочните доходи за наетия персонал под формата на възнаграждения, бонуси и социални доплащания и придобивки (изискуеми за уреждане в рамките на 12 месеца след края на периода, в който персоналот е положил труд за тях или е изпълнил необходимите условия) се признават като разход в отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината), освен ако даден МСФО не изисква тази сума да се капитализира в себестойността на определен актив, за периода, в който е положен трудът за тях и/или са изпълнени изискванията за тяхното получаване, и като текущо задължение (след приспадане на всички платени вече суми и полагащи се удържки) в размер на недисконтираната им сума.

Към датата на всеки финансов отчет дружеството прави оценка на сумата на очакваните разходи по натрупващите се компенсируеми отпуски, която се очаква да бъде изплатена като резултат от неизползваното право на натрупан отпуск. В оценката се включват приблизителната преценка за сумите за самите възнаграждения и на вноските по задължителното обществено и здравно осигуряване, които работодателят дължи върху тези суми.

Дългосрочни доходи при пенсиониране

Планове с дефинирани вноски

Основно задължение на дружеството като работодател в България е да извършва задължително осигуряване на наетия си персонал за фонд “Пенсии”, допълнително задължително пенсионно осигуряване (ДЗПО), фонд “Общо заболяване и майчинство” (ОЗМ), фонд “Безработица”, фонд “Трудова злополука и професионална болест” (ТЗПБ), фонд “Гарантиране вземания на работниците и служителите” (ГВРС) и здравно осигуряване. Размерите на осигурителните вноски се утвърждават всяка година със Закона за бюджета на ДОО и Закона за бюджета на НЗОК за съответната година. Вноските се разпределят между работодателя и осигуреното лице в съответствие с правилата от Кодекса за социално осигуряване (КСО).

Тези осигурителни пенсионни планове, прилагани от дружеството в качеството му на работодател, са планове с дефинирани вноски. При тях работодателят плаща месечно определени вноски в държавните фонд “Пенсии”, фонд “ОЗМ”, фонд “Безработица”, фонд “ТЗПБ”, както и в универсални и професионални пенсионни фондове - на база фиксирани по закон проценти и няма правно или конструктивно задължение да доплаща във фондовете бъдещи вноски в случаите, когато те нямат достатъчно средства да изплатят на съответните лица заработените от тях суми за периода на трудовия им стаж. Аналогични са и задълженията по отношение на здравното осигуряване.

Към дружеството няма създаден и функциониращ частен доброволен осигурителен фонд.

Дължимите от дружеството вноски по плановете с дефинирани вноски за социалното и здравно осигуряване се признават като текущ разход в отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата), освен ако даден МСФО не изисква тази сума да се капитализира в себестойността на определен актив, и като текущо задължение в недисконтиран размер, заедно и в периода на полагане на труда и на начислението на съответните доходи на наетите лица, с които доходи вноските са свързани.

Планове с дефинирани доходи

Съгласно Кодекса на труда дружеството в качеството му на работодател в България е задължено да изплаща на персонала при настъпване на пенсионна възраст обезщетение, което в зависимост от трудовия стаж в предприятието може да варира между 2 и 6 брутни работни заплати към датата на прекратяване на трудовото правоотношение. По своите характеристики тези схеми представляват нефондирани планове с дефинирани доходи.

Изчислението на размера на тези задължения налага участието на квалифицирани актюери, за да може да се определи тяхната сегашна стойност към датата на финансовия отчет, по която те се представят в отчета за финансовото състояние, а респективно изменението в стойността им, се представя в отчета за всеобхватния доход като: а) разходите за текущ и минал стаж, разходите за лихва и ефектите от съкращенията и урежданията се признават веднага, в периода, в който възникнат, и се представят в текущата печалба или загуба към разходи за персонал, а б) ефектите от последващите оценки на задълженията, които по същество представляват актюерски печалби и загуби, се признават веднага, в периода, в който възникнат, и се представят към другите компоненти на всеобхватния доход към последващи оценки на пасиви по планове с дефинирани доходи. Актюерските печалби и загуби произтичат от промени в актюерските предположения и опита.

Към датата на всеки годишен финансов отчет дружеството назначава сертифицирани актюери, които издават доклад с техните изчисления относно дългосрочните му задължения към персонала за обезщетения при пенсиониране. За целта те прилагат кредитния метод на прогнозните единици. Сегашната стойност на задължението по дефинираните доходи се изчислява чрез дисконтиране на бъдещите парични потоци, които се очаква да бъдат изплатени в рамките на матуритета на това задължение и при използването на лихвените равнища на държавни дългосрочни облигации с подобен срок, котиран в България, където функционира и самото дружество.

Доходи при напускане

Съгласно местните разпоредби на трудовото и осигурително законодателство в България, дружеството като работодател има задължение да изплати при прекратяване на трудовия договор преди пенсиониране определени видове обезщетения.

Дружеството признава задължения към персонала по доходи при напускане преди настъпване на пенсионна възраст, когато е демонстриран обвързващ ангажимент, на база публично анонсиран план, вкл. за реструктуриране, да се прекрати трудовият договор със съответните лица без да има възможност да се отмени, или при формалното издаване на документите за доброволно напускане. Доходи при напускане, платими повече от 12 месеца, се дисконтират и представят в отчета за финансовото състояние по тяхната сегашна стойност.

2.19. Данък върху печалбата

Текущите данъци върху печалбата на дружеството са определени в съответствие с изискванията на българското данъчно законодателство – Закона за корпоративното подоходно облагане. Номиналната данъчна ставка в България за 2018 г. е 10 % (2017 г.: 10%).

Отсрочените данъци върху печалбата се определят чрез прилагане на балансовия метод за определяне на задължението относно всички временни разлики на дружеството към датата на финансовия отчет, които съществуват между балансовите стойности и данъчните основи на отделните активи и пасиви.

Отсрочените данъчни пасиви се признават за всички облагаеми временни разлики, с изключение на тези, породили се от признаването на актив или пасив, който към датата на стопанската операция не е повлиял върху счетоводната и данъчната печалба/(загуба).

Отсрочените данъчни активи се признават за всички намаляеми временни разлики и за неизползваните данъчни загуби до степента, до която е вероятно те да се проявят обратно и да бъде генерирана в бъдеще достатъчна облагаема печалба или да се проявят облагаеми временни разлики, от които да могат да се приспаднат тези намаляеми разлики, с изключение на разликите, породили се от признаването на актив или пасив, който към датата на стопанската операция не е повлиял върху счетоводната и данъчната печалба/(загуба).

Балансовата стойност на всички отсрочени данъчни активи се преглежда на всяка дата на баланса и се редуцират до степента, до която е вероятно те да се проявят обратно и да се генерира достатъчно облагаема печалба или проявяващи се през същия период облагаеми временни разлики, с които те да могат да бъдат приспаднати или компенсирани.

Отсрочените данъци, свързани с обекти, които са отчетени като други компоненти на всеобхватния доход или капиталова позиция в отчет за финансовото състояние, също се отчитат директно към съответния компонент на всеобхватния доход или балансовата капиталова позиция.

Отсрочените данъчни активи и пасиви се оценяват на база данъчните ставки и основи, които се очаква да се прилагат за периода и типа операции, през които активите се очаква да се реализират, а пасивите - да се уредят (погасят), на база данъчните закони, които са в сила или с голяма степен на сигурност се очаква да са в сила.

Отсрочени данъчни активи на дружеството се представят нетно срещу негови отсрочени данъчни пасиви, когато и доколкото то се явява за тях данъчния платец в съответната юрисдикция (РБългария), и то тогава и само тогава, когато дружеството има законно право да извършва или получава нетни плащания на текущи данъчни задължения или вземания по данъците върху печалбата.

2.20. Провизии

Провизии се признават, когато дружеството има настоящо (конструктивно или правно) задължение, в резултат на минали събития, и е вероятно че погасяването/уреждането на това задължение е свързано с изтичане на ресурси. Провизиите се оценяват по настоящата стойност на разходите, които се очаква да бъдат необходими за погасяване на задълженията използвайки дисконтов процент преди данъци, който отразява текуща пазарна оценка на рисковете, свързани със задължението.

Когато се очаква част от ресурсите, които ще се използват за уреждане на задължението да бъдат възстановени от трето лице, дружеството признава вземане, ако е налице висока степен на сигурност на неговото получаване, стойността му може надеждно да се установи и отчита доход (кредит) на същата позиция в отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината), където е представена и сама провизия.

Провизии за бъдещи загуби от дейността не се признават.

2.21. Финансови инструменти

2.21.1. Счетоводна политика, приложима от 1 януари 2018 година

Финансов инструмент е всеки договор, който поражда едновременно както финансов актив в едно предприятие, така и финансов пасив или инструмент на собствения капитал в друго предприятие.

Финансови активи

Първоначално признаване, класификация и оценяване

При първоначалното им признаване финансовите активи се класифицират в три групи, според последващата им оценка: по амортизирана стойност; по справедлива стойност през другия всеобхватен доход; и по справедлива стойност през печалбата или загубата.

Дружеството първоначално оценява финансовите активи по справедлива стойност, а в случай на финансови активи, които не се отчитат по справедлива стойност през печалбата или загубата, се добавят преките разходи по сделката. Изключение са търговските вземания, които не съдържат съществен компонент на финансиране - те се оценяват на база цената на сделката, определена съгласно МСФО 15 (*Приложение № 2.22*).

Покупките или продажбите на финансови активи, чиито условия изискват доставка на активите в рамките на даден период от време, установен обикновено с нормативна разпоредба или действаща практика на съответния пазар (редовни покупки), се признават на датата на търгуване (сделката), т.е. на датата, на която дружеството е поело ангажимент да закупи или продаде актива.

Класификацията на финансовите активи при първоначалното им признаване зависи от характеристиките на договорните парични потоци на съответния финансов актив и бизнес модела на дружеството за неговото управление. За да бъде класифициран и оценяван по амортизирана стойност или по справедлива стойност през друг всеобхватен доход, условията на даден финансов актив трябва да пораждат парични потоци, които представляват "само плащания по главницата и лихвата (СПГЛ)" по неиздължената сума на главницата. За целта се извършва анализ чрез тест на СПГЛ на нивото на инструмент.

Бизнес моделът на дружеството за управление на финансовите активи отразява начина, по който дружеството управлява финансовите си активи за генериране на парични потоци. Бизнес моделът определя дали паричните потоци са резултат само на събирането на договорни парични потоци, на продажба на финансовите активи, или и двете.

Последващо оценяване

За целите на последващото оценяване на финансовите активи, дружеството е класифицирало финансовите си активи в категорията „Финансови активи по амортизирана стойност (дългови инструменти)“.

Финансови активи по амортизирана стойност (дългови инструменти)

Дружеството оценява финансовите активи по амортизирана стойност, когато са удовлетворени и двете условия по-долу:

- финансовият актив се държи и използва в рамките на бизнес модел, имащ за цел неговото държане с оглед получаване на договорните парични потоци от него, и
- условията на договора за финансовия актив пораждат парични потоци на конкретни дати, които представляват само плащания на главницата и лихвите върху неиздължената сума на главницата.

Финансовите активи по амортизирана стойност впоследствие се оценяват на база метода на ефективния лихвен процент (ЕЛП). Те подлежат на обезценка. Печалбите и загубите се признават в отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината), когато активът бъде отписан, модифициран или обезценен.

Финансовите активи по амортизирана стойност на дружеството включват: парични средства и парични еквиваленти (*Приложение № 13*), търговски и други вземания (*Приложение № 10* и *Приложение № 12*), предоставени заеми на свързани лица (*Приложение № 6*).

Отписване

Финансов актив (или, когато е приложимо, част от финансов актив или част от група от сходни финансови активи) се отписва от отчета за финансовото състояние на дружеството когато:

- правата за получаване на паричните потоци от актива са изтекли, или
- правата за получаване на парични потоци от актива са прехвърлени или дружеството е поело задължението да плати напълно получените парични потоци, без съществена забава, към трета страна чрез споразумение за прехвърляне; при което: или а) дружеството е прехвърлило в значителна степен всички рискове и ползи от собствеността върху актива; или б) дружеството нито е прехвърлило, нито е запазило в значителна степен всички рискове и ползи от собствеността върху актива, но е прехвърлило контрола върху него.

Когато дружеството е прехвърлило правата си за получаване на парични потоци от актива или е встъпило в споразумение за прехвърляне, то прави оценка на това дали и до каква степен е запазило рисковете и ползите от собствеността. Когато дружеството нито е прехвърлило, нито е запазило в значителна степен всички рискове и ползи от собствеността върху финансовия актив, нито е прехвърлило контрола върху него, то продължава да признава прехвърления актив до степента на продължаващото си участие в него. В този случай дружеството признава и свързаното с това задължение. Прехвърленият актив и свързаното задължение се оценяват на база, която отразява правата и задълженията, които дружеството е запазило.

Продължаващо участие, което е под формата на гаранция върху прехвърления актив, се оценява по по-ниската от: първоначалната балансова стойност на актива и максималната сума на възнаграждението, което може да се изиска дружеството да изплати.

Обезценка на финансови активи

Дружеството признава коректив (провизия за обезценка) за очаквани кредитни загуби за всички дългови инструменти, които не се отчитат по справедлива стойност през печалбата или загубата. Очакваните кредитни загуби се изчисляват като разлика между договорните парични потоци, дължими съгласно условията на договора, и всички парични потоци, които дружеството очаква да получи, дисконтирани с първоначалния ефективен лихвен процент. Очакваните парични потоци включват и паричните потоци от продажбата на държаното обезпечение или други кредитни подобрения, които представляват неразделна част от условията на договора.

Предоставени заеми на свързани лица, други вземания и парични средства

За изчислението на очакваните кредитни загуби по *предоставени заеми на свързани лица и по други вземания, вкл. паричните средства и еквиваленти в банки*, дружеството прилага общия подход за обезценка, определен от МСФО 9. Съгласно този подход дружеството прилага “трестепенен“ модел за обезценка въз основа на промени спрямо първоначалното признаване на кредитното качество на финансовия инструмент (актив). Очакваните кредитни загуби се признават на няколко етапа:

- а) Финансови активи, които не са кредитно обезценен при първоначалното им възникване/придобиване и са класифицирани като „редовни“ съгласно вътрешно разработена рискова класификационна схема, се класифицират в Етап (Stage) 1. Това са вземания, вкл. по предоставени заеми, от длъжници с нисък риск от неизпълнение и стабилни като тенденции добри ключови показатели (финансови и нефинансови), които редовно обслужвани и без дължими суми, които са в просрочие. От първоначалното им признаване техният кредитен риск и качества са обект на непрекъснато наблюдение и анализи. Очакваните кредитни загуби на финансовите активи, класифицирани в Етап 1, се определят на база на кредитни загуби, които са резултат от възможни събития на неизпълнение, които биха могли да настъпят в рамките на следващите 12 месеца от живота на съответния актив (12-месечни очаквани кредитни загуби за инструмента).
- б) Когато след първоначалното признаване на финансовите активи, кредитният риск, свързан с длъжника, нарасне значително и в резултат от това качества на финансовите активи се влошат, те се класифицират като „съмнителни“ в Етап (Stage) 2. Очакваната кредитна загуба за тези финансови активи се определят за целия оставащ живот (срок) на съответния актив, независимо от момента на настъпването на неизпълнението (очаквани кредитни загуби за целия живот (срок) на инструмента).

Ръководството на дружеството е разработило политика и комплекс от критерии за анализ, установяване и оценка настъпване на състояние на „значително нарастване на кредитния риск“. Основни въпроси от тях са оповестени в *Приложение № 2.27.3 и Приложение № 37*.

- г) В случаите, когато кредитният риск на финансовите активи нарасне до ниво, което индикира, че има настъпило събитие на неизпълнение, те се считат за обезценен и той се класифицира „в неизпълнение“ в Етап (Stage) 3. На този етап се установяват и изчисляват понесените загуби по съответния актив за целия му оставащ живот (срок). Финансовите активи са кредитно обезценени, когато са настъпили едно или повече събития, оказващи неблагоприятно въздействие върху очакваните бъдещи парични потоци от тези финансови активи.

Ръководството на дружеството е извършило съответни анализи, на база на които е определило комплекс от критерии за събития на неизпълнение. Един от тях е просрочия на дължими договорни плащания повече от 90 дни, освен ако за определен инструмент не са налице обстоятелства, които правят оборимо това твърдение. Наред с него, се наблюдават и други събития, въз основа на вътрешна и външна информация, които са индикатор, че длъжникът не е в състояние да изплати (възстанови) всички все още дължими от него суми по договор, вкл. като се вземат предвид и всички кредитни обезпечения и улеснения, държани от дружеството. Основни въпроси от политиката и комплекса от критерии са оповестени в *Приложение № 2.27.3 и Приложение № 37*.

Дружеството коригира очакваните кредитни загуби, определени на база исторически данни, с прогнозни макроикономически показатели, за които е установено, че има корелация и се очаква да окажат влияние върху размера на очакваните кредитни загуби в бъдеще.

Търговските вземания и активи по договори с клиенти

За изчисляване на очакваните кредитни загуби на *търговските вземания и активите по договори с клиенти* дружеството е избрало и прилага *опростен подход на база матрица* за изчисление на очаквани кредитни загуби и не проследява последващите промени в кредитния им риск. При този подход то признава коректив (провизия за обезценка) въз основа на очакваната кредитна загуба за целия срок на вземанията към всяка отчетна дата. Дружеството е разработило и прилага матрица за провизиране, която се базира на историческия опит по отношение на събираемостта и кредитните загуби, коригирани с прогнозни фактори, специфични за длъжниците и за икономическата среда и за които е установена корелационна връзка с процента на кредитните загуби. В последствие матрицата се калибрира (коригира) с прогнозни фактори, специфични за длъжниците и за икономическата среда и за които е установена корелационна връзка с процента на кредитните загуби. (Приложение № 2.27.3 и Приложение № 37). *Отписване*

Финансовите обезценени активи се отписват, когато не съществува разумно очакване за събиране на паричните потоци по договора.

Финансови пасиви

Първоначално признаване, класификация и оценяване

Финансовите пасиви на дружеството включват търговски и други задължения, заеми и други привлечени средства, включително банкови заеми и задължения по лизинг. При първоначално им признаване обичайно те се класифицират като пасиви по амортизирана стойност.

Първоначално всички финансови пасиви се признават по справедлива стойност, а в случая на заеми и привлечени средства, и търговски и други задължения, нетно от пряко свързаните разходи по сделката.

Последващо оценяване

Последващото оценяване на финансовите пасиви зависи от тяхната класификация. Обичайно те се класифицират и оценяват по амортизирана стойност.

Класификационни групи

Получени заеми и други привлечени средства

След първоначалното им признаване, дружеството оценява лихвоносните заеми и привлечени средства по амортизирана стойност, чрез метода на ефективния лихвен процент. Печалбите и загубите се признават в отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината), когато съответният финансов пасив се отписва, както и чрез амортизацията на база ефективен лихвен процент.

Амортизираната стойност се изчислява като се вземат под внимание каквито и да било дисконти или премии при придобиването, както и такси или разходи, които представляват неразделна част от ефективния лихвен процент. Амортизацията се включва като финансов разход в отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината).

Отписване

Финансовите пасиви се отписват, когато задължението бъде погасено, или прекратено, или изтече. Когато съществуващ финансов пасив бъде заменен с друг от същия кредитодател при по същество различни условия, или условията на съществуващ пасив бъдат съществено променени, тази размяна или модификация се третира като отписване на първоначалния пасив и признаване на нов. Разликата в съответните балансови суми се признава в отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината).

Компенсиране (Нетиране) на финансови инструменти

Финансовите активи и финансовите пасиви се компенсират (нетират) и в отчета за финансовото състояние се отразява нетната сума, ако съществува приложимо законно право за компенсиране на признатите суми и ако е налице намерение за уреждане на нетна основа, или за едновременно реализиране на активите и уреждане на пасивите.

Това изискване произтича от идеята на реалната стопанска същност на отношенията на дружеството с даден контрагент, че при едновременното съществуване на тези две изисквания очакваният фактически бъдещ паричен поток и ползи от тези разчети за предприятието е нетният поток, т.е. нетната сума отразява реалното право или задължение на дружеството от тези финансови инструменти - при всички обстоятелства да получи или плати единствено и само нетната сума.

Ако не са налице едновременно и двете условия се приема, че правата и задълженията на дружеството по повод тези насрещни разчети (финансови инструменти) не се изчерпват при всички ситуации само и единствено с получаването или плащането на нетната сума.

Политиката за нетирането е свързана и с оценката, представянето и управлението на реалния кредитен и ликвиден риск, свързан с тези насрещни разчети.

Критериите, които се прилагат за установяване на "наличие на текущо и правно приложимо право за нетиране" са:

- да не зависи от бъдещо събитие, т.е да не е приложимо само при настъпване на някакво бъдещо събитие;
- да бъде възможно за упражняване и защитимо с правни способности в хода на (кумулятивно):
 - обичайната дейност,
 - в случай на неизпълнение/просрочие, и
 - в случай на неплатежоспособност или несъстоятелност.

Приложимостта на критериите се оценява спрямо изискванията на българското законодателство и установените договорености между страните. Условието за "наличие на текущо и правно приложимо право за нетиране" винаги и задължително се оценява заедно с второ условие - за "задължително намерение за уреждане на тези разчети на нетна база".

2.21.2. Счетоводна политика, прилагана до 31 декември 2017 година*Финансови активи*

Дружеството класифицира своите финансови активи в следните категории: "заеми (кредити) и вземания". Класификацията е в зависимост от същността и целите и предназначението на финансовите активи към датата на тяхното придобиване. Ръководството определя класификацията на финансовите активи на дружеството към датата на първоначалното им признаване в отчета за финансовото състояние.

Обичайно дружеството признава в отчета за финансовото състояние финансовите активи на "датата на търгуване" - датата, на която то е поело ангажимент да закупи съответните финансови

активи. Всички финансови активи се оценяват по тяхната справедлива стойност плюс преките разходи по транзакцията.

Финансовите активи се отписват от отчета за финансовото състояние на дружеството, когато правата за получаване на парични средства от тези активи са изтекли, или са прехвърлени и дружеството е прехвърлило съществената част от рисковете и ползите от собствеността върху актива на друго дружество (лице). Ако дружеството продължава да държи съществената част от рисковете и ползите, асоциирани със собствеността на даден трансфериран финансов актив, то продължава да признава актива в отчета за финансовото си състояние, но признава също и обезпечено задължение (заем) за получените средства.

Кредити и вземания

Кредити и вземания са недеривативни финансови активи с фиксирани или установими плащания, които не се котираат на активен пазар. Те се оценяват в отчета за финансовото състояние по тяхната амортизирана стойност при използването на метода на ефективната лихва, намалена с направена обезценка. Тези активи се включват в групата на текущите активи, когато матуритетът им е в рамките на 12 месеца или в обичаен оперативен цикъл на дружеството, а останалите – като нетекущи.

Тази група финансови активи включва: предоставени заеми, търговски вземания, други вземания от контрагенти свързани и трети лица, и паричните средства и парични еквиваленти от отчета за финансовото състояние. Лихвеният доход по “кредитите и вземанията” се признава на база ефективна лихва, освен при краткосрочните вземания под 3 месеца, където признаването на такава лихва е неоснователно като несъществено и в рамките на обичайните кредитни условия. Той се представя в отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината), към финансовите приходи.

На датата на всеки отчет за финансовото състояние дружеството оценява дали са настъпили събития и обстоятелства, които показват наличието на обективни доказателства, налагащи обезценка на кредитите и вземанията.

Финансови пасиви и инструменти на собствен капитал

Дружеството класифицира дългови инструменти и инструменти на собствен капитал или като финансови задължения или като собствен капитал в зависимост от същността и условията в договор със съответния контрагент относно тези инструменти.

Финансови пасиви

Финансовите пасиви включват заеми (кредити), задължения към доставчици и други контрагенти. Първоначално те се признават в отчета за финансовото състояние по справедлива стойност, нетно от преките разходи по транзакцията, а последващо – по амортизирана стойност по метода на ефективната лихва

2.21.3. Референтна връзка на класификацията и последващото оценяване на финансовите активи и пасиви съгласно МСФО 9 и МСС 39

Референтната връзка между класификациите по МСФО 9 и МСС 39 на финансовите активи и пасиви е представена в таблицата по-долу.

	МСФО 9		МСС 39	
	Класификация	Последваща оценка	Класификация	Последваща оценка
Финансови активи				
Търговски вземания	Финансови активи по амортизирана стойност	Амортизирана стойност	Кредити и вземания	Амортизирана стойност
Лихвоносни заеми и други предоставени финансови ресурси	Финансови активи по амортизирана стойност	Амортизирана стойност	Кредити и вземания	Амортизирана стойност
Парични средства и парични еквиваленти	Финансови активи по амортизирана стойност	Амортизирана стойност	Кредити и вземания	Амортизирана стойност

	МСФО 9		МСС 39	
	Класификация	Последваща оценка	Класификация	Последваща оценка
Финансови пасиви				
Търговски и други задължения	Финансови пасиви по амортизирана стойност	Амортизирана стойност	Кредити и задължения	Амортизирана стойност
Лихвоносни заеми и други привлечени финансови ресурси	Финансови пасиви по амортизирана стойност	Амортизирана стойност	Кредити и задължения	Амортизирана стойност
Задължения по лизинг	Финансови пасиви по амортизирана стойност	Амортизирана стойност	Кредити и задължения	Амортизирана стойност

Ефектите от първоначалното прилагане на МСФО 9 са оповестени в *Приложение № 39*.

2.22. Приходи

Обичайните приходи на дружеството са от предоставени услуги (*Приложение № 25*).

2.22.1. Счетоводна политика, приложима от 1 януари 2018 година

2.22.1.1. Признаване на приходи по договори с клиенти

Приходите в дружеството се признават, когато контролът върху обещаните в *договора с клиента* стоки и/или услуги се прехвърли на клиента. Контролът се прехвърля на клиента при удовлетворяване на задълженията за изпълнение по договора чрез прехвърляне на обещаните стоки и/или предоставяне на обещаните услуги.

Оценка на договор с клиент

Договор с клиент е налице само когато при влизането му в сила той: *а)* има търговска същност и мотив; *б)* страните са го одобрили (устно, писмено или на база „установена и общопризната стопанска практика“) и се ангажирали да го изпълнят; *в)* правата на всяка страна могат да бъдат идентифицирани; *г)* условията за плащане могат да бъдат идентифицирани; и *д)* съществува вероятност възнаграждението, на което дружеството има право при изпълнение задълженията си

за изпълнение, да бъде получено. При оценка на събираемостта се вземат предвид всички релевантни факти и обстоятелства по сделката, вкл. минал опит, обичайни бизнес практики, публикувани правила и направени изявления от страна на дружеството, обезпечения и възможности за удовлетворяване.

Договор, за който някой от горепосочените критерии все още не е изпълнен, подлежи на нова оценка през всеки отчетен период. Получените възнаграждения по такъв договор се признават като задължение (*пасив по договор*) в отчета за финансовото състояние, докато:

- а) всички критерии за признаване на договор с клиент не бъдат изпълнени;
- б) дружеството изпълни задълженията си за изпълнение и е получило цялото или почти цялото възнаграждение (което не подлежи на възстановяване); и/или
- в) когато договорът е прекратен и полученото възнаграждение не подлежи на възстановяване.

При първоначалната оценка на договорите си с клиенти дружеството прави допълнителен анализ и преценка дали два или повече договора трябва да бъдат разглеждани в тяхната комбинация и да бъдат отчетени като един, и респ. дали обещаните стоки и/или услуги във всеки отделен и/или комбиниран договор трябва да бъдат отчетени като едно и/или повече задължения за изпълнение.

Всяко обещание за прехвърляне на стоки и/или услуги, които са разгранчими (сами по себе си и в контекста на договора), се отчита като едно задължение за изпълнение.

Дружеството признава приход за всяко *отделно задължение за изпълнение* на ниво *индивидуален договор с клиент* като се анализират вида, срока и условията за всеки конкретен договор. При договори със сходни характеристики приходите се признават на портфейлна база само ако групирането им в портфейл не би имало съществено различно въздействие върху финансовите отчети.

2.22.1.2. Измерване/(оценяване) на приходите по договори с клиенти

Приходите се измерват въз основа на определената за всеки договор *цена на сделката*.

Цената на сделката е размерът на възнаграждението, на което дружеството очаква да има право, с изключение на сумите, събрани от името на трети страни. При определянето на цената на сделката, дружеството взема предвид условията на договора и обичайните си търговски практики, вкл. влиянието на променливи възнаграждения, наличието на съществен финансов компонент, непарични възнаграждения и възнаграждения, дължими на клиента (ако има такива). При договори с повече от едно задължения за изпълнение цената на сделката се разпределя към всяко задължение за изпълнение на база индивидуалните продажни цени на всяка стока и/или услуга, определени по един от допустимите в МСФО 15 методи, като приоритет се дава на метода на „наблюдаемите продажни цени”.

Промяната в обхвата или цената (или и в двете) на договора се отчита като отделен договор и/или като част от съществуващия договор в зависимост от това дали промяната е свързана с добавяне на стоки и/или услуги, които са разграничими, и от определената за тях цена. В зависимост от това:

- а) модификацията се отчита като отделен договор, ако обхвата на договора се разширява поради добавянето на стоки и/или услуги, които са разграничими, и промяната в договорната цена отразява индивидуалните продажни цени на добавените стоки и/или услуги;
- б) модификацията се отчита като прекратяване на съществуващия договор и сключване на нов договор (прилагане в бъдещето), ако оставащите стоки и/или услуги са разграничими от прехвърлените преди модификацията, но промяната в договорната цена не отразява индивидуалните продажни цени на добавените стоки и/или услуги;

- в) модификацията се отчита като част от съществуващия договор (кумулятивно коригиране), ако оставащите стоки и/или услуги не са разграничени от прехвърлените преди модификацията и следователно са част от едно задължение за изпълнение, което уредено частично.

2.22.1.3. Задължения за изпълнение по договори с клиенти

Приходите, генерирани в дружеството, са основно от продажба на услуги.

Като цяло дружеството е достигнало до заключение, че действа като принципал при договореностите си с клиентите, освен ако изрично не е оповестено друго за определени транзакции, тъй като обичайно дружеството контролира предоставените услуги преди да ги прехвърли към клиента.

Приходи от продажби на услуги

Предоставяните от дружеството услуги включват вътрешни и международни услуги за доставка на пратки от едно населено място до друго (куриерски услуги), универсална пощенска услуга и пощенски парични преводи. Тези услуги се предоставят както самостоятелно, така и в комбинация (в пакет) с допълнителни (съпътстващи) услуги като обратна разписка, обявена стойност, доставка в събота, отвори и тествай, преди да платиш, събиране и изплащане на наложен платеж и други. Ръководството е направило анализ и е определило, че тези допълнителни услуги не са разграничени от основната услуга и следователно двете услуги заедно са *едно задължение за изпълнение*, тъй като дружеството не продава допълнителните услуги отделно и те не могат да бъдат извършени от друга страна. Следователно клиентът не може да се възползва от допълнителните услуги самостоятелно (такива, каквито са или с други леснодостъпни ресурси). Допълнително тези допълнителни услуги са взаимосвързани с основната услуга и заедно представляват една интегрирана услуга.

Контролът върху услугите се прехвърля в периода от времето при тяхното предоставяне, тъй като не е необходимо друго дружество да повтори по същество извършената към определена дата работа, ако това друго дружество трябва да изпълни оставащата част от задължението за изпълнение към клиента и следователно клиентът едновременно получава и потребява ползите, получени от дейността на дружеството в хода на изпълнение на тези дейности. Приходите от продажби се признават в течение на времето чрез измерване на степента на изпълнение на задълженията на дружеството (етап на завършеност). За измерването на напредъка (етапа на завършеност) дружеството използва *линеен метод*, като разпределя възнаграждението, на което очаква да има право равномерно през целия период на изпълнение на услугата. Този метод е определен като най-подходящ за измерване на напредъка, тъй като усилията и ресурсите за изпълнение на услугата също са разпределени равномерно, както и поради краткосрочния характер на предоставените услуги (в рамките на няколко дни). Оценките за приходите, разходите и/или степента на напредък към пълно удовлетворяване на задълженията се преразглежда в края на всеки отчетен период, вкл. при промяна на обстоятелствата и/или настъпване на нови такива. Всяко последващо увеличение или намаление на очакваните приходи и/или разходи се отразява в печалбата или загубата в периода, в който обстоятелствата, довели до преразглеждането, станат известни на ръководството.

2.22.1.4. Цена на сделката и условия за плащане

Продажните цени на услугите, предлагани от дружеството, са съгласно единна публична тарифа и/или са договорени с клиента индивидуално.

Цената на сделката включва още *променливо възнаграждение* под формата на неустойки в случай на неизпълнение на задълженията на някоя от страните, включително за качествено изпълнение от страна на дружеството, в т.ч.:

- неустойки, дължими от клиента в случаите на забава на плащане на договореното възнаграждение. Тези неустойки зависят от действията на клиента и се включват като част от цената на сделката, само когато несигурността за получаването им е разрешена.

Не са идентифицирани други възнаграждения, които имат характер на променливо възнаграждение.

В края на всеки отчетен период дружеството преразглежда направените преценки и актуализира цена на сделките, така че да представи вярно съществуващите и настъпилите през отчетния период обстоятелства. Всички последващи промени в размера на променливото възнаграждение се признават като корекция на приходите (като увеличение или намаление) към датата на промяната.

Съществен финансов компонент

Цената на сделката не включва финансов компонент. Обичайният кредитен период е от 7 до 30 дни. Цената на услугата (включително допълнителните услуги) се заплаща от клиентите в брой или по банкова сметка на дружеството в рамките на договореното отложено плащане. Сумите, събрани авансово преди изпълнение на задълженията по договора (от подателя и/или трето лице) имат краткосрочен характер и се представят в отчета за финансовото състояние като пасиви по договори с клиенти.

2.22.1.5. Разходи по договори с клиенти

Като разходи по договори с клиенти дружеството третира:

- допълнителните и пряко обвързани разходи, които то поема при сключване на договор с клиент и които очаква да бъдат възстановени за период по-дълъг от дванадесет месеца (*разходи за получаване на договор с клиент*) и
- разходите, които то поема при изпълнение на договор с клиент и които са пряко свързани с конкретния договор, спомагат за генерирането на ресурси за използване при самото изпълнение на договора и се очаква да бъдат възстановени за период по-дълъг от дванадесет месеца (*разходи за изпълнението на такива договори*).

В обичайната си дейност дружеството не поема директни и специфично направени разходи за получаване на договори с клиенти и разходи за изпълнение на такива договори, които не биха възникнали, ако съответните договори не бяха сключени и които да подлежат на капитализация.

2.21.1.6. Салда по договори с клиенти

Търговски вземания и активи по договори

Търговските вземания представляват безусловно право на дружеството да получи възнаграждение по договори с клиенти и други контрагенти (т.е. то е обвързано само с изтичане на период от време преди изплащането на възнаграждението). *Активът по договор* е правото на дружеството да получи възнаграждение в замяна на стоките или услугите, които е прехвърлило на клиента, но което не е безусловно (начисление за вземане). Ако чрез предоставянето на услугите дружеството изпълни задължението си преди клиента да заплати съответното възнаграждение и/или преди плащането да стане дължимо, актив по договор се признава за заработеното възнаграждение

(което е под условие). Признатите активи по договор се рекласифицират като търговско вземане, когато правото на възнаграждение стане безусловно. Правото на възнаграждение се счита за безусловно, ако единственото условие за това, плащането на възнаграждението да стане дължимо, е изтичането на определен период от време.

Първоначалното оценяване, последващата оценка и обезценката на търговските вземания и активите по договори с клиенти са оповестени в *Приложение № 2.21*.

Пасиви по договори

Като пасив по договор дружеството представя получените от клиента плащания и/или безусловно право да получи плащане, преди да е изпълнило задълженията си за изпълнение по договора. Пасивите по договор се признават като приход, когато (или като) удовлетвори задълженията за изпълнение.

Активите и пасивите по договор се представят съответно към други вземания и/или други задължения в отчета за финансовото състояние, освен ако не са съществени. В този случай те се представят на отделен ред в отчета за финансовото състояние. Те се включват в групата на текущите активи, когато матуритетът им е в рамките на 12 месеца или участват в обичайния оперативен цикъл на дружеството, а останалите – като нетекущи. Активите и пасивите, произтичащи от един договор се представят нетно в отчета за финансовото състояние, дори ако те са резултат от различни договорни задължения по изпълнението на договора.

След първоначалното признаване, търговските вземания и активите по договора се подлагат на преглед за обезценка в съответствие с правилата на МСФО 9. Загубите от обезценка в резултат от договори с клиенти се представят отделно от други загуби от обезценка към другите оперативни разходи в отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината).

2.22.2. Счетоводна политика, приложима до 31 декември 2017 година

Приходите се признават на база принципа на начисляване и до степента, до която е вероятно икономически ползи да бъдат получени от дружеството и сумата на прихода може да бъде надеждно оценена. Приходите се оценяват по справедливата стойност на полученото възнаграждение, като се изключат отстъпки, работи и други данъци върху продажбите или мита. Преди да бъде признат приход, следните специфични критерии за признаване трябва също да бъдат удовлетворени:

Предоставяне на услуги

Приходите от предоставяне на услуги се признават на база на етапа на завършеност на сделката към датата на баланса. Когато резултатът от сделката (договора) не може да бъде надеждно оценен, приходът се признава само доколкото извършените разходи подлежат на възстановяване.

2.23. Разходи

Разходите в дружеството се признават в момента на тяхното възникване и на база принципите на начисляване и съпоставимост, и до степента, до която това не би довело за признаване на обекти в отчета за финансовото състояние, които не отговарят на определенията за активи и пасиви).

Разходи за бъдещи периоди

Разходите за бъдещи периоди се отлагат за признаване като текущ разход за периода, през който договорите за които се отнасят, се изпълняват.

2.24. Финансови приходи и разходи***Финансови приходи***Счетоводна политика, приложима от 1 януари 2018 година

Финансовите приходи се включват в отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината), когато възникнат, и се състоят от: приходи от лихви по предоставени заеми и , приходи от дивиденди.

Приходите от лихви се изчисляват чрез прилагане на ефективния лихвен процент върху брутната балансова стойност на финансовите активи, с изключение на финансовите активи, които са кредитно обезценени (Етап 3), за които приходите от лихви се изчисляват чрез прилагане на ефективния лихвен процент върху тяхната амортизирана стойност (т.е. брутната балансова стойност, коригирана за провизията за загуби) (*Приложение № 2.21*).

Счетоводна политика приложима до 31 декември 2017 година

Финансовите приходи се включват в отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината), когато възникнат, и се състоят от: лихвени приходи по предоставени заеми и приходи от дивиденди.

Приходи от лихви

Приходите от лихви се признават при начисляването на лихвите (като се използва методът на ефективния лихвен процент, т.е. лихвеният процент, който точно дисконтира очакваните бъдещи парични потоци за периода на очаквания живот на финансовия инструмент до балансова стойност на финансовия актив).

Приходи от дивиденди

Дружеството признава дивидент от дъщерно предприятие в печалбата или загубата в своите индивидуални финансови отчети, когато бъде установено правото му да получи дивидента.

Финансовите приходи се представят отделно от финансовите разходи на лицевата страна на отчет за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината).

Финансови разходи

Финансовите разходи се включват в отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината), когато възникнат, като се посочват отделно от финансовите приходи и се състоят от: разходи за лихви, вкл. банкови такси и други преки разходи по кредити и банкови гаранции, отрицателни курсови разлики от валутни операции и лихви по договори за лизинг.

2.25. Оценяване по справедлива стойност

Някои от активите и пасивите на дружеството се оценяват и представят и/или само оповестяват по справедлива стойност за целите на финансовото отчитане на повтаряща се (ежегодна) база. Такива са *предоставени и получени банкови заеми и заеми на/от трети лица, определени търговски и други вземания и задължения, вземания и задължения по лизинг*.

Справедливата стойност е цената, която би била получена при продажбата на даден актив или платена при прехвърлянето на пасив в обичайна сделка между независими пазарни участници на

датата на оценяването. Справедливата стойност е изходяща цена и се базира на предположението, че операцията по продажбата ще се реализира или на основния пазар за този актив или пасив, или в случай на липса на основен пазар – на най-изгодния пазар за актива или пасива. Както определеният като основен, така и най-изгодният пазар са такива пазари, до които дружеството задължително има достъп.

Измерването на справедливата стойност се прави от позицията на предположенията и преценките, които биха направили потенциалните пазарни участници когато те биха определяли цената на съответния актив или пасив, като се допуска, че те биха действали за постигане на най-добра стопанска изгода от него за тях.

При измерването на справедливата стойност на нефинансови активи винаги изходната точка е предположението какво би било за пазарните участници най-доброто и най-ефективно възможно използване на дадения актив.

Дружеството прилага различни оценъчни техники, които биха били подходящи спрямо спецификата на съответните условия, и за които разполага с достатъчна база от входящи данни, като се стреми да използва в максимална степен наличната публично наблюдаема информация и респ. да минимизира използването на ненаблюдаема информация. То използва и трите допустими подхода, *пазарния, приходния и разходния подход*, като най-често прилаганите оценъчни техники са директни и/или коригирани котиран пазарни цени, пазарни аналози и дисконтирани парични потоци, вкл. на база капитализиран доход от наем.

Справедливата стойност на всички активи и пасиви, които се оценяват и/или оповестяват в финансовия отчет по справедлива стойност, се категоризира в рамките на следната йерархия на справедливите стойности, а именно:

- Ниво 1 – Котиран (некоригирани) пазарни цени на активен пазар за идентични активи или пасиви;
- Ниво 2 – Оценъчни техники, при които се използват входящи данни, които са различни от директно котиран цени, но са пряко или косвено достъпни за наблюдение, вкл. когато котираните цени са обект на определени корекции; и
- Ниво 3 – Оценъчни техники, при които се използват входящи данни, които в значителната си част са ненаблюдаеми.

2.26. Сегментно отчитане

Дружеството идентифицира своите отчетни сегменти и оповестява информация по сегменти в съответствие с организационната и отчетна структура, използвана от ръководството. Оперативните сегменти представлява отграничим компонент на дружеството, който предприема бизнес дейности, от които може да получава приходи и понася разходи (включително приходи и разходи, свързани със сделки с други компоненти на дружеството), чиито оперативни резултати редовно се преглеждат от ръководството, вземащо главните оперативни решения, при вземането на решения относно ресурсите, които да бъдат разпределени към сегмента и оценяване на резултатите от дейността му и за който е налице отделна финансова информация.

Дружеството е определило един единствен сегмент на отчитане – куриерски услуги.

2.27. Преценки от определящо значение при прилагане счетоводната политика на дружеството. Ключови приблизителни оценки и предположения с висока несигурност.**2.27.1. Оценка и капитализиране на нематериални активи**

Дружеството текущо разработва нови модули и прави промени в поддръжката на съществуващите функционалности на информационната си система. Самият процес на доразработване включва изпълнението на редица специфични работи от ИТ експерти. Процесът на счетоводна преценка кои и каква част от направените разходи по информационната система отговарят на условията за „разработване” и следва да бъдат капитализирани и кои са по същество по-скоро „поддръжка” и следва да бъдат отчетени в текущите разходи, е базиран на експертни преценки. В него участват ИТ специалисти и счетоводни специалисти, които извършват периодични оценки на работата по вид, обхват, съдържание, цели, времеви хоризонт за използваемост и ползи на резултата и др.под. Тези оценки се базират на експертни анализи на изготвената информация за вложени човекочасове и характера на работата, допусканията при разпределението им по отделни видове дейности и модули (*Приложение № 4*).

Капитализираните разходи през 2018 г. е в размер на 889 х.лв., в т.ч. усвоен аванс за придобиване на нов онлайн модул за обслужване на клиенти в размер на 588 х.лв. (2017 г.: 293 х.лв.) (*Приложение № 4*)

2.27.2. Лизинг

При определяне дали даден договор представлява или съдържа лизинг, ръководството на дружеството прави редица важни преценки, като: а) налице е ли договор за лизинг, в т.ч. налице ли е идентифициран базов актив, договорът включва ли нелизингови компоненти и избор на подход за разпределяне цената на договора между идентифицираните активи и другите компоненти на договори (нелизингови компоненти, неидентифицирани активи и др.) б) определяне срока на лизинга и в) определяне на диференциран лихвен процент, заложен в договорите за лизинг;

- а) При идентифициране на договорите за лизинг и идентифициране на базовите активи с право на ползване, ръководството е приложило критерия „възможност за контрол на ползването” на активите през целия срок на договора. За целта то е направило преценка и е стигнало до заключение, че в рамките на обхвата на правото си на ползване, определено в договора, дружеството има право да взема съответните решения относно това как и с каква цел да бъдат използвани активите, като е в състояние да определя работно време и лицата, които имат достъп до активите. За голяма част от договорите за лизинг на офиси, дружеството има право да преотдава активите на трети лица, както и да променя решенията за използване на активите по време на срока на договора.

Допълнително, ръководството е проучило и установило, че стойността на нелизинговите компоненти (вкл. за неидентифицирани паркоместа), за които не е определено отделно възнаграждение, е пренебрежимо малка, и договорените плащания са разпределени изцяло към активите по право на ползване.

- б) При определяне срока на лизинга ръководството е взело предвид уговорените с договорите за лизинг срокове, както и опциите за тяхното прекратяване и подновяване. По отношение на тези опции и вероятността за тяхното упражняване или не, ръководството е взело предвид редица фактори като: важността на наетия актив за дейността на дружеството, направени подобрения, локация на базовите активи, и натрупания исторически опит с наемодателя.

За всички договори за лизинг на логистични складове ръководството е определило, че срокът на лизингите са реално определените в договора срокове. За тези договори, при които е включена опция за автоматично удължаване, преценката на ръководството е, че към датата на първоначално прилагане на МСФО 16, както и към датата на този финансов отчет, няма достатъчна степен на сигурност доколко опцията за удължаване ще бъде упражнена или не, тъй като договорените срокове са твърде дълги (пет и над пет години), както и поради обстоятелството, че не са налице значителни икономически стимули и специфични условия, които да правят упражняването на такава опция вероятно.

За договорите за наем на офиси, при които договореният срок за ползване е от една до три години с опция за автоматично подновяване, ръководството е приело средния срок за тяхното ползване - три години. Срокът на лизинга е определен на ниво отделен договор, в рамките от една до три години.

- в) Ръководството е приело че диференциален лихвен процент за договори със срок на лизинга до три години е 1,8%, а за договори със срок на лизинга над три години е 2%., на база анализа на лихвените равнища на ползвани от него привлечени заеми с подобни характеристики.

Към 01.01.2018 г. в отчета за финансовото състояние на дружеството са признати активи „право на ползване” на стойност 26,065 х.лв. и задължения по лизинг на стойност 38,650 х.лв., в т.ч. задължения по лизинг, признати към 31.12.2017 г. – 13,100 х.лв. и платени депозити / лизингови вноски към 31.12.2017 г. – 515 х.лв. (*Приложение № 15 и Приложение № 39*). Отчетените от дружеството придобивания и/или увеличения на активи „право на ползване” през 2018 г. са в размер на 6,354 х.лв. (*Приложение № 15*)

Приблизителни оценки до 31 декември 2017 г.

Съгласно МСС 17 Лизинг ръководството класифицира лизинговите договори за машини, оборудване и транспортни средства като финансов лизинг. В някои случаи лизинговата транзакция е комплексна и ръководството преценява приоритетните критерии и същностното съдържание на сделката, за да се определи дали договорът е финансов лизинг, при който всички съществени рискове и ползи от собствеността върху актива се прехвърлят на лизингополучателя.

2.27.3. Изчисление на очаквани кредитни загуби за финансови активи, отчитани по амортизирана стойност

Измерването на очакваната кредитна загуба за финансови активи, отчитани по амортизирана стойност (предоставени заеми, търговски и други вземания и парични средства и еквиваленти), е област, която изисква използването на модели и съществени предположения и преценки за бъдещи икономически условия и кредитно поведение на клиенти и длъжници (например вероятността контрагентите да не изпълнят задълженията си и произтичащите от тях загуби).

За прилагането на тези изисквания ръководството на дружеството прави редица важни преценки, като: а) определяне на критерии за идентифициране и оценка на значително увеличение на кредитния риск; б) избор на подходящи модели и предположения за измерване на очакваните кредитни загуби; в) формиране на групи от сходни финансови активи (портфейли) за целите на измерването на очакваните кредитни загуби, г) установяване и оценка за корелацията между историческите проценти на просрочие и поведението на определени макропоказатели, за да се отразят ефектите от прогнозите за тях в бъдеще при изчисленията на очакваните кредитни загуби; д) специфични допускания и преценки при вземания със свързани лица (*Приложение № 2.21, Приложение № 6, Приложение 10 и Приложение № 37*).

За търговските вземания, вкл. от свързани лица

Дружеството използва матрици за провизии за изчислението на очакваните кредитни загуби от търговските вземания и активите по договор. Процентите на провизиите се базират на дните просрочие за групи от различни клиентски сегменти (портфейли), които имат сходни модели на загуба (тип клиент като сектор).

Всяка матрицата за провизии първоначално се основава на детайлни исторически наблюдения за проценти на несъбираемост на вземанията на дружеството и движението на вземанията по групи просрочия. Обичайно се използват исторически данни за предходната финансова година, поради обстоятелството, че те са със срок на събираемост средно от 20 до 30 дни. Изчисленията задължително се актуализират ако през отчетния период поведението на клиентите при плащане съществена промяна и/или са настъпили други събития, които оказват съществен ефект върху събираемостта на вземанията на дружеството. В тези случаи матрицата за очакваните кредитни загуби се ревизира, така че да отразява промяната в поведението на клиентите, която оказва влияние върху събираемостта на вземанията. Допълнително матрицата се калибрира при необходимост, така че да коригира исторически установените зависимости за кредитните загуби с прогнозната информация, използвайки и вероятностни сценарии. Например, ако се очаква дадени прогнозни икономически условия да се влошат или подобрят през следващата година, което може да доведе до корелационно увеличение на просрочията в дадения сектор (тип клиент), историческите проценти на неизпълнение се коригират. Към всяка отчетна дата наблюдаваните исторически проценти на неизпълнение се актуализират и се отчитат ефектите от промените в прогнозните оценки.

Оценката на съотношението между наблюдаваните исторически проценти на неизпълнение, прогнозните икономически условия и очакваните кредитни загуби е съществена счетоводна оценка. Стойността на очакваните кредитни загуби е чувствителна към промени в обстоятелствата и прогнозните условия. Историческите кредитни загуби на дружеството и прогнозните икономически условия могат да се отклоняват спрямо действителната несъбираемост в бъдеще.

Информацията за очакваните кредитни загуби от търговските вземания, вкл. от свързани лица с натрупване са оповестени в *Приложение № 10* и *Приложение № 37*.

През 2018 г. е отчетена обезценка в размер на 144 х.лв., в т.ч. 2 х.лв. обезценка на активи по договори с клиенти (На 1.01.2018 г.: 98 х.лв., в т.ч. 1 х.лв. обезценка на активи по договори с клиенти) (*Приложение № 10*, *Приложение № 11*, *Приложение № 37* и *Приложение № 39*).

За предоставените заеми на свързани лица

Дружеството е възприело общия подход за изчисляване на обезценката от очакваните бъдещи кредитни загуби на предоставените заеми, съгласно МСФО 9. За целта дружеството прилага избран от него модел на вероятностно претеглени сценарии за събираемост и бъдещи парични потоци, с допускания за загуба при настъпване на събитие на загуба.

При определянето на загубата се вземат предвид всички гарантирани и/или обезпечени и/или застраховани вземания по предоставени заеми. По този начин, като последна стъпка, използвайки всички тези параметри, и след дисконтиране, се достига до калкулация на оценката на очакваната кредитна загуба за съответния период на съответния финансов актив.

В Етап 1 се включват предоставени заеми, които са класифицирани като „редовни” съгласно вътрешно разработена рискова класификационна схема. Това са заеми, предоставени на длъжници-свързани лица с нисък риск от неизпълнение, редовно обслужване, без значителни влошавания в ключови показатели (финансови и нефинансови), и не са налице дължими суми, които са в просрочие. Очакваната загуба от обезценка за тези заеми се изчислява за следващите 12

месеца и очакването на дружеството за размера на загуба при експозиция в неизпълнение в следващите 12 месеца.

В Етап 2 се включват предоставени заеми, които са класифицирани като „съмнителни”. Това са заеми, при които е налице установено (на база комплекс от показатели) съществено влошаване на кредитния риск, свързан с длъжника, спрямо първоначалното признаване на експозицията. Очакваната загуба от обезценка за тези заеми се изчислява за целия живот на предоставения заем, който се счита за кредитно-необезценен и очакването на дружеството за размера на загуба при експозиция в неизпълнение за целия ѝ жизнен цикъл.

В Етап 3 попадат предоставени заеми, които са класифицирани като „в неизпълнение”. Това са заеми, при които вече са налице доказателства, че вземането е вече кредитно-обезценено, т.е. настъпило е кредитно събитие (съгласно приетата политика за състав на събития за неизпълнение). За целта се извършва анализ на система от показатели, използвани като индикатори за настъпили кредитни загуби. Загубата от обезценка за тези заеми се изчислява за размера на загуба при кредитно-обезценена експозиция в неизпълнение за целия ѝ жизнен цикъл.

Дружеството няма практика да предоставя заеми на трети лица.

Към 31.12.2018 г. и към 01.01.2018 г. дружеството е предоставило заем на дъщерно дружество. (*Приложение № 6*). Ръководството е направило анализ, основаващ се на историческа и прогнозна качествена и количествена информация за паричните потоци и възможността на дъщерното дружество да покрива оборотния си капитал и другите задължения, включително вноските по заема. При анализа ръководството е отчетало факта, че дружеството има установена система да контролира дейността на длъжника-свързано лице, вкл. инвестиционната му програма и паричните му потоци. На база описаните по-горе обстоятелства и като са взети предвид бюджетиранияте финансови показатели за дъщерното дружество и положителния тренд на развитието му, ръководството е преценило, че то ще разполага с достатъчно парични средства, за да покрива нуждите за оборотен капитал и да обслужва другите си задължения, вкл. да погасява предоставения заем. Поради това към 31.12.2018 г. и на 01.01.2018 г. е определено, че предоставеният заем от длъжника – дъщерно дружество е в Етап 1, а размерът на очакваните кредитни загуби е несъществен и не е отчетен.

Основни въпроси от политиката и комплекса от критерии за оценка на експозицията на дружеството към кредитен риск, свързани с предоставените заеми, са оповестени в *Приложение № 37*

Информацията за очакваните кредитни загуби от предоставените заеми, са оповестени в *Приложение № 37*.

През 2018 г. и към 01.01.2018 г. не е отчетена обезценка на предоставени заеми (*Приложение № 37*).

Парични средства

За изчислението на очакваните кредитни загуби по *паричните средства и еквиваленти в банки*, дружеството прилага общия „триетапен“ подход за обезценка, определен от МСФО 9. За целта се прилага модел, базиран на публикуваните рейтинги на банките, определени от международно признати рейтингови фирми като Moody's, Fitch, S&P, BCRA и Bloomberg. На тази база, от една страна, се определят показателите за PD (вероятности за неизпълнение), като се използват публичните данни на PD рефериращи към рейтинга на съответната банка, а от друга, чрез промяната на рейтинга на съответната банка от период в период, дружеството оценява наличието на завишен кредитен риск. Загубите при неизпълнение се оценяват по формулата за изчисление на очакваните кредитни загуби е: $ECL = PD \times LGD \times EAD$, където:

ECL е показателя за очаквани кредитни загуби

PD е показателя за вероятност за неизпълнение

LGD е показателя за загубата при неизпълнение, и

EAD е показателя на сума на експозицията при неизпълнение.

При определянето на LGD се взема предвид наличието на гарантирани и/или обезпечени суми по съответните банкови сметки.

През 2018 г. и към 01.01.2018 г. не е отчетена обезценка на паричните средства (*Приложение № 13, Приложение № 37 и Приложение № 39*).

Приблизителни оценки до 31 декември 2017 г.

Приблизителната оценка за загуби от съмнителни и несъбираеми вземания се прави към датата на всеки отчет. Вземанията, при които са констатирани трудности при тяхното събиране, подлежат на анализ за определяне на частта от тях, която е реално събираема, а останалата част до номинала на съответното вземане се признава в отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината) като загуба от обезценка.

След 90 дни закъснение вече се счита, че може да има индикатори за обезценка. Търговските вземания на дружеството включват много на брой и не големи по размер суми. Ръководството е приело следната политика за определяне на приблизителната оценка за загуби от съмнителни вземания: забава в плащането над 90 дни – 25% обезценка, над 180 дни – 50% и над 365 дни – 100%.

2.27.4. Обезценка на инвестиции в дъщерни дружества

Притежаваните от дружеството инвестиции в дъщерни дружества подлежат на ежегоден преглед за обезценка. Като основни индикатори за обезценка се приемат: значително редуциране на обема (над 25%) или преустановяване дейността на дружеството, в което е инвестирано; загуба на пазарни дялове, отчитане на загуби за по продължителен период от време, както и отчитане на отрицателни нетни активи или активи под регистрирания основен капитал, тенденции на влошаване на финансови показатели, както и намаляване на пазарната капитализация.

Изчисленията се правят от ръководството на дружеството, а като база за прогнозите на парични потоци (преди данъци) са използвани финансовите бюджети, разработени от ръководствата на съответните дружества и на Групата като цяло, покриващи от три до пет годишен период, както и други средносрочни и дългосрочни планове и намерения за развитието и реструктурирането на дейностите, вкл. прогнози за основни икономически показатели на национално ниво и на ниво ЕС/Балканите.

Ключовите предположения, използвани при изчисленията, са определени конкретно за всяко дружество, третирано като отделна единица, генерираща парични потоци, и отразяват неговата специфика на дейността, бизнес средата и рисковете, на които е изложено. Тестовите, допусканията и преценките на ръководството при прогнозите и изчисленията за обезценка на инвестициите в дъщерните дружества са направени през призмата на неговите намерения и планове относно бъдещото развитие на тези дъщерни дружества и респ. очакванията за генериране на бъдещи икономически изгоди, вкл. чрез използването на техните вътрешно-създадени търговски марки, търговски и промишлен опит, постигнатите и възможностите за развитие в бъдеще на обемите приходи, осигуряването на позиции на български и чуждестранни пазари (разработване и запазване), очакванията за бъдещи продажби и постигнати синергии, и други под.

На база на направените тестове към 31.12.2018 г. не е установена необходимост за признаване на обезценка на инвестициите в дъщерните дружества (31.12.2017 г.: няма обезценка) (*Приложение № 5*)

2.27.5. Приходи от договори с клиенти

При признаване на приходите и изготвяне на годишния финансов отчет ръководството прави различни преценки, приблизителни оценки и предположения, които оказват влияние върху отчетените приходи, разходи, активи и пасиви по договори и съответстващите им оповестявания. В резултат на несигурността по отношение на тези предположения и приблизителни оценки, е възможно да възникнат съществени корекции в балансовата стойност на засегнатите активи и пасиви в бъдеще, и респ. отчетените разходи и приходи.

Ключовите преценки и предположения, които оказват съществено влияние върху размера и срока за признаване на приходите от договори с клиенти са оповестени в *Приложение № 2.22.1.3* и *Приложение № 2.22.1.4* и са свързани с идентифициране на задълженията за изпълнение и начина на прехвърляне на контрола за всяко отделно задължение за изпълнение и определяне на цената на сделката, в т.ч. на променливите възнаграждения и техния размер.

2.27.6. Актюерски изчисления

При определяне на настоящата стойност на дългосрочните задължения към персонала при пенсиониране са използвани изчисления на сертифицирани актюери, базирани на предположения за смъртност, темп на текучество на персонала, бъдещо ниво на работни заплати и дисконтов фактор, които предположения са преценени от ръководството като разумни и уместни за дружеството (*Приложение № 19*).

СПИДИ АД

ПРИЛОЖЕНИЯ КЪМ ИНДИВИДУАЛЕН ГОДИШЕН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ за 2018 година

3. ИМОТИ, МАШИНИ И ОБОРУДВАНЕ

2017 година	Сгради						
	Право на ползване	Подобрения на наети активи	Машини и съоръжения	Транспортни средства	Компютърна техника	Други	Общо
Балансова стойност на 1 януари	-	2,202	2,600	15,399	2,018	4,957	27,176
Придобити	-	115	366	5,198	402	447	6,528
Отписани	-	-	-	(1,567)	(2,261)	(9)	(3,837)
Разходи за амортизация	-	(552)	(414)	(5,249)	(711)	(514)	(7,440)
Отписана амортизация	-	-	-	1,429	2,261	5	3,695
Балансова стойност към 31 декември	-	1,765	2,552	15,210	1,709	4,886	26,122
31 декември 2017 година							
Отчетна стойност	-	4,363	4,708	35,437	5,140	6,623	56,271
Натрупана амортизация	-	(2,598)	(2,156)	(20,227)	(3,431)	(1,737)	(30,149)
Балансова стойност	-	1,765	2,552	15,210	1,709	4,886	26,122

2018 година	Сгради						
	Право на ползване	Подобрения на наети активи	Машини и съоръжения	Транспортни средства	Компютърна техника	Други	Общо
Балансова стойност на 1 януари (оригинално отчетено)	-	1,765	2,552	15,210	1,709	4,886	26,122
Ефект от първоначално прилагане на МСФО 16	26,027	-	-	38	-	-	26,065
Балансова стойност на 1 януари (преизчислено)	26,027	1,765	2,552	15,248	1,709	4,886	52,187
Придобити	2,135	428	782	3,590	949	652	8,536
Трансфер	-	60	-	-	1	(61)	-
Отписани	-	-	-	(3,046)	(191)	(66)	(3,303)
Разходи за амортизация	(3,753)	(538)	(474)	(5,078)	(704)	(570)	(11,117)
Отписана амортизация	-	-	-	2,864	165	3	3,032
Балансова стойност към 31 декември	24,409	1,715	2,860	13,578	1,929	4,844	49,335
31 декември 2018 година							
Отчетна стойност	28,162	4,851-	5,490	36,019	5,899	7,148	87,569
Натрупана амортизация	(3,753)	(3,136)	(2,630)	(22,441)	(3,970)	(2,304)	(38,234)
Балансова стойност	24,409	1,715	2,860	13,578	1,929	4,844	49,335

СПИДИ АД

ПРИЛОЖЕНИЯ КЪМ ИНДИВИДУАЛЕН ГОДИШЕН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ за 2018 година

	31.12.2018	31.12.2017
Другите дълготрайни материални активи включват:	BGN'000	BGN'000
Автоматични пощенски станции	1,174	915
Инвентар и други ДМА	2,175	2,189
Активи в процес на придобиване, в т.ч.	1,495	1,782
<i>Разходи за закупуване на автоматични пощенски станции</i>	<i>1,133</i>	<i>1,510</i>
<i>Предоставени аванси</i>	<i>78</i>	<i>213</i>
<i>Други разходи за придобиване на машини и оборудване</i>	<i>284</i>	<i>59</i>
Общо	4,844	4,886

Към 31 декември стойността на машините и оборудването включва и:

- техническо оборудване с балансова стойност в размер на 172 х.лв. (31.12.2017 г.: 364 х.лв.), закупено по договор за финансиране по оперативна програма „Развитие на конкурентноспособността на българската икономика 2007-2013 г.” (Приложение № 18);
- машини и оборудване с балансова стойност в размер на 87 х.лв. (31.12.2017 г.: 109 х.лв.), закупено по договор за финансиране по оперативна програма „Развитие на човешките ресурси” 2014 – 2020” (Приложение № 18).

Активите по договори за лизинг са представени в Приложение № 15.

Други данни

Отчетната стойност на напълно амортизираните дълготрайни материални активи, които се ползват в дейността на дружеството към 31.12.2018 г. е в размер 14,302 х.лв. (31.12.2017 г.: 8,250 х.лв.).

Към 31.12.2018 г. върху машини и оборудване (сортировъчна линия) с балансова стойност в размер на 1,359 х.лв. (31.12.2017 г.: върху мобилни устройства и сортировъчна линия с балансова стойност в размер на 1,877 х.лв.) е учреден залог за обезпечение на получени банкови заеми (Приложение № 17).

4. НЕМАТЕРИАЛНИ АКТИВИ

	Програмни продукти	Активи в процес на придобиване	Общо
31 декември 2017 година			
Балансова стойност в началото на годината	1,992	915	2,907
Придобити	228	78	306
Трансфер	289	(289)	-
Разходи за амортизация	(610)	-	(610)
Балансова стойност в края на периода	1,899	704	2,603
31 декември 2018 година			
Отчетна стойност	6,159	704	6,863
Натрупана амортизация	(4,260)	-	(4,260)
Балансова стойност	1,899	704	2,603

	Програмни продукти	Активи в процес на придобиване	Общо
31 декември 2018 година			
Балансова стойност в началото на годината	1,899	704	2,603
Придобити	294	19	313
Трансфер	588	(588)	-
Разходи за амортизация	(703)	-	(703)
Балансова стойност в края на периода	2,078	135	2,213
31 декември 2018 година			
Отчетна стойност	7,041	135	7,176
Натрупана амортизация	(4,963)	-	(4,963)
Балансова стойност	2,078	135	2,213

Към 31 декември стойността на нематериалните активи включва програмни продукти с балансова стойност в размер на 567 х.лв. (31.12.2017 г.: 979 х.лв.), закупени по договор за финансиране по оперативна програма „Развитие на конкурентноспособността на българската икономика 2007-2013 г.” (Приложение № 18).

Нематериалните активи в процес на придобиване към 31 декември включват основно разходи за разработване на допълнителни приложения и модули към софтуера за управление на куриерската дейност в размер на 95 х.лв. (31.12.2017 г.: 78 х.лв.) и предоставени аванси в размер на 37 х.лв. (31.12.2017 г.: 626 х.лв.).

Отчетната стойност на напълно амортизираните нематериални активи, които се използват в дейността на дружеството към 31.12.2018 г. е в размер 2,471 х.лв. (31.12.2017 г.: 2,409 х.лв.).

5. ИНВЕСТИЦИИ В ДЪЩЕРНИ ПРЕДПРИЯТИЯ

Инвестициите на дружеството в дъщерни предприятия са както следва:

	<u>31.12.2018</u> BGN'000	% на собственост	<u>31.12.2017</u> BGN'000	% на собственост
Спиди ЕООД	982	100%	982	100%
Геопост България ЕООД	8,165	100%	8,165	100%
ДПД Румъния АД	17,300	100%	17,300	100%
Рапидо експрес енд лоджистикс ЕООД	16,456	100%	-	-
ОМГ Мобайл ЕООД	3,352	100%	-	-
Общо	46,255		26,447	

СПИДИ АД

ПРИЛОЖЕНИЯ КЪМ ИНДИВИДУАЛЕН ГОДИШЕН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ за 2018 година

Предметът на дейност на дъщерните дружества и датата на придобиване е както следва:

Дъщерно дружество	Дата на придобиване	Основна дейност
Спиди ЕООД	13.06.2011 г.	Пощенски и куриерски услуги
Геопост България ЕООД	21.11.2014 г.	Пощенски и куриерски услуги
ДПД Румъния АД	21.11.2014 г.	Пощенски и куриерски услуги
Рапидо експрес енд лоджистикс ЕООД	01.10.2018 г.	Пощенски и куриерски услуги
ОМГ Мобайл ЕООД	21.12.2018 г.	Разработка на софтуерни продукти

Дъщерните дружества не са имали промяна в основна дейност след придобиването им.

Придобити инвестиции през 2018 г.

Рапидо Експрес енд Лоджистик ЕООД

След получаване на разрешение за придобиване от КЗК, на 01.10.2018 г. дружеството придобива 100% от капитала на Рапидо Експрес енд Лоджистик. В договора за покупка продажба цената на придобиване включва фиксирано възнаграждение в размер на 2,000 х.евро и променливо (условно) възнаграждение в размер на 25% от приходите, генерирани от клиенти на придобитото дружество за период от 30 месеца, считано от 01.09.2018 г., като цената на дяловете не може да бъде по-ниска от 6,000 х.евро и по-висока от 12,000 х.евро.

Към датата на придобиване дружеството е оценило стойността на условното възнаграждение за придобиване на инвестицията на база бюджетирани приходи на придобитото дружество за периода на оценката (30 месеца, считано от 01.09.2018 г.). Придобитата инвестиция е оценена в размера на сегашната стойност на фиксираното и на приблизителната оценка на условното възнаграждение, включително преките преките разходи по придобиване на инвестицията. Приложената дисконтова норма при определяне на сегашната стойност на цената на придобиване е среднопретеглената цена на капитала (WACC) - 6.64%.

ОМГ Мобайл ЕООД

На 21.12.2018 г. дружеството придобива 100% от капитала на ОМГ Мобайл. Цената на придобиване в размер на 2,000 х.евро е договорена между страните и е дължима на шест вноски в периода от датата на придобиване до 31.03.2024 г. като плащанията са обвързани със запазването на ключов за придобитото дружество персонал.

Цената на придобиване е определена по сегашна стойност на договореното възнаграждение в замяна на придобитите дялове към датата на придобиването, включително преките преките разходи по придобиване на инвестицията. Като дисконтова норма при определяне на сегашната стойност на цената на придобиване е използвана среднопретеглената цена на капитала (WACC) - 6.64%.

Към 31.12.2018 г. върху търговските предприятия на Геопост България ЕООД и ДПД Румъния АД е учреден особен залог като обезпечение по договор за банков заем (Приложение 17).

СПИДИ АД

ПРИЛОЖЕНИЯ КЪМ ИНДИВИДУАЛЕН ГОДИШЕН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ за 2018 година

6. ДЪЛГОСРОЧНИ ЗАЕМИ НА СВЪРЗАНИ ЛИЦА

Към 31 декември предоставените заеми на свързани лица са както следва:

	2018	2017
	BGN'000	BGN'000
Дайнамик Парсъл Дистрибушън С.А., Румъния		
в т.ч.		
- главница	10,372	8,736
- лихва	36	265
Общо	10,408	9,001
<i>в т.ч. текуща част</i>	<i>2,149</i>	<i>3,134</i>
<i>в т.ч. нетекуща част</i>	<i>8,259</i>	<i>5,867</i>

На 01.12.2014 г. дружеството е сключило договор с дъщерното дружество Дайнамик Парсъл Дистрибушън С.А., Румъния за предоставяне на заем в размер на 3,000 х.евро и срок за погасяване до 15.12.2020 г. Уговореният лихвен процент по заема е в диапазона 3% до 5%.

С допълнително споразумение от 01.04.2016 г. разрешеният размер на предоставения заем е увеличен до 5,000 х.евро. Срокът за погасяване на допълнително предоставената сума е 15.08.2020 г.

С допълнително споразумение от 03.12.2018 г. разрешеният размер на предоставения заем е увеличен до 5,400 х.евро. Срокът за погасяване на предоставения към 31.12.2018 г. заем е декември 2023 г.

Върху вземанията по предоставен заем е учреден първи по ред залог за обезпечение на получен банков заем (*Приложение № 17*).

7. АКТИВИ ПО ОТСРОЧЕНИ ДАНЪЦИ

Отсрочените данъци върху печалбата към 31 декември са свързани със следните обекти в отчета за финансовото състояние:

	<i>временна разлика</i> 31.12.2018	<i>данък</i> 31.12.2018	<i>временна разлика</i> 31.12.2017	<i>данък</i> 31.12.2017
	BGN '000	BGN '000	BGN '000	BGN '000
Машини и оборудване	(30)	(3)	(32)	(3)
Общо пасиви по отсрочени данъци	(30)	(3)	(32)	(3)
Неизплатени доходи на физически лица, вкл. неизползвани отпуски	2,543	254	1,793	179
Обезценки за кредитни загуби на търговски вземания и активи по договори с клиенти	885	89	807	81
Активи по право на ползване	443	44	-	-
Провизии за задължения	206	21	-	-
Дългосрочни задължения към персонала за пенсиониране	89	9	63	6
Общо активи по отсрочени данъци	4,166	417	2,663	266
Нетни активи по отсрочени данъци върху печалбата	4,136	414	2,631	263

СПИДИ АД

ПРИЛОЖЕНИЯ КЪМ ИНДИВИДУАЛЕН ГОДИШЕН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ за 2018 година

При признаване на отсрочените данъчни активи е взета предвид вероятността отделните разлики да имат обратно проявление в бъдеще и възможностите на дружеството да генерира достатъчна данъчна печалба.

Движението в отсрочените данъчни активи и пасиви е представено по-долу:

<i>Отсрочени данъчни (пасиви)/активи</i>	<i>Салдо на 31 декември 2017 г.</i>	<i>Ефект към 01.01.2018 г. от първоначално прилагане на МСФО 9</i>	<i>Признати в отчета за</i>	<i>Салдо на 31 декември 2018 г.</i>
			<i>всеобхватен доход (в печалбата или загубата за годината)</i>	
	<i>BGN '000</i>	<i>BGN '000</i>	<i>BGN '000</i>	<i>BGN '000</i>
Машини и оборудване	(3)	-	-	(3)
Неизплатени доходи на физически лица, вкл. неизползвани отпуски	179	-	75	254
Обезценки за кредитни загуби на търговски вземания и активи по договори с клиенти	81	10	(2)	89
Активи по право на ползване	-	-	44	44
Провизии за задължения	-	-	21	21
Дългосрочни задължения към персонала за пенсиониране	6	-	3	9
Общо	263	10	141	414

<i>Отсрочени данъчни (пасиви)/активи</i>	<i>Салдо на 1 януари 2017 г.</i>	<i>Признати в отчета за всеобхватен доход (в печалбата или загубата за годината)</i>	<i>Салдо на 31 декември 2017 г.</i>
Машини и оборудване	(6)	3	(3)
Неизплатени доходи на физически лица, вкл. неизползвани отпуски	109	70	179
Обезценки за кредитни загуби на търговски вземания и активи по договори с клиенти	92	(11)	81
Дългосрочни задължения към персонала за пенсиониране	4	2	6
Общо	199	64	263

8. ДРУГИ НЕТЕКУЩИ АКТИВИ

	31.12.2018	31.12.2017
	BGN'000	BGN'000
Дългосрочни вземания от продажба на дълготрайни активи	181	-
Предоставени депозити по договори за лизинг	146	-
Общо	327	-

Дългосрочни вземания от продажба на дълготрайни активи са възникнали през 2018 г. при продажба на автомобили на куриери – партньори. Вземанията са със срок за погасяване от март 2021 г. до октомври 2022 г. и са обезпечени със залог на продадения автомобил в полза на дружеството. Текущата част на вземанията е в размер на 164 х.лв. (*Приложение № 12*).

Предоставените към 31 декември 2018 г. в размер на 146 х.лв. са по повод договори за лизинг и подлежат на възстановяване при изтичане срока на договора за лизинг и/или при неговото прекратяване (*Приложение № 39*).

9. МАТЕРИАЛНИ ЗАПАСИ

	31.12.2018	31.12.2017
	BGN'000	BGN'000
Материали	262	153
Гориво	69	108
Общо	331	261

10. ТЪРГОВСКИ ВЗЕМАНИЯ

	31.12.2018	31.12.2017
	BGN'000	BGN'000
Вземания от клиенти - свързани лица	10,539	11,575
<i>в т.ч. вземания по договори с клиенти – трети лица</i>	<i>10,318</i>	<i>-</i>
Провизия за обезценка за кредитни загуби	(804)	(798)
<i>в т. ч. провизия за обезценка за кредитни загуби на вземания по договори с клиенти</i>	<i>(789)</i>	<i>-</i>
Вземания от клиенти – трети лица, нетно	9,735	10,777
Вземания от клиенти - свързани лица	6,260	1,358
<i>в т.ч. вземания по договори с клиенти – свързани лица</i>	<i>5,633</i>	<i>-</i>
Провизия за обезценка за кредитни загуби	(78)	(9)
<i>в т. ч. провизия за обезценка за кредитни загуби на вземания по договори с клиенти</i>	<i>(27)</i>	<i>-</i>
Вземания от клиенти – свързани лица, нетно (Приложение № 36)	6,182	1,349
Общо	15,917	12,126

Търговските вземания от трети и свързани лица, в т.ч. от договори с клиенти са безлихвени, деноминирани са в лева и евро и са възникнали основно от продажба на услуги.

Обичайно дружеството договаря с клиентите срок на плащане на вземанията по продажби в диапазона от 7 до 30 дни, освен ако няма определени специфични условия за падеж с определени

СПИДИ АД

ПРИЛОЖЕНИЯ КЪМ ИНДИВИДУАЛЕН ГОДИШЕН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ за 2018 година

клиенти и/или в случаите, когато се привличат нови и/или задържат съществуващи клиенти, Отложеното плащане в тези случаи може да достигне от 30 до 60 дни.

Възрастовата структура на непадежиралите (редовни) вземания от клиенти е както следва:

	31.12.2018	31.12.2017
	BGN'000	BGN'000
до 30 дни	9,970	9,226
от 31 до 60 дни	1,651	597
Провизия за обезценка за кредитни загуби	(24)	-
Общо	11,597	9,823

Възрастовата структура на просрочените вземания от клиенти е както следва:

	31.12.2018	31.12.2017
	BGN'000	BGN'000
до 30 дни	1,691	1,088
от 31 до 60 дни	925	196
от 60 до 90 дни	1,482	289
от 91 до 180 дни	111	526
от 181 до 365 дни	177	126
над 365 дни	792	885
Провизия за обезценка за кредитни загуби	(858)	(807)
Общо	4,320	2,303

Движението на коректива (провизията) за обезценка за кредитни загуби е както следва:

	2018	2017
	BGN '000	BGN '000
Салдо на 1 януари, изчислено по МСС 39	807	922
Суми, признати в началното салдо на неразпределена печалба от преизчислението при модифицираното прилагане на МСФО 9 за първи път	97	-
Начално салдо на коректива за загуби към 1 януари 2018 година, изчислено по МСФО 9	904	922
Увеличение на коректива за очаквани кредитни загуби, признато в печалба или загуба през годината	356	70
Трансфер от обезценка на активи по договори с клиенти (Приложение № 11)	1	-
Намаление на коректива за загуби, признато в печалба или загуба през годината	(214)	-
Вземания, отписани като несъбираеми през годината	(165)	(185)
Салдо към 31 декември	882	807

СПИДИ АД

ПРИЛОЖЕНИЯ КЪМ ИНДИВИДУАЛЕН ГОДИШЕН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ за 2018 година

За 2018 г. дружеството прилага опростения подход на МСФО 9 за измерване на очаквани кредитни загуби по търговските вземания, включително от свързани лица, като признава очаквани загуби за целия срок на инструмента за всички търговски вземания, вкл. от свързани лица (*Приложение № 2.27.3 и Приложение № 39*).

На тази база, корективът за загуби към 31 декември 2018 г. и 1 януари 2018 г. е определен както следва:

	Редовни	Просрочени от 1 до 30 дни	Просрочени от 31 до 60 дни	Просрочени от 61 до 90 дни	Просрочени от 91 до 365 дни	Просрочени над 365 дни	Общо
31 декември 2018 година							
Очакван среден процент на кредитни загуби	0.21%	0.42%	2.27%	5.43%	10.20%	100%	
Вземания от клиенти (брутна балансова стойност)	11,622	3,069	969	92	255	792	16,799
Очаквана кредитна загуба	24	13	22	5	26	792	882

	Редовни	Просрочени от 1 до 30 дни	Просрочени от 31 до 60 дни	Просрочени от 61 до 90 дни	Просрочени от 91 до 365 дни	Просрочени над 365 дни	Общо
1 януари 2018 година							
Очакван среден процент на кредитни загуби	0.21%	0.46%	2,14%	5.17%	9.83%	95.28%	
Вземания от клиенти (брутна балансова стойност)	9,254	1,303	373	271	295	869	12,365
Очаквана кредитна загуба	19	6	8	14	29	828	904

До 31.12.2017 г. дружеството е прилагало подхода на реално понесените загуби при несъбираемост. Размерът на обезценката е изчисляван на портфейлна база чрез използване на матричен модел на база на исторически наблюдавани равнища на понесени загуби по групи просрочия.

Вземанията или частта от тях, за които ръководството преценява, че съществува много висока несигурност за събирането им и не са обезпечени, се обезценяват до 100% (*Приложение № 2.27.3.*).

11. АКТИВИ ПО ДОГОВОРИ С КЛИЕНТИ

Активите по договори с клиенти включват правото на възнаграждение за изпълнено задължение в резултат на измерването на напредъка. Те са възникнали по повод изпълнени и/или частично изпълнени услуги, които към края на отчетния период все още не са били приети от клиента и за които съответно дружеството няма безусловно право на плащане.

Активите по договори с клиенти към 31 декември са както следва:

СПИДИ АД

ПРИЛОЖЕНИЯ КЪМ ИНДИВИДУАЛЕН ГОДИШЕН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ за 2018 година

	31.12.2018	01.01.2018
	BGN'000	BGN'000
Активи по договори с клиенти - трети лица	510	548
Провизия за обезценка за очаквани кредитни загуби	(1)	(1)
Вземания от клиенти – трети лица, нетно	509	547
Активи по договори с клиенти - свързани лица	509	21
Провизия за обезценка за очаквани кредитни загуби	(1)	-
Вземания от клиенти – свързани лица, нетно	508	21
Общо	1,017	568

Измененията в активите по договори с клиенти през периода са както следва:

	2018	2017
	BGN '000	BGN '000
Салдо на 1 януари (Приложение № 39)	568	-
Трансфер към вземания по договори с клиенти	(568)	-
Възникнали през периода	1,019	-
Начислена обезценка (провизия) за очаквани кредитни загуби	(2)	-
Салдо към 31 декември	1,017	-

Движението на коректива (провизията) за обезценка за очаквани кредитни загуби е както следва:

	2018	2017
	BGN '000	BGN '000
Салдо на 1 януари, изчислено по МСС 39	-	-
Суми, признати в началното салдо на неразпределена печалба от преизчислението при модифицираното прилагане на МСФО 9 за първи път	1	-
Начално салдо на коректива за загуби към 1 януари 2018 година, изчислено по МСФО 9	1	-
Увеличение на коректива за очаквани кредитни загуби, признато в печалба или загуба през годината	2	-
Трансфер към обезценка на търговски вземания (Приложение № 10)	(1)	-
Салдо към 31 декември	2	-

12. ДРУГИ ВЗЕМАНИЯ И ПРЕДПЛАТЕНИ РАЗХОДИ

	<u>31.12.2018</u>	<u>31.12.2017</u>
	BGN'000	BGN'000
Предплатени разходи	903	901
Вземания от доверители	871	601
Предоставени служебни аванси	229	-
<i>в т.ч. на ключов управленски персонал (Приложение № 36)</i>	208	-
Вземания по платени суми от името на свързани лица (Приложение № 36)	224	1,192
Вземания по платени суми от името на трети лица	179	159
Текуща част на дългосрочни вземания от продажба на дълготрайни активи (Приложение № 8)	164	-
Предоставени депозити (Приложение № 39)	54	673
<i>в т.ч. на свързани лица (Приложение № 36)</i>	3	17
Предоставени аванси на доставчици	41	19
Вземания по договор за финансиране	-	298
Други вземания	8	2
Общо	<u>2,673</u>	<u>3,845</u>

Предплатените разходи включват:

	<u>31.12.2018</u>	<u>31.12.2017</u>
	BGN'000	BGN'000
Застраховки на имущество и куриерски пратки	653	665
Реклама	120	-
Абонаментна поддръжка	78	177
Други предплатени разходи	52	59
Общо	<u>903</u>	<u>901</u>

Вземанията от доверители към 31 декември включват 860 х.лв. събрани от подизпълнители суми по наложени платежи във връзка с международни пратки (31.12.2017 г.: 353) и 11 х.лв. вземания, възникнали във връзка с направени безкасови плащания от клиенти с банкови карти (31.12.2017 г.: 248 х.лв.).

Предоставените депозити към 31 декември 2017 г. са по договори за наем на офиси и помещения (Приложение № 39).

Вземанията по договор за финансиране са по договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси” 2014 – 2020 по процедура „Добри и безопасни условия на труд”. Изпълнението на проекта е приключило през м. ноември 2017 г., а безвъзмездната помощ е получена през м. март 2018 г. (Приложение № 18).

13. ПАРИЧНИ СРЕДСТВА И ПАРИЧНИ ЕКВИВАЛЕНТИ

	31.12.2018	31.12.2017
	BGN'000	BGN'000
Парични средства в трезори	2,291	4,571
Парични средства в разплащателни сметки	4,957	2,458
Парични средства в брой	52	152
Парични средства и парични еквиваленти, представени в отчета за паричните потоци:	7,300	7,181
Блокирани парични средства	112	112
Парични средства и парични еквиваленти, представени в отчета за финансовото състояние:	7,412	7,293

Паричните средства са деноминирани в следните валути:

	31.12.2018	31.12.2017
	BGN'000	BGN'000
В лева	6,622	6,965
Във валута, в т.ч.	790	328
<i>в евро</i>	706	288
<i>в румънски леи</i>	84	40
Общо	7,412	7,293

В резултат на направените анализи и приложената методика за изчисление на очаквани кредитни загуби на парични средства и еквиваленти, ръководството е определило, че обезценката на паричните средства и еквиваленти, би била сума, доближаваша се до нула. Поради това дружеството не е признало провизия за обезценка за очаквани кредитни загуби както към 01.01.2018 г., така и към 31.12.2018 г.

14. СОБСТВЕН КАПИТАЛ**14.1 АКЦИОНЕРЕН КАПИТАЛ**

Към 31.12.2018 г. регистрираният капитал на дружеството се състои от 5,377,619 броя обикновени, поименни, безналични акции с номинална стойност в размер на 1 лв. за акция. Всички акции са с право на получаване на дивидент и ликвидационен дял и представляват един глас от Общото събрание на акционерите на дружеството.

Брой издадени и напълно платени акции:	2018	2017
	Брой акции	Брой акции
В началото на годината	5,377,619	5,335,919
Брой издадени и напълно платени акции	-	41,700
Общ брой акции, оторизирани на 31 декември	5,377,619	5,377,619

СПИДИ АД

ПРИЛОЖЕНИЯ КЪМ ИНДИВИДУАЛЕН ГОДИШЕН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ за 2018 година

Списъкът на основните акционери на дружеството е както следва:

	31.12.2018		31.12.2017	
	Брой акции	%	Брой акции	%
Спиди Груп АД	3,500,367	65.09%	3,500,367	65.09%
GeoPost SA, France	1,333,979	24.81%	1,333,979	24.81%
Други физически и юридически лица	543,273	10.10%	543,273	10.10%
Общо	5,377,619	100.00%	5,377,619	100.00%

На 03.07.2017 г. е вписано увеличение на акционерния капитал от 5,335,919 лв. на 5,377,619 лв. с издаването на 41,700 нови обикновени, поименни, безналични акции, всяка една с право на 1 глас, номинална стойност 1 лв. и емисионна стойност 1 лв. Увеличението е извършено по реда на чл. 112, ал. 3 от ЗППЦК. Решението за увеличението на капитала е взето от Общото събрание на акционерите на 14.12.2016 г., а право да запишат акции имат единствено лица, които към датата на решението за увеличаване на капитала са членовете на управителния орган (само неизпълнителни членове, които получават възнаграждение за дейността си) и/или служители на дружеството, отговарящи на определени кумулативно критерии, в т.ч. да заемат длъжност, попадаща в трите най-високи нива на организационната структура на дружеството, минимум тригодишен трудов стаж в структурата на дружеството и участие в ключови за развитието на дейността проекти.

14.2 РЕЗЕРВИ

	31.12.2018	31.12.2017
	BGN'000	BGN'000
Премиен резерв	19,565	19,565
Законови резерви	538	538
Общо	20,103	20,103

Премийният резерв на дружеството в размер на 19,565 х. лв. е формиран от постъпленията, получени в допълнение към номиналната стойност на издадените през 2014 г. акции с емисионната стойност на една акция 23 лв.

Законовите резерви са образувани в резултат от заделянето на 10% от остатъчната печалба съгласно изискванията на Търговския Закон и решение на Общото събрание на акционерите. Съгласно законовите изисквания законовият резерв следва да достигне минимум 10% от стойността на регистрирания капитал. Тези резерви не са разпределяеми.

СПИДИ АД

ПРИЛОЖЕНИЯ КЪМ ИНДИВИДУАЛЕН ГОДИШЕН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ за 2018 година

14.3 НЕРАЗПРЕДЕЛЕНА ПЕЧАЛБА

Движението на *неразпределената печалба* е както следва:

	2018	2017
	BGN '000	BGN '000
Салдо на 1 януари (оригинално отчетено)	23,802	21,482
<i>Ефект от първоначално прилагане на МСФО 9, нетно от данъци (Приложение № 39)</i>	(88)	-
Салдо на 1 януари (преизчислено)	23,714	21,482
Нетна печалба за годината	12,155	8,350
Разпределение на печалбата за дивиденди	(6,453)	(6,030)
Актюерски (загуби)/печалби от последващи оценки	(13)	4
Разпределение за резерви	-	(4)
Салдо на 31 декември, в т.ч.	29,403	23,802
<i>неразпределена печалба</i>	<i>17,248</i>	<i>15,452</i>
<i>текуща печалба за годината</i>	<i>12,155</i>	<i>8,350</i>

15. ДОГОВОРИ ЗА ЛИЗИНГ

15.1. АКТИВИ И ПАСИВИ, ПРИЗНАТИ В ОТЧЕТА ЗА ФИНАНСОВОТО СЪСТОЯНИЕ

В отчета за финансовото състояние са представени следните обекти и суми, свързани с договори за лизинг:

		31.12.2018	31.12.2017
	Приложения	BGN'000	BGN'000
Активи „право на ползване” ^{бел. 1}			
Имоти		24,410	-
Машини		779	264
Транспортни средства		11,237	11,914
Компютърна техника		817	925
Други		293	354
Общо	3	37,536	13,457
Задължения по лизинг ^{бел. 2}			
Текущи		8,759	5,489
<i>в т.ч. задължения към свързани лица</i>		<i>874</i>	<i>-</i>
Нетекущи		26,940	7,611
<i>в т.ч. задължения към свързани лица</i>		<i>7,600</i>	<i>-</i>
Общо		35,699	13,100
<i>в т.ч. задължения към свързани лица (Приложение № 36)</i>		<i>8,474</i>	<i>-</i>

бел. 1 Активите по право на ползване са включени в отчета за финансово състояние към имоти, машини и оборудване

бел. 2 В предходната година, дружеството е признавало само тези задължения по лизинг, класифицирани като "финансови лизинги", според МСС 17. Те са били представени в отчета за финансовото състояние към лихвоносни задължения. В Приложение № 39 е представена информацията, свързана с първоначалното прилагане на МСФО 16 на 1 януари 2018 г.

Отчетените от дружеството придобивания и/или увеличения на активите „право на ползване” през 2018 г. са в размер на 6,354 х.лв.

СПИДИ АД

ПРИЛОЖЕНИЯ КЪМ ИНДИВИДУАЛЕН ГОДИШЕН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ за 2018 година

15.2. РАЗХОДИ, ПРИЗНАТИ В ОТЧЕТА ЗА ВСЕОБХВАТНИЯ ДОХОД

		2018	2017
	Приложения	BGN'000	BGN'000
Разходи за амортизация на активи „право на ползване”			
Имоти		3,752	-
Машини		89	-
Транспортни средства		4,159	--
Компютърна техника		343	-
Други		61	-
	3	8,404	-
Разходи за амортизация на активи на финансов лизинг			
Имоти		-	-
Машини		-	63
Транспортни средства		-	4,321
Компютърна техника		-	371
Други		-	61
	3	-	4,816
Разходи за лихви (включени във финансовите разходи)	33	795	384
Разходи, свързани с краткосрочни лизингови договори (включени към разходите за външни услуги)	29	563	-

Общият изходящ паричен поток по договори за лизинг през 2018 г. е в размер на 10,102 х.лв. (2017 г.: 5,838 х.лв.)

Ключовите преценки и предположения, които оказват съществено влияние върху стойността на признатите активи по право на ползване и задължения по лизинг са оповестени в *Приложение № 2.27.2.*

16. ДЪЛГОСРОЧНИ ЗАДЪЛЖЕНИЯ ПО ПРИДОБИТИ ИНВЕСТИЦИИ В ДЪЩЕРНИ ДРУЖЕСТВА

Дългосрочните задължения за придобити инвестиции са във връзка с придобиване на дъщерни дружества (*Приложение № 5*) и към 31 декември са както следва:

	<u>31.12.2018</u>	<u>31.12.2017</u>
	BGN'000	BGN'000
Задължение за придобиване на Рапидо Експрес енд Лоджистик		
Сегашна стойност на задължението към датата на придобиване	16,389	-
Разходи за лихви	252	-
Плащания през периода	(1,956)	-
Общо	14,685	-
<i>в т.ч. нетекущи задължения</i>	<i>7,833</i>	<i>-</i>
<i>текущи задължения</i>	<i>6,852</i>	<i>-</i>

	<u>31.12.2018</u>	<u>31.12.2017</u>
	BGN'000	BGN'000
Задължение за придобиване ОМГ Мобайл		
Сегашна стойност на задължението към датата на придобиване	3,347	-
Плащания през периода	(244)	-
Общо	3,103	-
<i>в т.ч. нетекущи задължения</i>	<i>2,404</i>	<i>-</i>
<i>текущи задължения</i>	<i>699</i>	<i>-</i>

17. ДЪЛГОСРОЧНИ БАНКОВИ ЗАЕМИ

Към 31 декември задълженията по получени банкови заеми са както следва:

	<u>31.12.2018</u>	<u>31.12.2017</u>
	BGN'000	BGN'000
Дългосрочна част	2,956	5,920
Краткосрочна част	2,970	3,012
* <i>главница</i>	2,965	3,004
* <i>лихви</i>	5	8
Общо	5,926	8,932

Условията, при които са сключени банковите заеми, са както следва:

СПИДИ АД

ПРИЛОЖЕНИЯ КЪМ ИНДИВИДУАЛЕН ГОДИШЕН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ за 2018 година

Инвестиционен кредит 1 по договор от 21.11.2014 г.

Транш I

- Разрешен размер: 5,000 х.лв.
- Краен срок на погасяване: 15.12.2019 г.

Транш II

- Разрешен размер: 5,867 х.лв.
- Краен срок на погасяване: 21.11.2020 г.
- Обезпечение: Залог на търговското предприятие на Геопост България ЕООД (*Приложение № 5*);
Залог на търговското предприятие на ДПД Румъния АД (*Приложение № 5*);
Залог върху вземания по договор за заем между Спида АД и ДПД Румъния АД (*Приложение № 6*)
Залог по реда на ЗДФО
- Задължение към 31.12.2018 г.: 3,081 х.лв., в т.ч. главница 3,079 х.лв. и лихва 2 х.лв.
- Задължение към 31.12.2017 г.: 5,167 х.лв., в т.ч. главница 5,164 х.лв. и лихва 3 х.лв.

Инвестиционен кредит 2 по договор от 24.03.2016 г.

- Разрешен размер: 1,623 х.лв. (830 х. евро)
- Краен срок на погасяване: 24.09.2021 г.;
- Обезпечения: Залог върху машини и оборудване (сортировъчна линия) (*Приложение № 3*)
Залог на всички настоящи и бъдещи вземания върху всички настоящи и бъдещи разплащателни сметки в банката – кредитодател
Залог на всички настоящи и бъдещи вземания на Спида АД, произтичащи от всички настоящи и бъдещи Договори за куриерски услуги, сключени между Спида АД и банката - кредитодател
- Задължение към 31.12.2018 г.: 896 х.лв., в т.ч. главница 895 х. лв. и лихва 1 х.лв. (458 х.евро, в т.ч. главница 457 х. евро и лихва 1 х.евро);
- Задължение към 31.12.2017 г.: 1,220 х.лв., в т.ч. главница 1,218 х. лв. и лихва 2 х.лв. (624 х.евро, в т.ч. главница 623 х. евро и лихва 1 х.евро);

Инвестиционен кредит 3 по договор от 08.06.2017г.

- Разрешен размер: 2,503 х.лв. (1,280 х.евро)
- Краен срок на погасяване: 08.06.2022 г.
- Обезпечения: Залог на търговското предприятие на Геопост България ЕООД (*Приложение № 5*);
Залог на търговското предприятие на ДПД Румъния АД (*Приложение № 5*)
Залог по договор за заем между Спида АД и ДПД Румъния АД (*Приложение № 6*)
Залог по реда на ЗДФО
- Задължение към 31.12.2018 г.: 1,949 х.лв., в т.ч. 1,947 х. лв. главница и 2 х.лв. лихви (997 х.евро, в т.ч. 996 х.евро главница и 1 х.евро лихви)
- Задължение към 31.12.2017 г.: 2,506 х.лв., в т.ч. 2,503 х. лв. главница и 3 х.лв. лихви (1,281 х.евро, в т.ч. 1,280 х.евро главница и 1 х.евро лихви)

Инвестиционен кредит 4 по договор от 21.11.2014 г.

- Разрешен размер: 705 х.лв.
- Краен срок на погасяване: 20.02.2018 г.
- Обезпечение: Залог върху машини и оборудване (*Приложение № 3*);
Вземания по договор за финансиране с Министерство на Икономиката (*Приложение № 12*)
Залог по реда на ЗДФО.
- Задължение към 31.12.2018 г.: няма
- Задължение към 31.12.2017 г.: 39 х. лв. главница

Допълнително за управление на ликвидния си риск са сключени договори за банкови овърдрафти, по които към 31 декември дружеството няма задължения:

Банков овърдрафт 1 по договор от 18.12.2008 г.

- Разрешен размер: 300 х.лв.
- Срок на погасяване: 30.12.2020 г.
- Обезпечение: Залог по реда на ЗДФО

Банков овърдрафт 2 по договор от 08.06.2017 г.

- Разрешен размер: 2,000 х.лв.
- Срок на погасяване: 30.09.2020 г.
- Обезпечение: Залог по реда на ЗДФО
Залог на търговското предприятие на Геопост България ЕООД (*Приложение № 5*);
Залог на търговското предприятие на ДПД Румъния АД (*Приложение № 5*)
Залог по договор за заем между Спида АД и ДПД Румъния АД (*Приложение № 6*)

Договорените лихвени проценти по кредитите са в диапазона ОДИ+1,48% до ОДИ + 2,032%.

Съдлъжник по получен инвестиционен кредит 1 е компанията – майка, а по инвестиционен кредит 2, инвестиционен кредит 4 и овърдрафт 2 – две дъщерни дружества.

Равнение на движението на пасивите, произтичащи от финансовата дейност

Таблицата по-долу представя промените в пасивите от финансовата дейност, като представя както паричните, така и непаричните промени. Пасивите, произтичащи от финансовата дейност, са тези, за които паричните потоци са, или бъдещите парични потоци ще бъдат, класифицирани в отчета за парични потоци на дружеството като парични потоци от финансова дейност.

	01.01.2018 BGN'000	Промени в паричните потоци от финансова дейност BGN'000	Непарични промени				31.12.2018 BGN'000
			Ефект от първоначално прилагане на МСФО 16 (Приложение № 39) BGN'000	Ново- възникнал и задължени я през годината BGN'000	Други непарични промени BGN'000	Начислени лихви BGN'000	
Задължения по лизинг (Приложение № 15)	13,100	(10,102)	25,550	6,484	(128)	795	35,699
Дългосрочни банкови заеми (Приложение № 17)	8,932	(3,171)		-		165	5,926
Дивиденди (Приложение № 35)	-	(6,453)		6,453			-
Получени заеми от свързани лица (Приложение № 21)	-	500		-		7	507
Нетни парични потоци от финансова дейност	22,032	(19,226)	25,550	12,937	(128)	967	42,132

18. ПРАВИТЕЛСТВЕНИ ФИНАНСИРАНИЯ

Дружеството е сключило договор от 03.12.2013 г. с Министерство на Икономиката за финансиране на проект „Въвеждане на иновативен процес за организация и управление на логистични услуги и доставка на технологична инфраструктура и терминали за осигуряване на достъп до платформата на служителите, партньорите и клиентите на “Спиди” АД“ по Оперативна програма „Развитие на конкурентно способността на българската икономика 2007-2013 г. Проектът е приключен на 21.06.2015 г. Проектът включва покупка на хардуер, софтуер, консултантски услуги от инженерно-технически характер на обща стойност 4,084 х.лв. Полученото финансиране е 50% от изразходените средства по проекта, а именно 2,042 х. лв. (Приложение № 3 и Приложение № 4)

Дружеството е сключило договор от 05.06.2017г. с Министерство на труда и социалната политика за финансиране по Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси 2014-2020“. Проектът включва финансиране на текущи разходи и покупка на машини и оборудване за осигуряване на добри и безопасни условия на труд и повишаване качеството на работните места покупка на обща стойност 373 х.лв. Финансирането е в размер на 80% от изразходените средства по проекта - 299 х. лв. Изпълнението на проекта е приключено на 05.11.2017 г. Окончателното верифициране на разходите от управляващия орган е през м. март 2018 г. (Приложение № 3)

Към 31 декември получените финансираня са както следва:

	31.12.2018	31.12.2017
	BGN'000	BGN'000
Дългосрочна част	119	439
Краткосрочна част	320	320
Общо	439	759

Краткосрочната част от финансиранята ще бъде призната като текущ приход през следващите 12 месеца от датата на индивидуалния отчет за финансовото състояние и е представена като „правителствени финансираня“ в групата на текущите пасиви.

19. ДЪЛГОСРОЧНИ ЗАДЪЛЖЕНИЯ КЪМ ПЕРСОНАЛА

Дългосрочните задължения към персонала към 31 декември включват:

	31.12.2018	31.12.2017
	BGN'000	BGN'000
Задължения към персонала при пенсиониране	111	72
Променливи възнаграждения на Съвета на директорите (Приложение № 36), платими след 12 месеца	67	85
Общо	178	157

Задълженията към персонала при пенсиониране включват сегашната стойност на задължението на дружеството за изплащане на обезщетения на наетия персонал към 31.12.2018 г. при настъпване на пенсионна възраст.

Съгласно Кодекса на труда в България всеки служител има право на обезщетение в размер на две brutни заплати при пенсиониране, а ако е работил при същия работодател през последните 10

години от трудовия му стаж, обезщетението е в размер на шест брутни заплати към момента на пенсиониране. Това е план с дефинирани доходи.

За определяне на дългосрочните си задължения към персонала дружеството е направило актюерска оценка, като е ползвало услугите на сертифициран актюер.

Изменението в сегашната стойност на задълженията към персонала е както следва:

	31.12.2018	31.12.2017
	BGN'000	BGN'000
Сегашна стойност на задълженията на 1 януари	72	56
Разход за текущ стаж	26	20
Разход за лихви	1	1
Плащания през годината	(1)	(1)
Ефекти от последващи оценки за годината, в т.ч. :	13	(4)
<i>Актюерски загуби от промени във финансовите предположения</i>	9	4
<i>Актюерски загуби/(печалби) от корекции, дължащи се на минал опит</i>	4	(8)
Сегашна стойност на задължението на 31 декември	111	72

Начислените суми за дългосрочни доходи на персонала при пенсиониране в отчета за всеобхватния доход включват:

	2018	2017
	BGN'000	BGN'000
Разход за текущ стаж	26	20
Разход за лихви	1	1
Разходи за минал стаж	-	-
Компоненти на разходите по планове с дефинирани доходи, признати в печалбата или загубата (Приложение № 29)	27	21
Ефекти от последващи оценки на задълженията към персонала при пенсиониране в т.ч.:		
<i>Актюерски печалби от промени във финансовите предположения</i>	9	4
<i>Актюерски печалби/(загуби) от корекции, дължащи се на минал опит</i>	4	(8)
Компоненти на разходите по планове с дефинирани доходи, признати в други компоненти на всеобхватния доход (Приложение № 14)	13	(4)
Общо	40	17

При определяне на сегашната стойност към 31.12.2018 г. са направени следните актюерски предположения:

- *смъртност* – по таблицата за смъртност на НСИ, за общата смъртност на населението на България за периода 2015 г. – 2017 г. (2017 г.: за периода 2014-2016 г.);
- *степени на оттегляне на персонала* – вероятността за напускане или предстоящо съкращаване с нормално разпределение NORMDIST (време до пенсия; 13; 5; 1). Тази вероятност е приложена към съществуващата структура на персонала, съобразно разпределението на лицата по пол и възраст към момента на извършване на оценката;

- *дисконтов фактор* - използвана е норма на дискотиране определена като средна за последните две години на база информация от европейската централна банка за Дългосрочен лихвен процент за целите на конвергенцията – 10 години падеж, деноминиран в български лева – България. $i = 1.25\%$ (2017 г.: $i = 2.0\%$).
- *предположението за бъдещото ниво на работните заплати* се базира на предоставената информация от ръководството на дружеството и е в размер на 5 % годишен ръст спрямо предходния отчетен период от 2018 г. до 2019 г. – 5% и всяка следваща година (2017 г.: 5%).

Този план с дефинирани доходи създава експозиция на дружеството към следните рискове: инвестиционен, лихвен, риск свързан с дълголетие и риск свързан с нарастването на работните заплати. Ръководството на дружеството ги оценява по следния начин:

- за инвестиционния - доколкото това е нефондиран план, дружеството следва да наблюдава и текущо балансира предстоящите плащания по него с осигуряването на достатъчен паричен ресурс. Историческият опит, а и структурата на задължението, показват, че необходимият по години ресурс не е съществен спрямо обичайно поддържаните ликвидни средства;
- за лихвения - всяко намаление на доходността на ДЦК с подобна срочност води до увеличение на задължението по плана;
- за риска, свързан с дълголетие - сегашната стойност на задължението към персонала при пенсиониране се изчислява прилагайки най-добрата преценка и актуална информация за смъртността на участниците в плана. Увеличението на продължителността на живота би повлияла за евентуално увеличение на задължението. През последните години се наблюдава относителна устойчивост на този показател; и
- за риска, свързан с нарастването на работните заплати - сегашната стойност на задължението към персонала при пенсиониране се изчислява прилагайки най-добрата преценка за бъдещото нарастване на работните заплати на участниците в плана. Такова увеличение би довело до увеличение на задължението на плана.

Анализът на чувствителността на основните актюерски предположения се основава на разумно възможните промени в тези предположения към края на отчетния период като се приема, че останалите остават непроменени.

Ефектите от изменението (увеличение или намаление) на значителните предположения върху задълженията за дългосрочни доходи при към 31.12.2018 т. са както следва:

	Изменение	Увеличение Намаление	
		BGN'000	BGN'000
Изменение на ръста на заплатите	1%	8	(8)
Изменение на дисконтовата норма	0,50%	(6)	7
Изменение в текучеството	1 година	(16)	18
Очаквана продължителност на живот	1 година	1	(1)

Средната продължителност на дългосрочното задължение към персонала по плана с дефинирани доходи е 32.89 години (2017 г.: 32.86 години).

Очакваните плащания на обезщетения при пенсиониране по плана с дефинирани доходи за следващите 5 години са 36 х.лв., в т.ч. за 2019 г. няма очаквани плащания (2017 г.: 16 х.лв., в т.ч. за 2018 г. няма очаквани плащания).

20. ТЪРГОВСКИ ЗАДЪЛЖЕНИЯ

Към 31 декември търговските задължения включват:

	31.12.2018	31.12.2017
	BGN'000	BGN'000
Търговски задължения към трети лица	5,750	3,246
<i>в т.ч. задължения към куриери и SPS партньори и агенти</i>	<i>2,196</i>	<i>1,761</i>
Търговски задължения към свързани лица (Приложение № 36)	2,218	1,498
Общо	7,968	4,744

Задълженията към доставчици са безлихвени в лева и евро и са възникнали по повод доставка на активи и услуги. Дружеството има кредитен период по своите задължения към доставчиците в рамките на договореното отложено плащане, което обичайно е от 7 до 30 дни (2017 г.: от 7 до 30 дни).

21. ПОЛУЧЕНИ ЗАЕМИ ОТ СВЪРЗАНИ ЛИЦА

Получените заеми от свързани лица към 31.12.2018 г. включват:

Заемодател:	СПИДИ ЕООД
Цел на кредита:	Оборотни средства
Договорен размер:	500 х.лв.
Лихвен процент:	3%
Падеж:	31 декември 2018 г.
Номинална стойност:	507 х.лв., в т.ч. главница 500 х.лв. и лихва 7 х.лв.

22. ЗАДЪЛЖЕНИЯ КЪМ ПЕРСОНАЛА И СОЦИАЛНОТО ОСИГУРЯВАНЕ

	31.12.2018	31.12.2017
	BGN '000	BGN '000
Задължения към персонала, в т.ч.:	3,681	2,937
<i>текущи задължения</i>	<i>2,079</i>	<i>1,693</i>
<i>начисления за непозвани компенсируеми отпуски</i>	<i>1,441</i>	<i>1,096</i>
<i>променливи възнаграждения на Съвета на директорите</i> (Приложение № 36)	<i>161</i>	<i>148</i>
Задължения по социалното осигуряване, в т.ч.:	978	723
<i>текущи задължения</i>	<i>698</i>	<i>510</i>
<i>начисления за непозвани компенсируеми отпуски</i>	<i>280</i>	<i>213</i>
Общо	4,659	3,660

23. ЗАДЪЛЖЕНИЯ ЗА ДАНЪЦИ

Данъчните задължения включват:

	31.12.2018	31.12.2017
	BGN '000	BGN '000
Данък върху добавена стойност	616	1,012
Данъци върху доходите на физическите лица	348	303
Корпоративен данък	347	177
Данъци върху разходите	96	70
Общо	1,407	1,562

До датата на издаване на настоящия отчет са извършени ревизии и проверки както следва:

- по ДДС – до 31.03.2013 г.;
- пълна данъчна ревизия – до 31.12.2012 г.;
- Национален осигурителен институт – до 31.03.2012 г.

Данъчна ревизия се извършва в петгодишен срок от изтичане на годината, през която е подадена данъчната декларация за съответното задължение. Ревизията потвърждава окончателно данъчното задължение на съответното дружество - данъчно задължено лице, освен в изрично предвидените от законодателството случаи.

24. ДРУГИ ТЕКУЩИ ЗАДЪЛЖЕНИЯ

	31.12.2018	31.12.2017
	BGN'000	BGN'000
Задължения към доверители	6,523	5,636
<i>в т.ч. свързани лица (Приложение № 36)</i>	960	123
Провизии за задължение	205	-
Депозити от членовете на СД (Приложение № 36)	110	110
Задължения за дивиденди	-	5
Други задължения	9	13
Общо	6,847	5,764

25. ПРИХОДИ**25.1. ИНФОРМАЦИЯ ЗА ВИДОВЕТЕ ПРИХОДИ**

Приходите от продажби на дружеството включват:

	2018	2017
	BGN'000	BGN'00
Приходи от куриерски услуги	116,449	99,811
Приходи от универсална пощенска услуга	3,361	2,224
Приходи от комисионни по парични преводи	1,187	776
Приходи от неустойки	131	-
Общо	121,128	102,811

Приходите по видове пазари са както следва:

	2018	2017
	BGN'000	BGN'00
Вътрешен пазар	104,144	88,737
Външен пазар	16,984	14,074
Общо	121,128	102,811

Всички приходи от услуги се признаван в течение на времето.

Всички неудовлетворени и/или частично удовлетворени задължения за изпълнение на дружеството към 31.12.2018 г. са по договори с очакван срок за изпълнение от една година или по-малко .

25.2. ЗАДЪЛЖЕНИЯ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ ПО ДОГОВОРИ С КЛИЕНТИ

Задълженията за изпълнение са подробно оповестени в *Приложение № 2.22.1.3*

25.3. САЛДА ПО ДОГОВОРИ С КЛИЕНТИ

	31.12.2018	01.01.2018
	BGN'000	BGN'000
Вземания по договори с клиенти – трети лица, нетно от обезценка (<i>Приложение № 10</i>)	9,529	9,956
Вземания по договори с клиенти – свързани лица, нетно от обезценка (<i>Приложение № 10</i>)	5,606	480
Активи по договори с клиенти – трети лица, нетно от обезценка (<i>Приложение № 11</i>)	509	547
Активи по договори с клиенти – свързани лица, нетно от обезценка (<i>Приложение № 11</i>)	508	21

Увеличението на търговските вземания и активи по договори с клиенти – трети и свързани лица , е в резултат на увеличение на обемите на дейността и преструктуриране дейността на придобито през 2018 г. дъщерно дружество Рапидо Експрес енд Лоджистик ЕООД.

26. ДРУГИ ПРИХОДИ

Другите приходи включват:	2018	2017
	BGN'000	BGN'000
Приходи от наем	3,598	-
Други	298	-
Общо	3,896	-

27. ДРУГИ ДОХОДИ/(ЗАГУБИ) ОТ ДЕЙНОСТТА, НЕТНО

	2018	2017
	BGN'000	BGN'000
<i>Приходи от продажба на дълготрайни активи</i>	639	207
<i>Балансова стойност на продадени дълготрайни активи</i>	(76)	(110)
Печалба от продажба на дълготрайни активи	563	97
Приходи от финансираня по европейски проекти (Приложение № 18)	320	513
<i>Приходи от продажба на гориво</i>	400	492
<i>Отчетна стойност на продадено гориво</i>	(362)	(438)
Печалба от продажба на гориво	38	54
Приходи от застрахователни обезщетения	10	373
Нетни загуби от курсови разлики по търговски вземания и задължения и текущи разплащателни сметки	(91)	(93)
Приходи от наем на МПС и други	-	3,130
Приходи от неустойки	-	137
Други	353	342
Общо	1,193	4,553

28. РАЗХОДИ ЗА МАТЕРИАЛИ И КОНСУМАТИВИ

Разходите за материали и консумативи включват:	2018	2017
	BGN'000	BGN'000
Горива	3,739	3,263
Основни материали	1,658	1,638
ИТ консумативи	749	280
Офис материали и консумативи	339	296
Активи на несъществена стойност	366	172
Униформено облекло	312	257
Материали за поддръжка на МПС	-	18
Други	29	24
Общо	7,192	5,948

29. РАЗХОДИ ЗА ВЪНШНИ УСЛУГИ

Разходите за външни услуги включват:

	2018	2017
	BGN'000	BGN'000
Подизпълнители	50,539	43,053
Поддръжка на автомобили	2,824	2,884
Одит, консултантски и други услуги	1,852	1,540
Комуникации и комунални услуги	1,746	1,531
Застраховки	1,275	1,124
Поддръжка на офиси и складове	790	562
Маркетинг	612	459
Наеми на офис, МПС и оборудване	726	3,599
Банкови такси	486	343
Застраховане на пратки	294	284
Данъци и такси за МПС	284	301
Съхранение на ценни пратки	193	175
Обучение на персонала	170	204
Други	147	242
Общо	61,938	56,301

Начислените разходи за задължителен одит на индивидуалния и консолидирания годишни финансови отчети са в размер на 83 х.лв., в т.ч. по одит за 2017 г. 7 х.лв. (2017 г.: 73 х.лв., в т.ч. по одит 2016 г. 11 х.лв.). През 2018 г. и 2017 г. не са предоставяни данъчни консултации и други услуги, несвързани с одита през 2018 г. и 2017 г. от одиторите на отчета по закон.

Разходите за наем на офиси, МПС и оборудване за 2018 г. включват разходи, свързани с краткосрочни лизингови договори в размер на 563 х.лв. (*Приложение № 15*) и разходи за поддръжка и управление на имоти по договори за лизинг в размер на 163 х.лв.

30. РАЗХОДИ ЗА ПЕРСОНАЛА

	2018	2017
	BGN'000	BGN'000
Текущи възнаграждения	22,483	19,841
Вноски по социалното осигуряване	4,006	3,389
Социални придобивки и други разходи във връзка с персонала	1,000	962
Начислени суми за неползвани отпуски	1,178	938
Начислени суми по осигуровки върху отпуски	229	182
Начислени суми за дългосрочни задължения на персонала при пенсиониране (<i>Приложение № 19</i>)	27	21
Общо	28,923	25,333

31. ДРУГИ РАЗХОДИ

	2018	2017
	BGN'000	BGN'000
Представителни мероприятия	1,059	618
Обезщетения за пратки	464	969
Командировки	233	225
Провизии за задължения	206	-
Начислени/(възстановени) провизии за кредитни загуби (обезценки) по вземания, нетно (Приложение № 10 и Приложение № 11)	144	70
Други	241	370
Общо	2,347	2,252

32. ФИНАНСОВИ ПРИХОДИ

	2018	2017
	BGN'000	BGN'000
Приходи от лихви по предоставен заем на свързано лице (Приложение № 6)	407	373
Приходи от дивиденди (Приложение № 36)	325	34
Общо	732	407

33. ФИНАНСОВИ РАЗХОДИ

	2018	2017
	BGN'000	BGN'000
Разходи за лихви по лизинг (Приложение № 15)	795	384
Разходи за лихви по задължения за придобиване на инвестиции в дъщерни дружества (Приложение № 16)	252	-
Разходи за лихви по банкови заеми и заеми от свързани лица (Приложение № 17 и Приложение № 21)	152	157
Разходи за такси по банкови кредит и договори за лизинг	45	30
Общо	1,244	571

34. РАЗХОД ЗА ДАНЪК ВЪРХУ ПЕЧАЛБАТА

	2018	2017
	BGN'000	BGN'000
Данъчна печалба за годината по данъчна декларация	14,717	10,304
Текущ разход за данък върху печалбата за годината - 10% (2017 г. :10 %)	1,471	1,030
<i>Отсрочени данъци върху печалбата от:</i>		
Възникване и обратно проявление на временни разлики	(141)	(67)
Ефекти от временни разлики от минали години	-	3
Общо разход за данък от печалбата, отчетен в отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината)	1,330	966

	2018	2017
	BGN'000	BGN'000
Равнение на разхода за данъци върху печалбата определен спрямо счетоводния резултат		
<i>Счетоводна печалба за годината</i>	13,485	9,316
Данък върху печалбата – 10% (2017 г.: 10%)	1,349	931
От непризнати суми по данъчни декларации свързани с:		
<i>увеличения – 141 х.лв. (2017 г.: 347 х.лв.)</i>	14	35
<i>намаления – 325 х.лв. (2017 г.: 34 х.лв.)</i>	(33)	(3)
Ефекти от временни разлики от минали години	-	3
Общо разход за данък върху печалбата, отчетен в отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината)	1,330	966

35. ОСНОВНА НЕТНА ПЕЧАЛБА НА АКЦИЯ И ДИВИДЕНТИ

35.1 НЕТНА ПЕЧАЛБА НА АКЦИЯ

Нетна печалба на акция е изчислена, като за числител е използвана печалбата, подлежаща на разпределение между акционерите на дружеството.

Среднопретегленият брой акции, използван за изчисляването на основния доход на акция, както и нетната печалба, подлежаща на разпределение е представен както следва:

		2018	2017
Среднопретеглен брой акции		5,377,619	5,356,712
Нетна печалба за годината	BGN'000	12,155	8,350
Основна нетна печалба на акция	BGN	2.26	1.56

35.2 ДИВИДЕНТИ

На 26.06.2018 г. е взето решение от Общото събрание на акционерите за разпределение на печалбата за 2017 г. в размер на 8,350 х.лв. както следва:

- Сума в размер на 6,453 х.лв. да бъде разпределена за изплащане на дивиденди на акционерите по 1,20 лв. за всяка акция преди облагане;
- Остатъкът от печалбата за 2017 г. да бъде отнесен в неразпределената печалба.

36. СДЕЛКИ И РАЗЧЕТИ СЪС СВЪРЗАНИ ЛИЦА

Дружествата, които са свързани със СПИДИ АД и вида на тяхната свързаност са както следва:

Свързано лице	Вид на свързаност
Спиди Груп АД	Дружество – майка
Геопост СА, Франция	Акционер със значително влияние
Спиди ЕООД	Дъщерно дружество
Геопост България ЕООД	Дъщерно дружество
Дайнамик Парсъл Дистрибушън С.А., Румъния	Дъщерно дружество
Рапидо Експрес енд Лоджистик ЕООД	Дъщерно дружество (от 01.10.2018 г.)
ОМГ Мобайл ЕООД	Дъщерно дружество (от 21.12.2018 г.)
Винарско имение Драгомир ООД	Дружество под общ контрол
Трансбалкан груп ООД	Дружество под общ контрол
Трансбалкан груп, Румъния	Дружество под общ контрол
Омникар БГ ЕООД	Дружество под общ контрол
Омникар Ауто ООД	Дружество под общ контрол
Омникар С ЕООД	Дружество под общ контрол
Омникар ойл ЕООД	Дружество под общ контрол
Омникар Рент ЕООД	Дружество под общ контрол
Булром газ 2006 ООД	Дружество под общ контрол
София Сити Лоджистик Парк ЕООД	Дружество под общ контрол
Омникар плюс ООД	Дружество под общ контрол
Омникар Варна ООД	Дружество под общ контрол
Сандрини Фло ЕООД	Дружество свързано чрез ключов управленски персонал
Стар Перфомайнинг	Дружество свързано чрез ключов управленски персонал

Крайно контролиращо лице е Валери Харутюн Мектупчиян.

36.1. Търговски и други вземания от свързани лица

Търговските вземания от свързани лица (*Приложение № 10*) включват:

	31.12.2018	31.12.2017
	BGN '000	BGN '000
Вземания от дъщерни дружества	5,698	1,029
<i>в т.ч. брутен размер</i>	5,719	1,030
<i>провизия за обезценка за кредитни загуби</i>	(21)	(1)
Вземания от дружества под общ контрол	56	108
<i>в т.ч. брутен размер</i>	108	116
<i>провизия за обезценка за кредитни загуби</i>	(52)	(8)
Вземания от акционер със значително влияние	428	212
<i>в т.ч. брутен размер</i>	433	212
<i>провизия за обезценка за кредитни загуби</i>	(5)	-
Общо	6,182	1,349
<i>в т.ч. брутен размер</i>	6,260	1,358
<i>провизия за обезценка за кредитни загуби</i>	(78)	(9)

Активите по договори с клиенти – свързани лица в размер на 508 х.лв., в т.ч. провизия за обезценка за очаквани кредитни загуби 1 х.лв. (*Приложение № 11*) са от дъщерни дружества.

Другите вземания от свързани лица (*Приложение № 12*) включват:

	31.12.2018	31.12.2017
	BGN '000	BGN '000
Вземания по платени суми от името на дъщерни дружества	224	1,192
Предоставени служебни аванси на ключов управленски персонал	208	-
Предоставен депозит на дружества под общ контрол	3	17
Общо	435	1,209

Предоставените заеми на свързани лица са представени в *Приложение № 6*.

36.2. Търговски и други задължения към свързани лица

Задълженията към свързаните лица включват:

	31.12.2018	31.12.2017
	BGN '000	BGN '000
Задължения по лизинг (<i>Приложение № 15</i>)	8,474	-
Задължения към дружества под общ контрол	8,448	-
Задължения към дружества, свързано чрез ключов управленски персонал	26	-
Търговски задължения (<i>Приложение № 20</i>), в т.ч.	2,218	1,498
Задължения към дъщерни предприятия	1,685	974
Задължения към дружества под общ контрол	530	524
Задължения към дружества, свързано чрез ключов управленски персонал	3	-
Получен заем от дъщерно дружество (<i>Приложение № 21</i>)	507	-
Други задължения (<i>Приложение № 24</i>), в т.ч.:	1,070	233
Задължения към дъщерни дружества – доверители	960	123
Депозити на членове на Съвета на директорите	110	110
Общо	12,269	1,731

Задълженията по депозити от членове на Съвета на директорите в размер на 110 хил. лв. (31.12.2017 г.: 110 х. лв.) представляват внесени суми във връзка с изискванията на чл. 240, ал. (1) от Търговския закон.

36.3. Сделки със свързани лица

Продажби на свързани лица	2018	2017
	BGN '000	BGN '000
<i>Продажби на услуги към:</i>	<i>11,786</i>	<i>8,641</i>
Дъщерни дружества	7,754	5,119
Дружества под общ контрол	3,215	2,942
Акционер със значително влияние	817	573
Дружества, свързано чрез ключов управленски персонал	-	7
<i>Продажба на материали</i>	<i>53</i>	<i>226</i>
Дружества под общ контрол	53	212
Дъщерни дружества	-	14
<i>Получени обезщетения от дъщерно дружество</i>	<i>-</i>	<i>107</i>
Дъщерни дружества	-	107
<i>Продажба на дълготрайни активи</i>	<i>10</i>	<i>56</i>
Дружества под общ контрол	10	56
Общо	<u>11,849</u>	<u>9,030</u>

Услугите, предоставени на дружества под общ контрол са основно наем на транспортни средства по договор за наем с Трансбалкан Груп ООД.

Дружеството е закупило стоки, материали и услуги от свързани лица, както следва:

Доставки от свързани лица	2018	2017
	BGN '000	BGN '000
<i>Доставки на услуги от:</i>	<i>17,674</i>	<i>16,660</i>
Дружества под общ контрол	10,725	11,549
Дъщерни дружества	6,794	4,922
Дружества, свързани чрез ключов управленски персонал	155	189
<i>Доставки на стоки и материали от:</i>	<i>144</i>	<i>950</i>
Дружество под общ контрол	44	950
Дъщерни дружества	100	-
<i>Доставки на дълготрайни активи:</i>	<i>127</i>	<i>-</i>
Дъщерни дружества	117	-
Дружество под общ контрол	10	-
<i>Други:</i>	<i>241</i>	<i>510</i>
Дружества под общ контрол	240	176
Дъщерни дружества	1	334
Дружества, свързани чрез ключов управленски персонал	-	-
Общо	<u>18,186</u>	<u>18,120</u>

Доставките на услуги от дружества под общ контрол включва основно извършени транспортни услуги от Трансбалкан груп ООД и услуги по поддръжка на транспортни средства от Омникар Ауто ООД.

Договори за лизинг

През отчетния период дружеството е признало активи, пасиви и разходи във връзка *договори за лизинг* със свързани лица (*Приложение № 15*), както следва:

Дружества под общ контрол:	<u>2018</u>
	BGN '000
Признати активи по право на ползване и задължения по лизинг на 01.01.2018 г.	9,297
Разходи за амортизация на активи по право на ползване	944
Разходи за лихви за задължения по лизинг към свързани лица	178
Плащания по задължения по лизинг за периода	(1,027)
Задължения по лизинг към края на периода	8,448

Дружества, свързани чрез ключов управленски персонал	<u>2018</u>
	BGN '000
Придобити активи по право на ползване през периода	29
Разходи за амортизация на активи по право на ползване	3
Разходи за лихви за задължения по лизинг към свързани лица	-
Плащания по задължения по лизинг за периода	(3)
Задължения по лизинг към края на периода	26

През отчетния период са извършени други сделки и транзакции с *дъщерни дружества*, както следва:

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
	BGN'000	BGN'000
Предоставени заеми	(1,731)	(2,382)
Възстановени заеми	98	615
Приходи от лихви по предоставени заеми	407	373
Получени лихви по предоставени заеми	636	480
Получени дивиденди	325	34
Получени заеми	740	400
Разходи за лихви по получени заеми	7	5
Изплащане на получени заеми	(240)	(400)
Платени лихви по получени заеми	-	(5)

Ключовият управленски персонал е оповестен в *Приложение № 1*.

Възнагражденията на ключовия управленски персонал, вкл. на лицата, натоварени с общо управление, начислени през отчетния период са в размер на 620 х. лв. (2017 г.: 769 х. лв.) и включват:

- постоянни възнаграждения в размер на 460 х. лв. (2017 г.: 459 х. лв.);
- променливо възнаграждение в размер на 135 х.лв. (2017 г.: 285 х. лв.);
- осигурителни вноски за сметка на работодателя 25 х.лв. (2017 г.: 25 х.лв.)

Дължимите променливи възнаграждения към 31 декември 2018 г. са в размер на 228 х.лв., в т.ч. платими в рамките на 3 години 67 х.лв. (31.12.2017 г. 233 х.лв., в г.ч. нетекущи 85 х.лв.) (*Приложение № 19 и Приложение № 22*).

През 2017 г. неизпълнителните членове, получаващи възнаграждение неизпълнителни членове, които получават възнаграждение за дейността си са придобили 3,600 броя акции с емисионна стойност 1 лв. за акция, съгласно решение увеличението на капитала на Общото събрание на акционерите от 14.12.2016 г. по реда на чл. 112, ал. 3 от ЗППЦК (*Приложение № 14*).

37. ЦЕЛИ И ПОЛИТИКА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ФИНАНСОВИЯ РИСК

В хода на обичайната си дейност дружеството може да бъде изложено на различни финансови рискове, които произлизат от използването на финансови инструменти. Най-важните от които са: пазарен риск (включващ валутен риск, риск от промяна на справедливата стойност и ценови риск), кредитен риск, ликвиден риск и риск на лихвено-обвързаните парични потоци. Тази бележка описва целите, политиките и процесите за управление на тези рискове и използваните методи за оценяването им.

Няма съществени промени при излагането на дружеството на рискове от финансови инструменти, неговите цели, политики и процеси за управление на тези рискове или използваните методи за оценяването им от предишни периоди, освен ако не е упоменато нещо друго в тази бележка.

Общото управление на риска е фокусирано върху прогнозиране на резултатите от определени области на финансовите пазари за постигане на минимизиране на потенциалните отрицателни ефекти, които биха могли да се отразят върху финансовите резултати. Финансовите рискове текущо се идентифицират, измерват и наблюдават с помощта на различни контролни механизми, за да се определят адекватни цени на услугите на дружеството, както и да се оценят адекватно правените от него инвестиции и формите за поддържане на свободните ликвидни средства, без да се допуска неоправдана концентрация на даден риск.

Управлението на риска в дружеството се осъществява текущо от ръководството на дружеството съгласно политиката, определена от Съвета на директорите. Последният е приел основните принципи за общото управление на финансовия риск, на базата на които са разработени конкретни процедури за управление на отделните специфични рискове, като валутен, ценови, лихвен, кредитен и ликвиден.

Структурата на финансовите активи и пасиви към 31.12.2018 г. е както следва:

	31.12.2018
	BGN '000
Финансови активи	
Финансови активи по амортизирана стойност в т.ч.:	
Вземания и заеми	28,098
- Търговски вземания (<i>Приложение № 10</i>)	15,917
<i>в т.ч. вземания от свързани лица</i>	6,182
- Предоставени заеми на свързани лица (<i>Приложение № 6</i>)	10,408
- Други вземания	1,773
<i>в т.ч. вземания от доверители (Приложение № 12)</i>	871
<i>в т.ч. дългосрочни вземания от продажба на дълготрайни активи (Приложение № 8 и Приложение № 12)</i>	345
<i>в т.ч. предоставени депозити (Приложение № 8)</i>	146
<i>в т.ч. вземания по платени суми от името на свързани лица (Приложение № 12)</i>	224
<i>в т.ч. вземания по платени суми от името на трети лица (Приложение № 12)</i>	187
Парични средства и парични еквиваленти (<i>Приложение № 13</i>)	7,412
Общо финансови активи	35,510

Финансови пасиви	
Финансови пасиви по амортизирана стойност в т.ч.:	
Задължения по лизинг (<i>Приложения № 15</i>)	35,699
Задължения по придобити инвестиции (<i>Приложения № 16</i>)	17,788
Задължения по банкови заеми (<i>Приложения № 17</i>)	5,926
Търговски задължения (<i>Приложения № 20</i>)	7,968
<i>в т.ч. задължения към свързани лица</i>	2,218
Задължения към доверители (<i>Приложения № 24</i>)	6,523
<i>в т.ч. свързани лица</i>	960
Получени заеми от свързани лица (<i>Приложение № 21</i>)	507
Общо финансови пасиви	74,411

Структурата на финансовите активи и пасиви към 31.12.2017 г. е както следва:

Финансови активи	31.12.2017
	BGN'000
<i>Кредити и вземания</i>	
Вземания от клиенти (<i>Приложение № 10</i>)	12,126
<i>в т.ч. вземания от клиенти - свързани лица</i>	1,349
Предоставени заеми на свързани лица (<i>Приложение № 6</i>)	9,001
Други вземания (<i>Приложение № 12</i>), в т.ч.	1,490
<i>в т.ч. вземания по платени суми от името на свързани лица</i>	1,192
<i>в т.ч. вземания по договор за финансиране</i>	298
Парични средства (<i>Приложение № 13</i>)	7,293
	29,910

Финансови пасиви

	31.12.2017
	BGN'000
<i>Финансови пасиви по амортизирана стойност</i>	
Задължения лизинг (<i>Приложение № 15</i>)	13,100
Задължения по банкови заеми (<i>Приложение № 17</i>)	8,932
Търговски задължения (<i>Приложение № 20</i>)	4,744
<i>в т.ч. задължения към свързани лица</i>	1,498
Задължения към доверители (<i>Приложение № 24</i>)	5,636
<i>в т.ч. свързани лица</i>	123
	32,412

Загубите от обезценка, свързани с финансови активи, признати в отчета за всеобхватния доход, са както следва:

	2018	2017
	BGN'000	BGN'000
Загуба от обезценка на вземания от клиенти – трети лица	70	70
Възстановена загуба от обезценка на вземания от клиенти – трети лица	(3)	-
Загуба от обезценка на вземания от клиенти – свързани лица	286	-
Възстановена загуба от обезценка на вземания от клиенти – свързани лица	(211)	-
Общо	142	70

Основната цел на финансовите инструменти, с които оперира дружеството е финансиране на текущата дейност.

Ръководството носи цялата отговорност за определяне целите и политиките на дружеството за управление на риска и, докато запазва крайната отговорност за тях, делегира правомощието за определяне и опериране на процесите, които дават уверение за ефективното изпълнение на целите и политиките за финансовата функция на дружеството. Ръководството получава месечни отчети, като се разглежда ефективността на процесите на място и целесъобразността на целите и политиките, които поставя. В тази връзка периодично се прави преглед на политиките и процесите за управление на риска.

Общата цел на ръководството е да поставят политики, които търсят намаляване на риска, доколкото е възможно, без да се засяга неправомерно конкурентостта и гъвкавостта на дружеството. Допълнителна подробна информация относно тези политики е изложена по-долу:

Кредитен риск

Кредитният риск представлява риск от финансова загуба за дружеството, ако контрагентите на дружеството не спазват договорните си задължения и не са в състояние да изплатят изцяло и в обичайно предвидените срокове дължимите от тях суми. Кредитният риск на дружеството възниква както от основната му дейност, чрез търговските вземания, така и от неговата финансова дейност, включваща предоставяне на заеми на свързани лица и депозити в банки. Управлението и контролът на кредитния риск са централизирани в екип за управление на кредитния риск към

отдел Финансов контрол, който редовно се отчита пред финансовия директор. За целта в дружество са разработени политики, процедури и правила за контрол и мониторинг на поведението на кредитния риск.

Политика за управление и оценка на кредитния риск, прилагана от 1 януари 2018 година

Търговски вземания

В своята търговска практика дружеството е прилагало различни схеми на дистрибуция и реализация на неговите услуги, докато е достигнало до формирането на сегашния му подход, съобразен, както с пазарната среда и начини на търгуване, така и с разнообразните форми на плащане.

При осъществяване на дейността си, дружеството си партнира с голям брой български и чуждестранни контрагенти от различни сфери на бизнеса. Отсрочени плащания (продажби на кредит) на клиенти се предлагат само на контрагенти, които имат добро търговско сътрудничество с дружеството, добро финансово състояние и липса на нарушения при спазването на договорените кредитни условия. Кредитната политика на дружеството предвижда всеки нов клиент да се оценява и от гледна точка на кредитоспособност преди да му се предложат стандартните условия на доставка и плащане.

Анализът, който извършва дружеството, включва, но не се ограничава с, посещение на обекта на клиента, а също и събиране на информация за месечните му обороти и друга релевантна финансова и нефинансова информация за него. Допълнително съгласно договорите си с клиенти дружеството има право да прихваща дължими от клиентите суми насрещни задължения, в т.ч. за събрани суми по услугата „наложен платеж”.

Клиенти, които не могат да покриват критериите за кредитоспособност, могат да извършват покупки срещу заплащане в брой.

Събираемостта и концентрацията на вземанията се контролира текущо от финансовия отдел, съгласно установената кредитна политика на дружеството. Събиране на информация от Търговския отдел за клиентите и достигнатите месечни обороти са основни критерии за прилагане на кредитната политика на дружеството. Ежеседмично финансовият отдел прави преглед на откритите позиции по клиенти, както и получените постъпления, като се извършва анализ на неплатените суми и състоянието на клиентите – причини, намерения и план от мерки.

Мерките, които дружеството предприема за събиране на просрочените вземания са следните: служители от отдел Финансов контрол уведомяват клиентите (писмено или по телефон) за просрочените задължение и срокът им за плащане. Ако просрочията продължават - се предприемат действия за събиране на просрочените суми по съдебен ред. Съдебната процедура продължава до издаване от съда на изпълнителен лист, освен ако клиента не заплати дължимите суми. След получаване на изпълнителен лист и сметките на клиента – длъжник се запорират до пълното погасяване на претендираните от дружеството суми.

Дружеството използва матрица за изчисление на очакваните кредитни загуби на търговските вземания. Ръководството е определило, че клиентите на дружеството имат сходни характеристики, вкл. за кредитен риск. Поради това при моделиране на матрицата за очаквани кредитни загуби, клиентите не са групирани в портфейли, на база *тип, наличие на свързаност и сектор на клиента и всички клиенти са разгледани като един портфейл*. Прилаганите в матрицата проценти на провизиране се базират на дните на просрочие. Обичайно, дружеството приема, че датата на икономическата загуба от несъбираемост възниква след 365 дни от първия ден на просрочие. Този период се изследва и преценява исторически. Дружеството няма практика да изисква обезпечение на вземанията чрез предоставяне на поръчителство от трета страна и/или друг клиент на дружество, както и да застрахова своите вземания.

Процентите на матрицата са определени на бази исторически данни, наблюдавани от дружеството, за предходната година, тъй като търговските вземания са със срок на събираемост средно от 20 до 30 дни, Очакваните кредитни загуби по групи просрочия не са актуализирани към 31.12.2018 г., тъй като през отчетния период няма съществена промяна в поведението на клиентите при плащане и не са настъпили други събития, които оказват съществен ефект върху събираемостта на вземанията на дружеството. В основата на метода е анализът на историята и оценката на поведението на всяка фактура, издадена през предходната година в аспект на дни просрочие, преминаване по периоди между различните диапазони на просрочие, плащанията и несъбрани суми и т.н. На тази база се определя процентът на загубата като несъбираемостта на дадената група фактури към просрочените фактури по дни.

През отчетния период не са настъпили промени в поведението на клиентите при плащане, които биха могли да окажат съществен ефект върху събираемостта на вземанията на дружеството. Поради това матрицата за очакваните кредитни загуби към 01.01.2018 г., определена на база историческата информация за събираемостта на вземанията по издадени фактури през 2017 г. не е актуализира към 31.12.2018 г. Дружеството не очаква съществени промени в бизнеса си и клиентската си база.

На второ място, дружеството прецизира матриците за провизиране на обезценка като коригира определените проценти на база исторически данни за поведението на плащанията по издадените фактури и историческите загуби от несъбираемост, чрез включване на сценарии и прогнозна информация за определени макрофактори. Историческите проценти се коригират, за да отразят както ефекта на стойността на парите във времето, така и ефекта от бъдещо поведение на макроикономически фактори, за които е установена статистическа зависимост и за които се смята, че оказват влияние на способността на клиентите да обслужват и уреждат задълженията си.

Предвид краткосрочния хоризонт на вземанията и прогнозите на международни институции (ЕК, МВФ, Световна банка) за следващата 2019 година за развитието на българската и световната икономиката, анализът със сценарии на ръководството показва, че ефектите от промените в макроикономическата среда върху матрицата за провизиране са несъществени по размер към 31.12.2018 г.

Очакваните кредитни загуби се изчисляват на датата на всеки отчетен период. За първи път са калкулирани към 01.01.2018 г. (*Приложение № 39*)

Активите по договори с клиенти имат същите характеристики на риска както на търговските вземания по същите видове договори и клиенти. Следователно, дружеството е приело, че очакваните нива на загуби за търговските вземания са приблизително сходни на нивата на загуби за активите по договори с клиенти и прилага едни и същи матрици за провизиране на обезценка.

Ръководството текущо наблюдава и регулира формиращата се концентрация на вземания по клиенти и контрагенти, в т.ч. от свързани лица (*Приложение № 10*). Съгласно неговата кредитна политика процентът на кредитната експозиция на един клиент спрямо общата сума на вземанията не следва да надхвърля 10%. Превишение над 10% се допуска по изключение, само за ключови клиенти.

Клиентите-несвързани лица с най-големи задължения към дружеството са както следва:

	Балансова стойност към 31.12.2018 г. BGN'000	% кредитна експозиция спрямо общата сума на вземания	Балансова стойност към 31.12.2017 г. BGN'000	% кредитна експозиция спрямо общата сума на вземания
Клиент 1	679	7%	1,251	12%
Клиент 2	592	6%	665	6%
Клиент 3	449	5%	270	3%
Клиент 4	313	3%	191	2%
Клиент 5	191	2%	162	2%

Вземания. по предоставени заеми. на свързани лица и други индивидуални вземания

За определяне на кредитния риск на предоставени заеми, както и на определени индивидуални вземания, ръководството на дружеството е разработило методика, която включва вероятно претеглени сценарии за събираемост и бъдещи парични потоци, с допускания за загуба при настъпване на събитие на загуба. На база анализа на характеристиките на длъжника и заема, вкл. измененията, които са настъпили в тях спрямо предходния период се определя етапът на инструмента (Етап 1, Етап 2 или Етап 3). Дружеството счита, че даден финансов инструмент е претърпял *значително увеличение на кредитния риск*, когато са изпълнени един или повече от следните количествени или качествени критерии:

Количествени критерии:

- Увеличение на вероятността от неизпълнение за целия живот на финансовия актив към отчетната дата спрямо вероятността от неизпълнение за целия живот към датата, на която активът е признат за първи път;
- Заемополучателят е в просрочие над 30 дни, но по-малко от 90 дни.
- Действителни или очаквани значителни неблагоприятни промени в оперативните резултати на заемополучателя, над допустимия диапазон на изменение, измерени през основни финансови и оперативни показатели на длъжника;
- Значителна промяна в стойността на обезпечението, което обстоятелство се очаква да увеличи загубата и риска от неизпълнение.

Качествени критерии:

- Значителни неблагоприятни промени в бизнес, финансови и / или икономически условия, при които заемополучателят оперира;
- Действителни или очаквани значителни неблагоприятни промени в оперативните резултати на заемополучателя;
- Значителна промяна в качеството на обезпечението, която се очаква да увеличи риска от неизпълнение;
- Ранни признаци на проблеми с паричния поток / ликвидност, като забавяне в обслужването на търговските кредитори / банкови кредити.

Критериите, използвани за определяне на значително нарастване на кредитния риск, се наблюдават и преразглеждат периодично за целесъобразност от финансовия директор на дружеството.

Дружеството определя даден финансов инструмент *в неизпълнение и с настъпила кредитна загуба*, когато отговаря на един или повече от следните критерии:

Количествени критерии

- Заемополучателят е с просрочие над 90 дни по своите договорни плащания;
- Настъпили или предстоящи съществени неблагоприятни промени и събития в бизнеса, финансовите условия и стопанската среда на заемополучателят, измерени през сериозен спад на основни финансови и оперативни показатели на длъжника;
- Заемополучателят отчита поредица загуби и отрицателни нетни активи;
- Настъпили или предстоящи съществени неблагоприятни промени в стойността на ключово обезпечение по заема, вкл. загуби на обезпечения.

Качествени критерии

Заемополучателят е в невъзможност да плаща поради значителни финансови затруднения. Това са случаи, когато:

- Заемополучателят е в нарушение на финансовия договор, напр. лихвени плащания, обезпечения и/или на друг съществен договор, вкл. и за финансиране;
- Негативни промени в бизнеса, пазара, средата и регулациите на заемополучателя;
- Направени отстъпки и облекчения във връзка с финансови затруднения на заемополучателя;
- Вероятно е заемополучателя да бъде обявен в несъстоятелност.

Очакваните кредитни загуби са изчислени чрез дисконтиране на получената стойност от претеглените през тяхната вероятност редица от сценарии на бъдещи парични потоци събираемост, коригирани с показателя за очаквана загуба при настъпване на събитие за загуба. Дисконтовият процент, използван при изчисляването на очакваната кредитна загуба, е първоначалният ефективен лихвен процент по заема.

Използваната от дружеството категоризация за оценка на кредитния риск, свързан със заемите, и други индивидуални вземания е, както следва:

Категория	Описание	База за признаване на очакваните кредитни загуби
<i>Редовни (Етап 1)</i>	Длъжникът е с нисък риск от неизпълнение и няма просрочени плащания	12-месечни очаквани кредитни загуби
<i>Съмнителни (Етап 2)</i>	Дължими суми с просрочия над 30 дни или има съществено увеличение на кредитния риск в сравнение с първоначалното признаване	Очаквани кредитни загуби за целия срок на актива – кредитно – необезценен
<i>В неизпълнение (Етап 3)</i>	Дължими суми с просрочия над 90 дни или има доказателства, че активът е кредитно-обезценен	Настъпили кредитни загуби за целия срок на актива – кредитно-обезценен

Дружеството няма практика да предоставя заеми на трети лица, а само на дружества-свързани лица (*Приложение № 2.27.3 и Приложение № 6*).

Таблицата по-долу представя качеството на финансовите активи и активите по договори на дружеството, а също така и максималната експозиция, изложена на кредитен риск:

31.12.2018	Прил.	Вътрешна категория за кредитен риск	Очаквани кредитни загуби (МСФО 9)	Брутна балансова стойност	Загуба от обезценка (коректив)	Балансова стойност
				BGN'000	BGN'000	BGN'000
Предоставени заеми на свързани лица	6	Редовни (Етап 1)	За 12 месечен период	10,408	-	10,408
Търговски вземания	10	-	За целия живот (опростен модел)	16,799	(882)	15,917
Активи по договори	11	-	За целия живот (опростен модел)	1,019	(2)	1,017
Други вземания	8, 12	Редовни (Етап 1)	За 12 месечен период	1,773	-	1,773
Парични средства и парични еквиваленти	13	Редовни (Етап 1)	За 12 месечен период	7,412	-	7,412
Общо:				37,411	(884)	36,527

31.12.2017	Прил.	Вътрешна категория за кредитен риск	Класификация по МСС 39	Брутна балансова стойност	Загуба от обезценка (коректив) МСС 39	Балансова стойност
				BGN'000	BGN'000	BGN'000
Предоставени заеми на свързани лица	6		Кредити и вземания	9,001	-	9,001
Търговски вземания	10		Кредити и вземания	12,933	(807)	12,126
Други вземания	8, 12		Кредити и вземания	1,490	-	1,490
Парични средства и парични еквиваленти в банки	13		Кредити и вземания	7,293	-	7,293
Общо:				30,717	(807)	29,910

Парични средства

Паричните средства на дружеството и разплащателните операции са съсредоточени основно в различни първокласни банки. За изчислението на очакваните кредитни загуби по *паричните средства и еквиваленти* се прилага рейтингов модел, като се използват рейтингите на банките, определени от международно признати рейтингови фирми като Moody's, Fitch, S&P, BCRA и Bloomberg и референтните публични данни за PD (вероятности за неизпълнение), отговарящи на

рейтинга на съответната банка. Ръководството следи текущо промяната на рейтинга на съответната банка, за да оценява наличието на завишен кредитен риск и текущото управление на входящите и изходящи парични потоци и разпределението на наличностите по банкови сметки и банки.

Наличните към 31.12.2018 г. парични средства и еквиваленти на дружеството са по сметки в банки с рейтинг ВВВ- и А- съгласно Fitch (31.12.2017 г.: ВВВ- и А- съгласно Fitch).

Политика за управление и оценка на кредитния риск, прилагана до 31 декември 2017 година

Дружеството е прилагало подобна политика да управление и оценка на кредитния риск, с изключение на измерването на загубите от обезценка за кредитни загуби (*Приложение № 21 и Приложение № 2.27.3*).

Валутен риск

Валутният риск е риска от негативното влияние на колебания в преобладаващите валутни курсове върху финансовото състояние и паричните потоци на дружеството. Тъй като българският лев е фиксиран към еврото и дружеството представя финансовите си отчети в български левове, валутният риск е свързан единствено с валутите, различни от евро.

Основната част от операциите на дружеството са деноминирани основно в български лева и/или евро, което намалява излагането на валутен риск.

Следващата таблица обобщава експозицията на дружеството на валутен риск към 31 декември 2018 г. В нея са включени активите и пасивите по балансова стойност, категоризирани по вид валута.

31.12.2018 г.	BGN	EUR	RON	Общо
	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000
Търговски вземания	13,989	1,928	-	15,917
<i>в т.ч. вземания от свързани лица</i>	<i>5,261</i>	<i>921</i>	<i>-</i>	<i>6,182</i>
Предоставен заем	-	10,408	-	10,408
Други вземания	589	1,184		1,773
<i>в т.ч. от свързани лица</i>	<i>224</i>	<i>-</i>		<i>224</i>
Парични средства и парични еквиваленти	6,622	706	84	7,412
Общо активи	21,200	14,226	84	35,510
Задължения по лизинг	35,699	-	-	35,699
Задължения по придобити инвестиции	17,788	-	-	17,788
Задължения към банки	5,926	-	-	5,926
Търговски задължения	7,055	913	-	7,968
<i>в т.ч. задължения към свързани лица</i>	<i>1,828</i>	<i>390</i>	<i>-</i>	<i>2,218</i>
Задължения към доверители	5,949	406	168	6,523
<i>в т.ч. свързани лица</i>	<i>959</i>	<i>1</i>	<i>-</i>	<i>960</i>
Получени заеми от свързани лица	507	-	-	507
Общо пасиви	72,924	1,319	168	74,411

31.12.2017 г.

	BGN	EUR	RON	Общо
	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000
Търговски вземания	10,740	1,386	-	12,126
<i>в т.ч. вземания от свързани лица</i>	368	981	-	1,349
Предоставен заем	-	9,001	-	9,001
Други вземания	298	1,192	-	1,490
<i>в т.ч. от свързани лица</i>	-	1,192	-	1,192
Парични средства и парични еквиваленти	6,965	288	40	7,293
Общо активи	18,003	11,867	40	29,910
Задължения по лизинг	13,100	-	-	13,100
Задължения към банки	8,932	-	-	8,932
Търговски задължения	4,322	422	-	4,744
<i>в т.ч. задължения към свързани лица</i>	1,221	277	-	1,498
Задължения към доверители	5,513	123	-	5,636
<i>в т.ч. свързани лица</i>	-	123	-	123
Общо пасиви	31,867	545	--	32,412

Ликвиден риск

Ликвидният риск възниква от управлението на работния капитал, финансовите разходи и погасяването на главницата на дълговите инструменти. Това е риска, когато ръководството ще срещне трудности при изпълнение на задълженията си, когато станат дължими.

Политиката на ръководството е да даде уверение, че винаги ще разполага с достатъчно парични средства, за да може да изпълни задълженията си, когато станат дължими. За да постигне тази цел, то търси начин да поддържа паричните салда (или съгласуваните средства), за да изпълни очакваните изисквания. Също, ръководството търси начин да намали ликвидния риск с фиксиране на лихвени проценти (и от тук паричните потоци) на заемните й средства.

Ръководството получава периодично информацията относно паричните салда.

В таблицата по-долу е направен анализ на пасивите на дружеството към 31 декември 2018 г., групирани по остатъчен срок до падежа, на база *недисконтирани* парични потоци.

31.12.2018 г.

	До 3 месеца	от 3 до 12 месеца	от 1 до 5 год.	от 5 до 10 год.	над 10 години	Общо
	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000
Задължения по лизинг	2,511	6,888	16,841	8,475	4,590	39,305
Задължения по придобити инвестиции	2,689	5,632	10,705	587	-	19,613
Задължения към банки	1,171	2,465	2,367	-	-	6,003
Търговски задължения	7,968	-	-	-	-	7,968
<i>в т.ч. задължения към свързани лица</i>	2,218	-	-	-	-	2,218
Задължения към доверители	6,523	-	-	-	-	6,523
<i>в т.ч. свързани лица</i>	960	-	-	-	-	960
Получени заеми от свързани лица	507	-	-	-	-	507
Общо	21,369	14,985	29,913	9,062	4,590	79,919

31.12.2017 г.	До 3 месеца	от 3 до 12 месеца	от 1 до 5 год.	от 5 до 10 год.	над 10 години	Общо
	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000
Задължения по лизинг	1,593	4,170	7,806	-	-	13,569
Задължения към банки	814	2,322	6,140	-	-	9,276
Търговски задължения	4,744	-	-	-	-	4,744
<i>в т.ч. задължения към свързани лица</i>	<i>1 498</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>1,498</i>
Задължения към доверители	5,636	-	-	-	-	5,636
<i>в т.ч. свързани лица</i>	<i>123</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>123</i>
Общо	12,787	6,492	13,946	-	-	33,225

Риск на лихвоносни парични потоци

В структурата на активите на дружеството лихвоносните активи са представени от паричните средства и предоставени заеми на свързано лице, които са с фиксиран лихвен процент. От друга страна, привлечените средства на дружеството под формата на дългосрочни заеми са обичайно с променлив лихвен процент. Това обстоятелство частично поставя паричните потоци на дружеството в зависимост от лихвен риск. Покриването на този риск се постига по два начина:

а) оптимизиране на източниците на кредитни ресурси за постигане на относително по-ниска цена на привлечените средства; и

б) комбинирана структура на самите лихвени проценти по кредитите, която съдържа два компонента – постоянен и променлив, съотношението между които, а и абсолютната им стойност, могат да се постигнат и поддържат в благоприятен размер за дружеството. Постоянната компонента е с относително ниска абсолютна стойност и достатъчно голям относителен дял в общия лихвен процент. Това обстоятелство премахва вероятността от значителна промяна в лихвените равнища при евентуална актуализация на променливата компонента. Така се минимизира и вероятността от промяна в неблагоприятна посока на паричните потоци.

Ръководството на дружеството текущо наблюдава и анализира неговата експозиция спрямо промените в лихвените равнища.

31 декември 2018 г.	безлихвени	с плаващ лихвен %	с фиксиран лихвен %	Общо
	BGN '000	BGN '000	BGN '000	BGN '000
Вземания и заеми	17,690	-	10,408	28,098
Парични средства и парични еквиваленти	2,343	-	5,069	7,412
Общо финансови активи	20,033	-	15,477	35,510
Банкови заеми и задължения по лизинг	-	17,258	24,367	41,625
Задължения за придобити инвестиции	-	-	17,788	17,788
Други заеми и задължения	14,491	-	507	14,998
Общо финансови пасиви	14,491	17,258	42,662	74,411

31 декември 2017 г.	безлихвени	с плаващ	с фиксиран	Общо
	BGN '000	лихвен %	лихвен %	
	BGN '000	BGN '000	BGN '000	BGN '000
Кредити и вземания	13,616	-	9,001	22,617
Парични средства и парични еквиваленти	4,723	-	2,570	7,293
Общо финансови активи	18,339	-	11,571	29,910
Банкови заеми и задължения по лизинг	-	22,032	-	22,032
Други заеми и задължения	10,380	-	-	10,380
Общо финансови пасиви	10,380	22,032	-	32,412

Информация за справедливата стойност на активите и пасивите

Справедливата стойност се определя като сума, за която един актив може да бъде разменен или пасив, уреден между информирани и желаещи страни в честна сделка.

Концепцията за справедливата стойност предполага реализиране на финансови инструменти чрез продажба, на база позицията, предположенията и преценките на независими пазарни участници на основен или най-изгоден за даден актив или пасив пазар. За своите финансови активи и пасиви дружеството приема като основен пазар финансовите пазари в България – БФБ, големите търговски банки – дилъри и за определени специфични инструменти – директни сделки между страните. В повечето случаи, обаче, особено по отношение на търговските вземания и задължения, кредитите и депозитите, дружеството очаква да реализира тези финансови активи и чрез тяхното цялостно обратно изплащане или респ. погасяване във времето. Затова те се представят по тяхната амортизирана стойност.

Също така голямата част от финансовите активи и пасиви са краткосрочни по своята същност (търговски вземания и задължения) и поради това тяхната справедлива стойност е приблизително равна на балансовата им стойност. При заемите по фиксиран лихвен процент прилаганата методика за неговото определяне използва като отправна точка за изчисленията текущите наблюдения на дружеството по отношение на пазарните лихвени равнища.

Доколкото все още не съществува достатъчно активен пазар на различните финансови инструменти в България, със стабилност, достатъчни обеми и ликвидност за покупки и продажби на някои финансови активи и пасиви, за тях няма на разположение достатъчно и надеждни котировки на пазарни цени, поради което се използват други алтернативни оценъчни методи и техники.

Ръководството на дружеството счита, че при съществуващите обстоятелства представените в отчета за финансово състояние оценки на финансовите активи и пасиви са възможно най-надеждни, адекватни и достоверни за целите на финансовата отчетност.

Ръководството смята, че справедливите стойности на финансовите инструменти не се различават съществено от отчетната им стойност.

38. УПРАВЛЕНИЕ НА КАПИТАЛА

Основната цел на управлението на капитала на дружеството е да се гарантира, че то поддържа стабилен кредитен рейтинг и подходящи капиталови съотношения, за да поддържа бизнеса си и да увеличи максимално стойността му, вкл. да продължи да функционира като действащо предприятие и да осигурява съответната възвръщаемост на инвестираните средства на собствениците, стопански ползи на другите заинтересовани лица и участници в неговия бизнес, както и да поддържа оптимална капиталова структура, за да се редуцират разходите за капитала.

Дружеството управлява капиталовата си структура и прави корекции в нея с оглед на промените в икономическите условия.

Дружеството наблюдава капитала си, като използва съотношение на задлъжнялост, което представлява нетния дълг, разделен на общия капитал плюс нетния дълг. Това съотношение се изчислява между нетния дългов капитал към общата сума на капитала. Нетният дългов капитал се определя като разлика между всички привлечени заемни средства така, както са посочени в отчета за финансовото състояние и паричните средства и парични еквиваленти. Общата сума на капитала е равна на собствения капитал и нетния дългов капитал.

Политиката на дружеството е да поддържа оптимално ниво на капитал с цел да може да осигурява необходимите средства – дългосрочни и краткосрочни за бъдещото си развитие.

В таблицата по-долу са представени съотношенията на задлъжнялост на база структурата на капитала към 31 декември:

	31.12.2018	31.12.2017
	BGN'000	BGN'000
Задължения по лизинг	35,699	13,100
Задължения за придобити инвестиции	17,788	-
Задължения по банкови заеми	5,926	8,932
Получени заеми от свързани лица	507	-
Намалени с парични средства	(7,412)	(7,293)
Нетен дълг	52,508	14,739
Собствен капитал	54,884	49,283
Общо нетен дълг и собствен капитал	107,392	64,022
Съотношение на задлъжнялост	48,89%	23,02%

39. ЕФЕКТИ ОТ ПЪРВОНАЧАЛНО ПРИЛАГНЕ НА НОВИ МСФО

В настоящото приложение са представени ефектите върху финансовия отчет на дружеството за 2018 г. от прилагането за първи път на МСФО 9, МСФО 15 и МСФО 16 към 01.01.2018 г.

МСФО 9 заменя разпоредбите на МСС 39 във връзка с признаване, класификация и оценка на финансови активи и финансови пасиви, отписване на финансови инструменти, обезценка на финансови активи и счетоводно отчитане на хеджирането. Въведени са нови класификационни критерии и групи на финансовите активи респ. нови правила за тяхното последващо оценяване и признаването на приходите от лихви. Другата съществена разлика е възприемането на нов подход за измерване на обезценки – на база очакваните кредитни загуби. При въвеждането на МСФО 9 дружеството за първи път е приложило изключенията (облекченията) при първоначалното му

прилагане, като е наложило изискванията на стандарта към откритите на 01.01.2018 г. договори по финансови инструменти.

Прилагането на МСФО 9 е довело до определени промени в счетоводните политики и корекция на сумите по съответните статии, отразяващи засегнатите отчетни обекти, признати във финансовия отчет. Новите счетоводни политики са представени в *Приложения № 2.21 и Приложение № 2.27.3*

МСФО15 заменя МСС 18, който обхваща договори за стоки и услуги, както и МСС 11, който обхваща договори за строителство, и свързаните с тях ПКР и КРМСФО. Новият стандарт установява модел от пет стъпки при отчитане на приходите от договори с клиенти. Този модел е базиран на принципа, че приходите се признават, когато контролът върху стоката или услугата се прехвърли на клиента в размер, който отразява възнаграждението, на което предприятието очаква да има право в замяна на прехвърляне на стоки или услуги на клиента. Приемането на новия МСФО 15 увеличава значително използването на преценки при признаване на приходите и дава насоки за отчитането на разходи по договор. Представянето и оповестяванията по МСФО 15 са в определена степен различни и повече детайлни спрямо отменените счетоводни стандарти. Дружеството е приложило изискванията на МСФО 15 за всички изпълнени на 01.01.2018 г. договори, като е използвано практическото облекчение за модифицирани договори с клиенти.

Прилагането на МСФО 15 е довело до промени в счетоводните политики, но не е наложило съществени корекции на сумите по съответните статии, отразяващи засегнатите отчетни обекти, признати във финансовия отчет. Новите счетоводни политики са представени в *Приложение № 2.22*

МСФО 16 заменя МСС 17 и свързаните с него ПКР и КРМСФО. МСФО16 установява принципи и правила за признаване, оценка, представяне и оповестяване на лизинга както при лизингодателите, така и при лизингополучателите. Най-съществената промяна с МСФО 16 е изискването лизингополучателите да отчитат всички лизинги по единен модел, който налага балансовото им признаване, по подобие на отчитането на финансовия лизинг по МСС 17. Това означава, че ако един договор съдържа лизинг съгласно изискванията на новия стандарт, на датата на стартирането на лизинга, лизингополучателят признава актив, под формата на „правото на ползване” на отдадения базов актив, и финансов пасив, представляващ настоящата стойност на задължението за плащане на лизинговите суми. Лизингополучателите също признават отделно разходи за лихви по лизинговото задължение и респ. разходи за амортизация – за актива: “право на ползване”.

Прилагането на МСФО 9 е довело до определени промени в счетоводните политики и корекция на сумите по съответните статии, отразяващи засегнатите отчетни обекти, признати във финансовия отчет. Новите счетоводни политики са представени в *Приложения № 2.16 и Приложение № 2.27.2*.

Ръководството е избрало да приложи модифицирано ретроспективно приложение за първи път посочените нови МСФО и да не преизчислява сравнителните данни.

Кумулативният ефект от първоначалното прилагане на МСФО 9, МСФО 15 и МСФО 16 за всяка отделна статия в отчета за финансовото състояние към 1 януари 2018 г. е както следва:

Бележка	31.12.2017 оригинално отчетен	Ефект от прилагане на:			01.01.2018 преизчислен	
		МСФО 9	МСФО 15	МСФО 16		
	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000	
АКТИВИ						
Нетекущи активи						
Имоти, машини и съоръжения	е)	26,122	-	-	26,065	52,187
Нематериални активи		2,603	-	-	-	2,603
Инвестиции в дъщерни предприятия		26,447	-	-	-	26,447
Предоставени заеми на свързани лица		5,867	-	-	-	5,867
Отсрочени данъчни активи	б)	263	10	-	-	273
Други нетекущи активи	и)	-	-	-	96	96
		61,302	10	-	26,161	87,473
Текущи активи						
Материални запаси		261	-	-	-	261
Търговски вземания	а), в)	12,126	(97)	(569)	-	11,460
Активи по договори с клиенти	а), в)	-	(1)	569	-	568
Текуща част на дългосрочни заеми на свързани лица		3,134	-	-	-	3,134
Други вземания и предплатени разходи	ж), и)	3,845	-	-	(611)	3,234
Парични средства и парични еквиваленти		7,293	-	-	-	7,293
		26,659	(98)	-	(611)	25,950
ОБЩО АКТИВИ		87,961	(88)	-	25,550	113,423
СОБСТВЕН КАПИТАЛ И ПАСИВИ						
Собствен капитал						
Акционерен капитал		5,378	-	-	-	5,378
Законови резерви		538	-	-	-	538
Премиен резерв		19,565	-	-	-	19,565
Неразпределена печалба	а), б)	23,802	(88)	-	-	23,714
ОБЩО СОБСТВЕН КАПИТАЛ		49,283	(88)	-	-	49,195
ПАСИВИ						
Нетекущи пасиви						
Задължения по лизинг	е), ж), з)	7,611	-	-	22,522	30,133
Дългосрочни банкови заеми		5,920	-	-	-	5,920
Правителствени финансираня		439	-	-	-	439
Дългосрочни задължения към персонала		157	-	-	-	157
		14,127	-	-	22,522	36,649

Бележка	31.12.2017 оригинално отчетен	Ефект от прилагане на:			01.01.2018 преизчислен
		МСФО 9	МСФО 15	МСФО 16	
	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000
Текущи пасиви					
Текуща част от задължения по лизинг ж), з)	5,489	-	-	3,028	8,517
Текуща част от дългосрочни банкови заеми	3,012				3,012
Търговски задължения	4,744	-	-	-	4,744
Задължения към персонала и социално осигуряване	3,660	-	-	-	3,660
Задължения за данъци	1,562	-	-	-	1,562
Правителствени финансираня	320	-	-	-	320
Други текущи задължения	5,764	-	-	-	5,764
	24,551	-	-	3,028	27,579
ОБЩО ПАСИВИ	38,678	-	-	25,550	64,228
ОБЩО СОБСТВЕН КАПИТАЛ И ПАСИВИ	87,961	(88)	-	25,550	113,423

Ефектите върху неразпределената печалба на дружеството на 1 януари 2018 г. от прилагането на МСФО 9 са както следва:

	Бележки	BGN'000
Крайно салдо на неразпределената печалба към 31 декември 2017 година (оригинално отчетено по счетоводна политика за 2017 г.)		23,802
Начисляване на провизия за обезценка за очаквани кредитни загуби по търговски вземания	а)	(97)
Начисляване на провизия за обезценка на очаквани кредитни загуби по активи по договори с клиенти	а)	(1)
Увеличение на отсрочени данъчни активи, свързани с начислени провизии за обезценка за очаквани кредитни загуби	б)	10
Корекция в началното салдо на неразпределената печалба в резултат от прилагането на МСФО 9 за първи път на 1 януари 2018 г.		(88)
Начално салдо на неразпределена печалба на 1 януари 2018 година след преизчисление от прилагането на МСФО 9 за първи път (преди преизчисление за МСФО 15)		23,714

На 01.01. 2018 г., ръководството на дружеството е направило оценка на бизнес моделите, в които са ангажирани отделните финансови активи, държани от дружеството и е направило нова класификация на финансовите си инструменти вече в съответните категории съгласно МСФО 9. Ефектите от направените рекласификации и преизчисления на 01.01.2018 г. спрямо категориите за оценяване в МСС 39 (Приложение № 2.21) са следните:

	Категория на оценяване		Балансова стойност		Разлика
	МСС 39	МСФО 9	МСС 39	МСФО 9	
			BGN'000	BGN'000	BGN'000
Нетекущи финансови активи					
Предоставени заеми на свързани лица	Заеми и вземания	По амортизирана стойност	5,867	5,867	-
Текущи финансови активи					
Търговски вземания	Заеми и вземания	По амортизирана стойност	12,126	11,460	666
Текуща част на дългосрочни заеми на свързани лица	Заеми и вземания	По амортизирана стойност	3,134	3,134	-
Други вземания	Заеми и вземания	По амортизирана стойност	1,490	1,490	-
Парични средства и парични еквиваленти	Заеми и вземания	По амортизирана стойност	7,293	7,293	-

Бележки:

а) Търговските вземания се държат от дружеството с цел получаване на договорените парични потоци и водят до парични потоци, представляващи единствено плащания на главница и лихви. Поради това те са класифицирани и оценени от “заеми и вземания” по МСС 39 към „финансови активи по амортизирана стойност” по МСФО 9. Дружеството е приложило опростения подход по МСФО 9 за измерване за първи път на очакваните кредитни загуби по търговски вземания към 01.01.2018 г. (*Приложение № 2.21.1*). В резултат на това е начислена и призната допълнителна провизия за обезценка за очаквани кредитни загуби в размер на 98 х.лв. в началните салда, в т.ч. обезценка за очаквани кредитни загуби на вземания от клиенти в размер на 97 х.лв. и на активи по договори с клиенти, признати в резултат на прилагането на МСФО 15 в размер на 1 х.лв. Това е довело до намаление на неразпределената печалба към 01.01.2018 г. с 98 х.лв. и съответно на балансовата стойност на търговските вземания и признатите в резултат на прилагането на МСФО 15 активи по договори (бележка „в”) съответно с 97 х.лв. и 1 х.лв.

б) В резултат на направената корекции по бележка „а” към 01.01.2018 г. дружеството е признало отсрочени данъчни активи за очакваните кредитни загуби на вземания от клиенти в размер на 10 х.лв. срещу съответно увеличение на неразпределената печалба към 01.01.2018 г.

МСФО 15 Приходи от договори с клиенти

Новите счетоводни политики за признаване на приходи от договори с клиенти не са наложили корекции в неразпределената печалба към 01.01.2018 г., освен някои рекласификации на суми по съответните статии в отчета за финансовото състояние, вече признати във финансовия отчет.

Бележки:

в) Контрол върху предоставените от дружеството услуги се прехвърля на клиента в период от време при тяхното предоставяне. За измерване на напредъка дружеството използва линеен метод, като разпределя възнаграждението, на което очаква има право равномерно през целия период на изпълнение на услугата. Този метод не се различава от метода, използван за измерване на етапа на завършеност до 01.01.2018 г. Съгласно политиката, прилагана до 01.01.2018 г. вземания от

клиента, признати при измерването на напредъка (етапа на завършеност), са представяни към търговските вземания. Съгласно изискванията на МСФО 15 обаче тези вземания не са търговски вземания, съотв. вземания от клиенти, тъй като не са безусловни и следва да се представят към активи по договори с клиенти. В резултат на тази промяна на 01.01.2018 г. е направена рекласификация и посочения тип вземания, в размер на 569 х.лв., са представени на отделен ред в отчета за финансовото състояние към „други текущи задължения” (Приложение № 2.22.1.6 и Приложение № 11).

Допълнително, с цел по-добро представяне, приходите от наеми са включени към състава на приходите на дружеството.

Ефектите във финансовия резултат, активите, пасивите и собствения капитал, представени съответно в отчета за всеобхватния доход за 2018 година и отчета за финансовото състояние към 31.12.2018 г., в резултат на прилагането на двете различни счетоводни политики - тази на база на МСФО 15 и политиката, на база отменените МСС 18 и приложимите към тях разяснения, прилагана до 31.12.2017 г., са както следва:

Ефекти върху отчета за всеобхватния доход (отчета за печалбата или загубата)	Приложения	2018	2018	Ефект от промените в политиките за приходите BGN'000
		оригинално отчетено с прилагане на МСФО15 BGN'000	отчетено по отменения МСС18/ МСС11 и свързаните ПКР и КРМСФО (без прилагане на МСФО 15) BGN'000	
Приходи				
Приходи от договори с клиенти	г), д)	121,128	121,474	(346)
Други приходи	д)	3,896	3,896	-
Други приходи/(загуби) от дейността, нетно	г)	1,193	1,324	(131)
Разходи за материали и консумативи		(7,192)	(7,192)	
Разходи за външни услуги		(61,938)	(62,415)	477
Разходи за персонала		(28,923)	(28,923)	
Разходи за амортизация		(11,820)	(11,820)	
Други разходи за дейността		(2,347)	(2,347)	
Печалба от оперативна дейност		13,997	13,997	-
Финансови приходи		732	732	
Финансови разходи		(1,244)	(1,244)	
Финансови приходи / (разходи), нетно		(512)	(512)	-
Печалба преди данък върху печалбата		13,485	13,485	-
Разход за данък върху печалбата		(1,330)	(1,330)	
Нетна печалба за годината		12,155	12,155	-

Бележки:

В резултат с прилагането на МСФО 15 от 01.01.2018 г. в политиката за признаване на приходите са настъпили някои промени, които са довели до различно представяне на сделките, операциите и дейностите през периода в сравнение с политика, прилагана до 31.12.2017 г.

г) *Приходи от неустойки* – приходите от неустойки са форма на променливо възнаграждение и за отчетния период (2018 г.) са представени към приходите от договори с клиенти, доколкото са компонент от цената на сделката (*Приложение № 2.22.1.4*). До 31.12.2017 г. тези приходи са представяни към други доходи/(загуби) от дейността, нетно. В резултат на тази различна счетоводна политика като приходи от договори с клиенти за 2018 г. са представени приходи от неустойки в размер на 131 х.лв.

д) Дружеството има споразумение цените за услуги от и на дружества от групата на DPD да останат фиксирани и да не се променят спрямо договорените цените към 1 януари 2015 г. За всякакви промени в цените, включително за сделки между дружествата от Група СПИДИ и дружествата от група DPD, дружеството получава и/или дължи компенсация. Всички получени от дружеството компенсации до 31.12.2017 г. са били представяни като приходи от дейността. С приемането на новата политика за отчитане на приходите, ръководството е преценило, че част от получените по споразумението суми са за компенсиране на направени от дружеството разходи във връзка с предоставяните от дружеството услуги и не са приход от договор с клиент. В резултат на тази промяна през 2018 г. вместо като приходи те са посочени в намаление на разходите за външни услуги, в размер на 477 х.лв.

Ефекти върху отчета за финансовото състояние

В резултат на прилагането на МСФО 15 към 31.12.2018 г. в отчета за финансовото състояние са признати активи по договори с клиенти в размер на 1,017 х.лв. (*Приложение № 11*).

Съгласно счетоводните политики и правилата на МСС 18 тези вземания биха били представени към търговските вземания. При прилагане на отменените политики в отчета за финансовото състояние търговските вземания към 31.12.2018 г. биха били 13,143 х.лв.

МСФО 16 Лизинг

При прилагането на МСФО 16, дружеството е признало задължения по лизинг, които преди това са квалифицирани като “оперативни лизинги”, съгласно МСС 17 Лизинг. Тези задължения са оценени по настояща стойност на оставащите лизингови плащания, дисконтирани с диференцирания лихвен на дружеството към 01.01.2018 г. Диференциалният лихвен процент на дружеството на 01.01.2018 г. за договори със срок на лизинга до три години е 1,8%, а за договори със срок на лизинга над три години е 2%.

	2018
	BGN'000
Задължения по оперативен лизинг, оповестени към 31 декември 2017 г.	31,659
Дисконтирани, използвайки диференцирания лихвен процент от 1,8% - 2%	(5,594)
Увеличения:	
Задължения по лизинг, признати към 31 декември 2017 г. (Намаления):	13,100
Платени депозити / предплатени лизингови вноски	(515)
Задължение по лизинг, признато към 1 януари 2018 г.	38,650
вт.ч. нетекущи задължения по лизинг към 1 януари 2018 г.	30,133
текущи задължения по лизинг към 1 януари 2018 г.	8,517

Бележки:

Всички активи „право на ползване” са оценени на стойност равна на задълженията по лизинг, коригирана със сума, равна на всички авансово платени или начислени лизингови плащания, свързани с признатите в отчета за финансово състояние лизингови договори към 31 декември 2017 г.

е) имотите, машини и оборудване се увеличават с 22,065 х.лв.,

ж) предплатените разходи (платени депозити), намаляват с 515 х.лв.;

з) задълженията по лизинг се увеличават с 25,550 х.лв., в т.ч. нетекущи задължения 22,522 х.лв. и текущи задължения 3,028 х.лв. ; и

и) с платените към 01.01.2018 г. депозити по дългосрочни задължения по лизинг, които подлежат на възстановяване при изтичане срока на договора и/или при неговото прекратяване в размер на 96 х.лв. са рекласифицирани към нетекущи активи. Предплатените разходи са намалени със същата сума.

При прилагането на МСФО 16 Лизинги за първи път дружеството се е възползвало от следните практически целесъобразни мерки, позволени от стандарта:

- Използване на един дисконтов процент за портфейл от лизингови договори със сходни характеристики;
- Отчита лизинговите договори, чийто срок изтича в рамките на 12 месеца от 1 януари 2018 г. като краткосрочни лизингови договори;
- Изключване на първоначалните преки разходи от оценката на активите „право на ползване” към датата на първоначалното прилагане – 1 януари 2018 г.
- Използването на последваща оценка при определянето на срока на лизинговия договор, за договори, които съдържат опции за удължаване или прекратяване.

Дружеството е избрало да не прилага МСФО 16 за договори, които преди това не са били определени като съдържащи елементи на лизинг съгласно МСС 17 Лизинг и КРМСФО 4 *Определяне дали дадено споразумение съдържа лизинг.*

40. СЪБИТИЯ СЛЕД КРАЯ НА ОТЧЕТНИЯ ПЕРИОД

Няма значими събития, настъпили между отчетната дата и датата на съставяне на отчета за финансовото състояние, които да променят финансовите отчети към 31.12.2018 г.